

การศึกษาเปรียบเทียบจริยธรรมบางประการ ของอาจารย์ผู้สอนระดับปริญญาตรี
และนิสิตระดับชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร

ปริญญานิพนธ์
THE LIBRARY
COLLEGE OF EDUCATION
BANGKOK THAILAND

อนุสรณ์ ธรรมศิริ

เสนอต่อวิทยาลัยวิชาการศึกษา
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้า
ปริญญากศึกษามหาบัณฑิต
5 มีนาคม 2516

การศึกษาเปรียบเทียบจริยธรรมบางประการ ของอาจารย์ผู้สอนระดับปริญญาตรี
และนิสิตระดับชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร

บทคัดย่อ

ของ

อนสุภะ อรรถศิริ

เสนอต่อวิทยาลัยวิชาการศึกษา
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการ ศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

5 มีนาคม 2516

จุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อเปรียบเทียบจริยธรรม 16 ประเภ
ของอาจารย์สอนระดับปริญญาตรี กับนิสิตระดับชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร
ว่าจะมีจริยธรรมเหมือนกันหรือแตกต่างกันหรือไม่

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มตัวอย่างอาจารย์สอนในระดับปริญญาตรี
และกลุ่มตัวอย่างนิสิตระดับชั้นปีที่ 1 จากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร จำนวนกลุ่ม
กลุ่มตัวอย่างละ 115 คน รวมทั้งหมด 230 คน

การศึกษานี้ได้ใช้วิธีการแบบ คิว - ซอร์ต (Q - Sort Technique)
เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูล จริยธรรม 16 ประเภที่ศึกษาก็ได้แก่ มนุษยธรรม
ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี มนุษยสัมพันธ์ สัมมาคารวะ ความสุขในชีวิตครอบครัว
ปฏิบัติตามสังคมนิยม ความกตัญญู ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน เสรีภาพ ความเสียสละ
สุนทรียภาพ การสะสมทรัพย์สมบัติ หลักศาสนา การศึกษาหาความรู้ และความยุติธรรม

ผลการศึกษาปรากฏว่า จริยธรรมที่ทั้งกลุ่มตัวอย่างอาจารย์และนิสิตเลือกเป็นอันดับ 1
ก็คือ ความซื่อสัตย์ กับรอง ๆ ลงไปก็คือ การศึกษาหาความรู้ และผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่
การงาน ส่วนจริยธรรมอันดับสุดท้ายและรองสุดท้ายก็คือ การสะสมทรัพย์สมบัติ และ
หลักศาสนา เมื่อได้วิเคราะห์หาความแตกต่างจริยธรรม โดยจำแนกออกตามตัวแปรต่าง ๆ
ได้แก่สถานภาพอาจารย์และนิสิต เพศ ภูมิลำเนา สถานภาพสมรสของบิดามารดา การศึกษา
ของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา และอายุการทำงานของอาจารย์แล้ว พบว่า ผลที่ได้
ใกล้เคียงกันมาก กล่าวคือค่าที่ได้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ.

A COMPARATIVE STUDY OF SOME MORAL VALUES AS VIEWED
BY UNDERGRADUATED LECTURERS AND FRESHMEN OF
THE COLLEGE OF EDUCATION PRASARNMIT

ABSTRACT

BY

ANUSORN AUTHASIRI

Presented in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Master of Education Degree
at the College of Education
March 5, 1973

The purpose of this research was to compare the undergraduated lecturers' and the freshmen's opinions concerning 16 types of moral values.

The sample of this study consisted of 115 undergraduated lecturers and 115 freshmen of the College of Education Prasarnmit.

The 16 types of moral values were humanity, honesty, cooperation, human relationship, courtesy, happiness in family-life, social conformity, gratitude, need achievement, freedom, sacrifice, beauty and appreciation, cumulating property, religious Law, studied value and justice. According to the data collecting, the sixteen statements represented those moral values were constructed and ranked in a given list by means of Q-Sort Technique by the subjects of this study. And the One-way analysis of variance by rank was used to analize the data.

It was found that the first four-moral values were honesty, studied value, need achievement and humanity, and the last two were religious Law and cumulating property respectively. However, there were no statistical significant difference in the 16 types of moral values as viewed by different groups of sample classified by sex, domicile, parental education, occupation, marital status, and lecturers' teaching experiences.

คณะกรรมการประจำตัวนิสิตได้พิจารณาปัญหานี้อย่างถี่ถ้วนแล้ว
เห็นสมควรรับ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษากฎหลักสูตรปริกฤตการศึกษามหาบัณฑิต
ของวิทยาลัยวิชาการศึกษาได้

พณีสถิตยาลัย ประธาน
ปิตุภพรัตน์ กรรมการ
วิเศษ พงศ์พร กรรมการ

5 มีนาคม 2516

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะว่าผู้เขียนได้รับคำแนะนำ และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พจน์ สะเพียรชัย อาจารย์โชติ เพชรชื่น และอาจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประบุร นับตั้งแต่แนวทางการศึกษาค้นคว้า การวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการตรวจแก้ไขสำนวนที่ใช้ในการเขียนปริญญานิพนธ์ ซึ่งถ้าปราศจากความกรุณาจากท่านอาจารย์ดังกล่าวแล้ว ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้คงไม่สำเร็จลงได้ ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่กล่าวนามมานี้ เป็นอย่างสูง

บุคคลที่ผู้เขียนมีอาลัยที่ขอขอบพระคุณไว้ในที่นี้ก็คือ อาจารย์สมคิด บุญเรือง และอาจารย์วินัย โสมดี ที่ได้ช่วยเหลือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษารั้งนี้

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้รับความช่วยเหลือในด้านการพิมพ์จาก คุณรัตนา พุกพูน และในด้านการโรเนียวจาก คุณทิวา เคลือบโสภณ ผู้เขียนจึงขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย.

อนุสรณ์ อรรถกิริ

สารบัญ

บทที่ /	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายในการศึกษาวิจัย	9
ตัวแปรที่ศึกษา	11
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	11
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	12
ขอบเขตของเมือง	13
คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	13
2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	17
งานวิจัยของต่างประเทศ	20
งานวิจัยภายในประเทศ	27
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	30
การสร้างแบบสอบถามรวบรวมข้อมูล	30
การทดลองใช้แบบสอบถาม	32
การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง	33
วิธีการรวบรวมข้อมูล	35
วิธีจัดการกับข้อมูล	36
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	39
4 ผลของการวิเคราะห์ข้อมูล	41
สัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล	41

การวิเคราะห์ผลการเลือกจริยธรรมของอาจารย์ และนิสิตร่วมกัน	44
การวิเคราะห์ผลการเลือกจริยธรรม แยกตามกลุ่มตัวอย่าง อาจารย์และกลุ่มตัวอย่างนิสิต	46
การวิเคราะห์ผลการเลือกจริยธรรม แยกตาม เพศชายและเพศหญิง	53
การวิเคราะห์ผลการเลือกจริยธรรม แยกตามภูมิลำเนาเดิม ของกลุ่มตัวอย่าง	60
การวิเคราะห์ผลการเลือกจริยธรรม แยกตามสถานภาพสมรส ของนิคามารดา	69
การวิเคราะห์ผลการเลือกจริยธรรมแยกตามการศึกษาของ นิคามารดา	77
การวิเคราะห์ผลการเลือกจริยธรรมแยกตามอาชีพของ นิคามารดา	97
การวิเคราะห์ผลการเลือกจริยธรรมแยกตามอายุการทำงาน ของอาจารย์	115
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	125
ความมุ่งหมายของการวิจัย	125
เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล	125
กลุ่มตัวอย่าง	125
การวิเคราะห์ข้อมูล	126
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	126
อภิปรายผล	130

บทที่

หน้า

ข้อ เสนอแนะ

145

บรรณานุกรม

151

ภาคผนวก

159

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงจำนวนกลุ่มทดลองที่ใช้ในการทดสอบแบบสอบถาม	33
2	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างอาจารย์และนิสิตแยกตามเพศ	34
3	แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและที่ได้คืนมา	36
4	แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด จำนวน 230 คน	44
5	แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์	46
6	แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างนิสิต	47
7	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและอันดับที่ของจริยธรรมระหว่างกลุ่มตัวอย่าง อาจารย์กับนิสิต	48
8	แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างอันดับจริยธรรมระหว่าง กลุ่มตัวอย่างอาจารย์กับนิสิต	50
9	แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง	53
10	แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเพศชาย	54
11	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและอันดับที่จริยธรรมระหว่างกลุ่มตัวอย่าง เพศชายกับเพศหญิง	55
12	แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างอันดับจริยธรรมระหว่าง กลุ่มตัวอย่างเพศชายกับเพศหญิง	51
13	แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างภาคเหนือ	60
14	แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างภาคอีสาน	61
15	แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างภาคกลาง	62
16	แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างภาคใต้	63
17	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและอันดับที่จริยธรรมแยกตามภูมิภาคของ กลุ่มตัวอย่าง	64

18	แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างอันดับจริยธรรมระหว่าง กลุ่มตัวอย่างที่มีมูลค่าแตกต่างกัน	68
19	แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ มีความรู้คาบเกี่ยวกัน	69
20	แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ มีความรู้คาบเกี่ยว-หยาราย	70
21	แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ บิดาและ/หรือมารดาถึงแก่กรรม	71
22	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและอันดับที่จริยธรรมแยกตามสถานภาพสมรส ของบิดามารดา	72
23	แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างระหว่างอันดับจริยธรรม ของกลุ่มตัวอย่างที่สถานภาพสมรสของบิดามารดาต่างกัน	74
24	แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ บิดามีการศึกษาระดับต่ำกว่าประถมศึกษา	77
25	แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ บิดามีการศึกษาระดับประถมศึกษา	78
26	แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ บิดามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา	79
27	แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ บิดามีการศึกษาระดับอุดมศึกษา	80
28	แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ บิดามีการศึกษาประเภทอื่น ๆ	81
29	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและอันดับที่จริยธรรมแยกตามการศึกษา ของบิดา	82

30	แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างระหว่างอันดับจริยธรรมของ กลุ่มตัวอย่างที่มีความมีการศึกษาต่างกัน	84
31	แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ มารคามมีการศึกษาระดับต่ำกว่าประถมศึกษา	87
32	แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ มารคามมีการศึกษาระดับประถมศึกษา	88
33	แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ มารคามมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา	89
34	แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ มารคามมีการศึกษาระดับอุดมศึกษา	90
35	แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ มารคามมีการศึกษาประเภทอื่น ๆ	91
36	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและอันดับจริยธรรมแยกตามการศึกษา ของมารดา	92
37	แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างอันดับจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่าง ที่การศึกษาของมารดาต่างกัน	94
38	แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ บิดามีอาชีพรับราชการ	97
39	แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ บิดามีอาชีพค้าขาย	98
40	แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่บิดา มีอาชีพเกษตรกรรม	99
41	แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่บิดา มีอาชีพอื่น ๆ	100

42	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและอันดับจริยธรรมแยกตามอาชีพของบิดา	101
43	แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างอันดับจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างที่บิดามีอาชีพต่างกัน	103
44	แสดงอันดับที่ น้าหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มารคามีอาชีพรับราชการ	106
45	แสดงอันดับที่ น้าหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มารคามีอาชีพค้าขาย	107
46	แสดงอันดับที่ น้าหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มารคามีอาชีพเกษตรกรรวม	108
47	แสดงอันดับที่ น้าหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มารคามีอาชีพอื่น ๆ	109
48	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและอันดับจริยธรรมแยกตามอาชีพของมารดา	110
49	ผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างอันดับจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างที่มารคามีอาชีพต่างกัน	112
50	แสดงอันดับที่ น้าหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ที่มีอายุทำงาน 0 – 5 ปี	115
51	แสดงอันดับที่ น้าหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ที่มีอายุการทำงาน 6 – 10 ปี	116
52	แสดงอันดับที่ น้าหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ที่มีอายุการทำงาน 11 – 15 ปี	117
53	แสดงอันดับที่ น้าหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ที่มีอายุการทำงาน 16 – 20 ปี	118
54	แสดงอันดับที่ น้าหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ที่มีอายุการทำงาน 21 ปีขึ้นไป	119

55	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและอันดับจริยธรรมแยกตามอายุการทำงาน ของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์	120
56	ผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างอันดับจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่าง อาจารย์ที่มีอายุการทำงานต่างกัน	122
57	แสดงค่า X^1 , Y^1 , D , D^2 และ $\sum D^2$ และ ρ จากการ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม จำนวน กลุ่มทดลอง 60 คน	160

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1	เส้นภาพแสดงคะแนนเฉลี่ยอันดับจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่าง อาจารย์และนิสิต จำนวน 230 คน 45
2	เส้นภาพแสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับจริยธรรม ระหว่างกลุ่มตัวอย่างอาจารย์และนิสิต 52
3	เส้นภาพแสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับจริยธรรม ระหว่างกลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิง 59
4	เส้นภาพแสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับจริยธรรม ระหว่างกลุ่มตัวอย่าง ภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง และภาคใต้ 68
5	เส้นภาพแสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับจริยธรรม ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน แยก-หย่าร้าง และถึงแก่กรรม 76
6	เส้นภาพแสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับจริยธรรม ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีตามีการศึกษาระดับ ต่ำกว่าประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และการศึกษาประเภทอื่น ๆ 86
7	เส้นภาพแสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับจริยธรรม ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีตามีการศึกษาระดับ ต่ำกว่าประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และการศึกษาประเภทอื่น ๆ 96
8	เส้นภาพแสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับจริยธรรม ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ ค้าขาย เกษตรกรรม และอาชีพอื่น ๆ 105

ภาพประกอบ	หน้า
9	เส้นภาพแสดงการ เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับจริยธรรม ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มารดาอาชีพรับราชการ ค่าขาย เกษตรกรรมและอาชีพอื่น ๆ
10	เส้นภาพแสดงการ เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับจริยธรรม ระหว่างกลุ่มตัวอย่างอาจารย์มหาวิทยาลัยการทำงาน 0 - 5 ปี 6 - 10 ปี 11 - 15 ปี 16 - 20 ปี และ 21 ปีขึ้นไป
	114
	124

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ตามสภาพความเป็นจริงซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่ว ๆ ไป หลักของการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้านนั้น จะต้องได้ทราบข้อมูลต่าง ๆ อันเป็นพื้นฐานของสังคมเสียก่อน จากนั้นจึงจะสามารถนำไปสู่ปฏิบัติการในด้านการพัฒนาขึ้น เพื่อให้ถึงระดับแห่งความต้องการที่แท้จริงของประเทศชาติต่อไป (วิทย์ พินคันเงิน, 2515 : 39) และหลักของการพัฒนาประเทศนั้น ๆ ได้แก่ ขบวนการแห่งการสร้างเสริมความเจริญ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และการเมือง แต่การพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ เหล่านี้จะดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพต่าง ๆ เช่น เงิน ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการความช่วยเหลือจากประเทศอื่น ๆ หรือมีแผนนโยบายถูกต้องตาม ถ้าหากว่าประเทศนั้น ๆ ขาดเสียซึ่งทรัพยากรกำลังคน ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่า ทรัพยากรกำลังคนนี้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดอันหนึ่งในขบวนการพัฒนาประเทศ,

แต่เมื่อหันมาดูประเทศไทยในแง่กำลังคน ปัจจุบันนี้ ก็จะได้เห็นว่า จำนวนประชากรของไทยนั้นมีทั้งสิ้นประมาณ 37 ล้านคน และยังมีอัตราการเกิดเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 3.2 ต่อปี ซึ่งนับได้ว่าเป็นอัตราการเพิ่มขึ้นที่สูงที่สุดในโลกประเทศหนึ่ง (อานนท์ อาภาภิรม, 2514 : 125) จากอัตรากำลังคนนี้จะกลายเป็นปัจจัยที่ช่วยให้การพัฒนาประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ ทางสังคม และทางการศึกษาของไทยเจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็วได้ แต่จากความเป็นจริงนั้นสภาพการณ์ต่าง ๆ ในปัจจุบันมิได้เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นมากนัก (เขียน วีรวิทย์, 2511 : 15) ทั้งนี้ก็เพราะว่า กำลังคนนั้น ยังไม่ได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสมบูรณ์อย่างแท้จริง ซึ่งในแง่ของทางเศรษฐกิจและสังคมนั้นถือว่า ควรได้มีการพัฒนากำลังคน นั่นคือการปรับปรุงคนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของระบบเศรษฐกิจและสังคมเสียก่อน การพัฒนา

ประเทศจึงจะดำเนินไปได้อย่างรวดเร็ว (สมชัย วุฒิพีชา, 2513 : 306)

อนันต์ ลิวเฉลิมวงศ์ ก็ได้กล่าวเสริมว่าในการพัฒนาประเทศจะไ้ผลไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย หรือจะดำเนินไปได้อย่างยากลำบาก ถ้าหากว่าไม่เร่งรัด แก้ปัญหาที่ทรัพยากรประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านกำลังบุคคลเสียก่อน (อนันต์ ลิวเฉลิมวงศ์, 2507 : 125) เพราะว่ามันนับถือเป็นที่ทรัพยากรที่มีค่าสูงยิ่ง ควรที่จะได้มีการพัฒนาบุคคลให้เจริญขึ้นในทุก ๆ ด้าน เพื่อจะได้ส่งงานไว้ซึ่งทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources) และได้ใช้พลังมนุษย์ให้ไ้ผลสูงสุด (อนันต์ อนันตรังสี, 2515 : 3)

ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าการพัฒนากำลังคนให้มีความคุณภาพและประสิทธิภาพตามที่ระบบเศรษฐกิจและสังคมต้องการนั้นจะทำได้อย่างไร

เมื่อคำนึงถึงการพัฒนากำลังคนให้มีความคุณภาพและประสิทธิภาพ ตามที่ระบบเศรษฐกิจและสังคมต้องการนั้น ปัจจัยที่สำคัญที่สุดก็คือ "การศึกษา" ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต กล่าวไว้ว่า การศึกษาวิจัยนั้นถือได้ว่าเป็นหลักสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศไม่เฉพาะแต่ในแง่เศรษฐกิจสังคม ในแง่ความเจริญทั่ว ๆ ไป และในแง่ความปลอดภัยของประเทศเท่านั้น แต่ที่สำคัญที่สุดก็คือ ในแง่การผลิตคน ผลิผลิตเมืองที่ดี ผลิกำลังคน ที่จะไปทำงานในต่าง ๆ ตามที่สังคมต้องการ (สิปปนนท์ เกตุทัต, 2515 : 1) ดังนั้นงานทางด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคล จึงถือได้ว่าเป็นงานสำคัญยิ่ง เป็นงานที่ต้องใช้ระยะเวลา เป็นงานที่มีขอบเขตกว้างขวาง และต้องการข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ มาประกอบด้วย ทั้งนี้ก็เพราะว่า การศึกษานั้นมิใช่หมายความว่า "การให้ความรู้" เพื่อผลิตคนออกไปประกอบอาชีพทางด้านต่าง ๆ เท่านั้น หากว่าการศึกษาก็คือเป็นการมุ่งสร้างคนให้ออกไปประกอบอาชีพเพื่อความเจริญทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวแล้ว ผลของการศึกษาก็จะออกมาในรูปของการพัฒนาระบบวัดคุณิยมให้เจริญขึ้นแต่เพียงด้านเดียว โดยมีไ้พัฒนาวัฒนธรรมทางจิตใจของบุคคลให้มีความเจริญงอกงามไปพร้อม ๆ กันกับพัฒนาการทางด้านวัตถุด้วย ซึ่งหากเป็นดังนี้ในไม่ช้ามนุษย์ก็จะต้องลดตัวลงเป็นสมบัติป่าเถื่อน มีความเป็นอยู่ประกอบด้วยความเจริญด้านวัตถุอย่างพร้อมเพรียง แต่จิตใจนั้นขาดสติสัมปชัญญะ ที่จะใช้ความเจริญในทางวัตถุนี้ให้ถูกต้องตามหลักศีลธรรมไ้

วัฒนธรรมทางจิตใจก็จะค่อย ๆ เลื่อมทรมาลงจนในที่สุดก็จะไม่สามารถรักษารบธรรม
ให้รุ่งเรืองต่อไปได้ (บุญเปี่ยม มีฤทธิ์, 2501 : 8) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่
"การจัดการศึกษา" จะต้องรักษาไว้ซึ่งความเจริญรุ่งเรืองอันถาวรของชาติ นั่นคือ
ความเจริญทางค่านิยมทางจิตใจอันมั่นคงให้มีการพัฒนาไปพร้อม ๆ กับความเจริญ
ทางวัตถุต่าง ๆ ที่ค่อย ๆ หลั่งไหลเข้ามาสู่สังคมในปัจจุบันด้วย อันเป็นแนวทาง
พัฒนาบุคคลโดยสายกลางที่ไม่เน้นความเจริญทางวัตถุนิยมจนเกินไปหรือไม่เน้นวัฒนธรรม
ทางจิตใจเกินไป จนไม่ยอมรับความเจริญทางวัตถุเสียเลย และเพื่อสนองหลักการ
พัฒนากล่าว "การจัดการศึกษา" จึงควรจะต้องมีจุดหมายดังต่อไปนี้คือ

๑. 1. เพื่อที่จะอบรมผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่ดี มีศีลธรรม มีจริยธรรม เป็นพลเมืองที่ดี
มีความรับผิดชอบและประพฤติชอบ

2. เพื่อที่จะอบรมนักเรียนและนักศึกษาให้รู้จักใช้ความคิด รู้จักบำรุงสติปัญญา
ให้เฉียบแหลม เพื่อสร้างวิชาการให้แตกฉานและลึกซึ้ง นำมาใช้เป็นประโยชน์แก่ตนและ
ประเทศ

3. เพื่อฝึกนักเรียนให้สามารถมีความรู้สำหรับใช้ประกอบสัมมาอาชีพ เลี้ยงชีวิต
ของตนและครอบครัวได้ โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น (ป๋วย อึ๊งภากรณ์, 2512 : 38)
ดร.สาโรช บัวศรี ก็ได้กล่าวเน้นถึงแนวการจัดการศึกษาตามจุดหมาย ดังกล่าวไว้ว่า
ไม่ว่าโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยใด ๆ หากจะปลูกฝังเพียงให้การศึกษาทางวิชาการ
(Academic Subjects) หรือวิชาชีพ (Vocational Subjects) ล้วน ๆ แต่
อย่างเดียวแก่นักเรียน นิสิต หรือนักศึกษา โดยไม่คำนึงถึงเรื่องของคุณธรรมอื่น ๆ เช่น
การมีความรับผิดชอบสูง การมีจริยศึกษา และการมีมนุษยธรรมอื่น ๆ เช่น การมีความ
รับผิดชอบสูง การมีจริยศึกษา และการมีมนุษยธรรมสูง ฯลฯ ด้วยแล้ว ก็นับได้ว่า
โรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยนั้นยังไม่ได้ทำหน้าที่ให้หมด ยังไม่ได้สนองความต้องการของ
ชุมชนหรือของประเทศชาติโดยสมบูรณ์ (สาโรช บัวศรี, 2505 : 1) จะเห็นได้ว่า
การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลนั้นตามสภาพความเป็นจริงแล้ว เป็นงานที่มีขอบข่ายกว้าง
ขวาง ซึ่ง บลุ่ม นักการศึกษาหนึ่ง ก็ได้สรุปขอบข่ายของการศึกษาตามจุดหมาย

ออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ

1. การศึกษาทางพุทธิศึกษา (Cognitive Domain) คือการให้ความรู้ เพื่อพัฒนาทางด้านสติปัญญา ความสามารถ และความคิดใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นเพื่อนำไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน

2. การศึกษาหัตถศึกษา-พลศึกษา (Psychomotor Domain) จัดเป็นการเรียนรู้ที่มุ่งในแง่ของการฝึกทักษะแห่งอวัยวะต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่การงานและการประกอบอาชีพ

3. การศึกษาทางจริยศึกษา-สุนทรียศึกษา (Affective Domain) จัดเป็นการศึกษาที่มุ่งในแง่ของวัฒนธรรมทางจิตใจ นั่นคือ การปลูกฝังระบบค่านิยมและเจตนคติที่พึงปรารถนา อันก่อให้เกิดความรู้สึกนึกชอบชั่วดี ให้สอดคล้องกันในระบบสังคม ตลอดจนให้บุคคลยอมรับในความเปลี่ยนแปลงแห่งค่านิยมบางอย่างนั้น ๆ ด้วย

(Benjamin S. Bloom, 1964 : 6 - 7)

จากจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามแนวทางสายกลางทั้งหมดดังกล่าวแล้วนั้น ก็คือ การศึกษาที่มุ่งพัฒนาบุคคล ทั้งการให้ความรู้ทางสติปัญญา การฝึกทักษะวิชาชีพ และ ตลอดจนการปลูกฝังระบบค่านิยมและเจตนคติที่พึงปรารถนาต่าง ๆ อันก่อให้เกิดจริยธรรม ความรับผิดชอบซึ่งจะทำให้สังคมนั้น ๆ มีระบบค่านิยมพื้นฐานที่สอดคล้องกันและสามารถนำไปสู่การพัฒนาสังคมให้เจริญรุ่งเรืองไปสู่เป้าหมายเดียวกันได้รวดเร็วขึ้น ดังนั้น การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพตามที่สังคมต้องการนั้น จึงจำกัดอยู่เพียงให้เป็นผู้มีความสามารถทางสติปัญญาและมีอาชีพเท่านั้นหาได้ไม่ จะต้องจัดให้ครบทั้ง การให้การศึกษาเพื่อพัฒนาสติปัญญา (พุทธิศึกษา) การฝึกอวัยวะและการฝึกทักษะอาชีพต่าง ๆ (พลศึกษา-หัตถศึกษา) และ ตลอดจนการศึกษาทางค่านิยมและเจตนคติต่าง ๆ (จริยศึกษา) อีกด้วย เพื่อให้สอดคล้องกันในสังคมนั้น ๆ หรือจะกล่าวโดยสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาก็คือการพัฒนาความสามารถ การปลูกฝังเจตนคติ พฤติกรรมที่เหมาะสม และปลูกฝังค่านิยม จริยธรรมต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลเป็นสมาชิกที่ดีและมี

ประสิทธิภาพของสังคมนั่นเอง (ภิญโญ สาธร, 2514 : 11)

ถ้าพิจารณาถึงกระบวนการศึกษาของไทย ประสงค์ ติปนิยากร ได้กล่าวสรุปการจัดการศึกษาของไทยที่ออกมาตามแนวของ บลูม ไว้มาก็คือ การศึกษาด้านพุทธิศึกษา (Cognitive Outcomes) และการศึกษาด้านทัศนศึกษา-ผลศึกษา (Psychomotor Outcomes) นั่นคือการจัดการศึกษาเพื่อให้ความรู้ทางวิชาการเพื่อส่งเสริมสติปัญญาและการศึกษาเพื่อฝึกทักษะการใช้ชีวิตต่าง ๆ เพื่อให้เกิดทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพทั้งสองด้านนี้ ปรากฏว่าการจัดการศึกษาของไทย สามารถจะดำเนินไปได้บ้างก็ แต่ส่วนการจัดการศึกษาอีกด้านหนึ่งนั่นคือ การศึกษาด้านจริยศึกษา (Affective Outcomes) ซึ่งเป็นภาระให้การศึกษาร่วมมุงรูดังกานิยม เจตนคติ คีลธรรม วัฒนธรรมและประเพณีอันงามของชาติ ตลอดจนปลูกฝังสิ่งดีงามต่าง ๆ แก่บุคคลในชาติเพื่อให้มีระบบกานิยม พื้นฐานที่สำคัญด้านจริยธรรมและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกันนั้น การจัดการศึกษาของไทย ยังไม่สามารถที่จะจัดให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างเต็มที่ (ประสงค์ ติปนิยากร, 2513 : 10) จึงเป็นสาเหตุให้ความเจริญทางจิตใจของบุคคลเป็นไปในทางตรงกันข้ามกับความเจริญทางกานวัตถุ ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องที่น่าคำนึงถึงอย่างยิ่ง เพราะว่าการศึกษาของไทยนั้นยังมีหน้าที่และบทบาทอื่น ๆ ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ การสืบทอดค่านิยมและวัฒนธรรมต่าง ๆ จากชนรุ่นหนึ่งต่อ ๆ กันมา (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2515 : 17) แต่เมื่อมีกานิยมหรือวัฒนธรรมใดที่ไม่เหมาะสม ก็จะมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน บุคคลในสังคมก็ต้องยอมรับในความเปลี่ยนแปลงนี้ สังคมจึงจะสามารถก้าวไปสู่การพัฒนาตามจุดประสงค์เกี่ยวกันได้ (ไพฑูรย์ เคลือบแก้ว, 2506 : 5 - 13) จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ "ระบบกานิยม" ของบุคคลในสังคมนั้น ๆ จะต้องสอดคล้องกันก่อนเพื่อผลในการดำเนินการพัฒนาประเทศระดับกลุ่ม หากเมื่อใดก็ตามที่กานิยมของบุคคลในสังคมนั้น ๆ เกิดขัดแย้งกันขึ้น สังคมนั้น ๆ ก็จะพัฒนาไปสู่ความเจริญตามจุดประสงค์โดยยากยิ่ง เพราะความขัดแย้งของความเชื่อ พื้นฐานของกานิยมนั้นก่อให้เกิดความสับสนวุ่นวายของความคิดและการกระทำของบุคคลในสังคมนั้น ๆ ขึ้นมา (อิทธิมย์ ณ นคร, 2513 : 37) และยังอาจนำไปสู่ข้อพิพาทกันเอง

ในชุมชนของสังคมนั้น ๆ จึงมีความจำเป็นต้องจัดหรือปรับระบบค่านิยมของบุคคลในสังคมนั้นให้สอดคล้องกันเสียก่อน จึงจะสามารถสร้างเป้าหมายที่เป็นแนวทางเดียวกันได้ ในการพัฒนาประเทศ ดังที่ คร.ศักดิ์ ฆาสุขนิรันดร์ ได้กล่าวเน้นไว้ว่า การพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งหลายนั้น จะสำเร็จลุล่วงไปได้ก็ต่ออาศัยความพร้อมเพียงของประชากรในสังคมทั้งในแง่หลังกายและความคิดที่สอดคล้องกันเสียก่อน จึงเห็นได้ว่าประชากรในสังคมหนึ่ง ๆ บ่มเป็นเป้าหมายแห่งการพัฒนาและเป็นเครื่องมือของสังคม (Ends and Means) ก็จะทำให้การพัฒนาประเทศสัมฤทธิ์ผลได้ (ศักดิ์ ฆาสุขนิรันดร์, 2507 : 143) ค่านิยมของบุคคลก็จึงเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของสมาชิกในแต่ละสังคม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า สังคมจะเจริญก้าวหน้าหรือเสื่อมลงไปในทางทิศใดขึ้นอยู่กับ "ค่านิยม" ของสังคมนั้น เพราะฉะนั้น ค่านิยมจึงมีความสำคัญต่อความเจริญหรือความเสื่อมของสังคมนั้น ๆ ดังกล่าวแล้ว (อนันท์ อาภาภิรม, 2514 : 54) ดังนั้น การปลูกฝังความเข้าใจในเรื่องความเปลี่ยนแปลงและการปรับระบบค่านิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ค่านิยมพื้นฐานให้สอดคล้องกันจึงเป็นเป้าหมายอันสำคัญอันหนึ่งของการจัดการศึกษา จะต้องพัฒนาบุคคลให้ไปสู่เป้าประสงค์ดังกล่าว

เรื่องของระบบค่านิยมของบุคคลนั้น ก็มีอยู่ด้วยกันหลายชนิด ดังเช่น ฟีนิกซ์ ได้แบ่ง ค่านิยมที่สำคัญ ๆ ออกได้เป็น 6 ประเภทด้วยกันคือ

1. ค่านิยมทางวัตถุ (Material Value) คือค่านิยมเกี่ยวกับปัจจัย 4 ต่าง ๆ อันได้แก่ พืชอาหาร ที่อยู่ เสื้อผ้า และอื่น ๆ
2. ค่านิยมทางสังคม (Social Value) เป็นค่านิยมที่ก่อให้เกิดความรักความเข้าใจและความต้องการทางอารมณ์ของบุคคล
3. ค่านิยมทางจริยธรรม (Moral Value) คือค่านิยมเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางจิตใจที่ก่อให้เกิดความรับผิดชอบในหน้าที่ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีต่าง ๆ และยึดถือเอาไว้เป็นแนวปฏิบัติ
4. ค่านิยมทางความจริง (Truth Value) เป็นค่านิยมเกี่ยวกับความจริง เช่นพวก กฎเกณฑ์ หรือ หลักธรรมชาติ

5. ค่านิยมทางสุนทรียภาพ (Esthetic Value) เป็นค่านิยมทางความซาบซึ้งในความงามของสิ่งต่าง ๆ

6. ค่านิยมทางศาสนา (Religious Value) เป็นค่านิยมเกี่ยวข้องกับความปรารถนาในความสมบูรณ์ของชีวิต รวมทั้งความรักและการบูชาในศาสนา (Philip H. Prinex, 1958 : 549 - 551)

ระบบค่านิยมเหล่านี้เป็นโครงสร้างของเจตนคติ ความรู้สึก และความต้องการที่ลึกซึ้งและซับซ้อน จึงมีลักษณะค่อนข้างจะถาวร เมื่อบุคคลย่างเข้าสู่ชีวิตแล้ว ค่านิยมอันหนึ่งอันใดนั้น ก็อาจจะเกิดการเปลี่ยนแปลง หรือสร้างเสริมขึ้นมาใหม่ได้ หากบุคคลนั้นได้รับการเรียนรู้ สิ่งสำคัญที่ช่วยกำหนดลักษณะของค่านิยมก็คือ สภาพแวดล้อมของบุคคลนั้น ๆ ทั้งนี้ก็เพราะค่านิยมเหล่านี้มิใช่สิ่งที่มีติดตัวบุคคลมาตั้งแต่กำเนิด แต่เป็นสิ่งที่มนุษย์นั้นได้สร้างสมขึ้นจากชีวิตประจำวันของเขาเองตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ซึ่งถือเป็นเรื่องส่วนตัวบุคคลหนึ่งบุคคลใดโดยเฉพาะ (กอ สวัสดิ์พาณิชย์, 2505 : 46 - 47) ด้วยเหตุดังกล่าวระบบค่านิยมจึงมีได้หลายค่านับด้วยกัน ทั้งค่านิยมที่พึงปรารถนาและไม่พึงปรารถนา จึงเป็นสิ่งที่วงการศึกษานักไทยจะต้องพิจารณาเพื่อปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องทางให้เกิดขึ้นกับบุคคลในชาติ และเมื่อได้พิจารณาจุดมุ่งหมายของการศึกษา จากแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 3 พ.ศ. 2515 - 2519 ก็จะเห็นถึงแนวโน้มอันหนึ่งของการจัดการศึกษา ในอันที่จะเลือกส่งเสริมและปลูกฝังค่านิยมที่พึงปรารถนาให้แก่บุคคลในชาติ เพื่อความเหมาะสมต่อสภาวะความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมก็คือ นโยบายข้อที่ว่า "...มุ่งส่งเสริมปลูกฝังจริยธรรมและวัฒนธรรมไทยแก่ประชาชนและเยาวชนของชาติให้รู้จักประพฤติ ปฏิบัติยึดถือตามอันเป็นการสร้างคุณภาพของพลเมือง" (กระทรวงศึกษาธิการ, 2514 : 374) แสดงให้เห็นว่าระบบค่านิยมที่รัฐต้องการเน้นและเร่งรัดส่งเสริมให้เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ก็คือ "ค่านิยมทางจริยธรรม" (Moral Value) ทั้งนี้ก็เพราะว่า การส่งเสริมจริยธรรมนั้น เป็นการสร้างวัฒนธรรมทางจิตใจที่ก่อให้เกิดความรับผิดชอบในหน้าที่และมีความเข้าใจในสิ่งสิ่งต่าง ๆ อันเป็นการสร้างคุณภาพ

ของประชาชนให้เกิดขึ้นหรือจะดีกว่าไม่ได้ว่า เมื่อบุคคลใดมีจริยธรรมที่พึงประสงค์ บุคคลนั้นก็จะเกิดความซาบซึ้ง สามารถแยกแยะความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ทำให้บุคคลเลือกประพฤติในสิ่งที่ควรสามารถสนองต่อสังคมโดยรวมได้ กล่าวโดยสรุปก็คือ จริยธรรมนี้ก็คือความประพฤติอันดีงาม เพื่อให้มนุษยศาสตร์และดำเนินชีวิตเพื่อตนเองและเพื่อเพื่อนร่วมสังคมนั่นเอง (บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, 2506 : 10)

ด้วยเหตุนี้การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลให้มีทั้งประสิทธิภาพและคุณภาพจึงเป็นเรื่องใหญ่ ที่มีใจเพียงเพื่อพัฒนาบุคคลทางสติปัญญา หรือการฝึกทักษะวิชาชีพที่จำเป็นเท่านั้น แต่ยังคงต้องมุ่งพัฒนาความเจริญทางจิตใจและฝึกความรับผิดชอบควบคู่กันไปด้วย ดังที่ ดร.วีรยุทธ วิเชียรโชติ กล่าวไว้ว่า เราจะพัฒนาประเทศให้ไ้กลางกลางนั้น จะต้องพัฒนาบุคคลทั้งแต่จิตใจ ทุนนิสัยใจคอ และในขณะเดียวกันก็พัฒนาความสามารถทางการแสดงสติปัญญาความคิดได้อย่างอิสระและสามารถที่จะพึ่งตนเองได้

(วีรยุทธ วิเชียรโชติ, 2513 : 44) ทั้งนี้เพราะว่าความเจริญทางปัญญาความคิดอันสอดคล้องกับความเจริญทางจิตใจนั้น ก็คือจุดหมายอันแท้จริงของการจัดการศึกษานั้นเอง

(บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, 2513 : 13) แควสำหรับภาวะปลูกฝังแนวจริยธรรม เจตนคติ และความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดีนี้ออกจะเป็นเรื่องแบบยลแปลกไปกว่าวิทยาการในภาคพุทธิปัญญามากนัก การเรียนเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมนั้นมิได้เกิดขึ้นโดยวิธีเดียวกันกับการเรียนสรรพวิทยาต่าง ๆ แต่เกิดขึ้นได้จากการมีประสบการณ์สัมผัสหรือได้รู้สึกเฉพาะตน ซึ่งเคล็ดของการเรียนรู้ประเภทนี้จึงขึ้นอยู่กับกำหนัดสิ่งแวดล้อมอันพึงประสงค์ การกำหนดแบบอย่างความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิดและเน้นความประพฤติให้บุคคลนั้นได้อยู่ได้เป็นจริง ๆ และที่สำคัญก็คือควมช่วยเหลืออย่างที่ตั้งใจ จึงจะบังเกิดผลอย่างดี

(เอกวิทย์ ณ กลาง, 2514 : 16) จะเห็นได้ว่าในการปลูกฝังความรู้ทางภาควิทยาการนั้นเป็นเรื่องที่กระทำได้ไม่ยากนัก แต่ในการปลูกฝังเรื่อง "จริยธรรม รสนิยม ตลอดจนวัฒนธรรมที่จะให้เหมาะสมเป็นปัญหาที่น่าหนักใจมาก (สมพร บัวทอง, 2513 : 10) ดังนั้นในแง่การจัดการศึกษาเพื่อให้นักศึกษามีคุณภาพดีและบังเกิดผลตามจุดหมายดังกล่าวได้

ก็ต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญที่สุดก็คือ "ตัวครูอาจารย์" เพราะว่าครูเป็นกำลังสำคัญที่ช่วยอบรมบ่มนิสัย ปลูกฝังความรู้ จริยธรรมและค่านิยมที่พึงปรารถนาอื่น ๆ อีกให้กับผู้เรียน เท่ากับเป็นการเตรียมบุคคลที่จะเติบโตไปเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพตามที่ประเทศต้องการในที่สุด (บุญถิ่น อัตถากรและรัตนา คັນบุญเต็ก, 2513 : 3) -

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในเรื่องนี้อย่างยิ่งว่าในการปลูกฝังระบบค่านิยม โดยเฉพาะค่านิยมทางจริยธรรม ซึ่งเป็นเรื่องหลักธรรมพื้นฐานที่พึงประสงค์นั้น ครูกับศิษย์ควรจะมีความสอดคล้องกันในแนวคิดพื้นฐานดังกล่าวนี้ก่อน ผู้วิจัยจึงได้มุ่งศึกษาโดยเฉพาะกับอาจารย์ผู้สอนและนิสิตในวิทยาลัยวิชาการศึกษาซึ่งมีหน้าที่ปลูกฝังความรู้และหลักธรรมพื้นฐานที่พึงประสงค์ให้กับนักเรียนในระดับต่าง ๆ ว่ามีแนวโน้มของระบบจริยธรรมสอดคล้องกันหรือไม่ และปัจจัยด้านใดบ้างที่ทำให้แตกต่างกัน หากพบว่าเกิดความไม่สอดคล้องกันก็จะได้เป็นแนวทางนำมาพิจารณาว่า ค่านิยมของอาจารย์ผู้สอนหรือนิสิตที่ควรจะได้รับปรับปรุง ทั้งนี้ก็เพราะว่ากำลังคนที่จะเป็นปัจจัยในการพัฒนาประเทศนั้น จะต้องไม่มีระบบค่านิยมพื้นฐานขัดแย้งกันเสียก่อน การพัฒนาประเทศโดยส่วนรวมก็จะดำเนินไปอย่างรวดเร็วได้ตามต้องการ

ความมุ่งหมายในการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายโดยทั่ว ๆ ไป ดังนี้คือ

1. เพื่อศึกษาถึงแนวโน้มการจัดอันดับจริยธรรมของอาจารย์ผู้สอนในระดับปริญญาตรี และนิสิตชั้นปีที่ 1 ในวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ว่าอาจารย์และนิสิตนั้นจะมีจริยธรรมอะไรสอดคล้องกันบ้าง และมีจริยธรรมใดบ้างที่ไม่สอดคล้องกัน สิ่งที่ไม่สอดคล้องกันนั้นก็จะได้เป็นแนวทางในการพิจารณาว่า นิสิตหรืออาจารย์ที่ควรปรับปรุงจริยธรรม เพราะในสังคมที่จะพัฒนาได้เร็วขึ้น สิ่งที่มีคุณค่าก็คือ ระบบค่านิยมพื้นฐานซึ่งถือเป็นระบบที่จะต้องพยายามให้สอดคล้องกันให้มากที่สุด และบุคคลจะอยู่ร่วมกันได้ก็จะต้องไม่มีค่านิยมพื้นฐานที่ขัดแย้งกัน (Moral - Value Conflict)

- สถานภาพสมรสบิดามารดา
- การศึกษาบิดามารดา
- อาชีพบิดามารดา
- อายุการทำงาน (อาจารย์กับอาจารย์)

ตัวแปรที่ศึกษา

ก. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

1. สถานภาพ (อาจารย์กับนิสิต)
- 2 เพศ
3. ภูมิลำเนา (ภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง และภาคใต้)
4. สถานภาพสมรสบิดามารดา
5. การศึกษาของบิดามารดา
6. อาชีพของบิดามารดา
7. อายุการทำงานของอาจารย์

ข. ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

จริยธรรม 16 ประเภท

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะช่วยให้ทราบถึงแนวโน้มการจัดลำดับจริยธรรมของอาจารย์ผู้สอนและนิสิตชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตรว่า มีจริยธรรมใดสอดคล้องกันและจริยธรรมใดแตกต่างกันบ้าง หากว่าจริยธรรมใดไม่สอดคล้องกันก็จะเป็นแนวทางนำมาพิจารณาว่า นิสิต หรืออาจารย์ที่ควรจะได้ปรับปรุงระบบค่านิยมพื้นฐานเหล่านี้ ทั้งนี้ก็เพราะว่าสังคมที่จะพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว นั้น ระบบจริยธรรมของบุคคลในสังคมจะ

ต้องพยายามให้สอดคล้องกันให้มากที่สุด บุคคลจะอยู่ร่วมกันได้เป็นอย่างดีนั้น ความเชื่อทางจริยธรรมก็ควรไม่ควรขัดแย้งกันอย่างมากด้วย

2. การศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อครู อาจารย์ และผู้ปกครองซึ่งจะได้นำมาพิจารณาว่า ในภาวะปัจจุบันนี้ควรจะเน้นจริยธรรมด้านใดบ้าง เพราะปัญหาด้านจริยธรรมและปัญหาสภาพจิตใจเสื่อมโทรมกำลังเกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างกว้างขวาง

3. การศึกษานี้ก็เท่ากับเป็นกรณีศึกษาให้เห็นการปลูกฝังจริยธรรมของอาจารย์ให้กับนิสิตว่า จะเกิดช่องว่างในการสั่งสอนอบรมหรือไม่ ซึ่งเป็นแนวทางให้ผู้แนะแนว ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องในวงการศึกษานำไปพิจารณาแก้ไขปรับปรุง

4. การศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในแง่เป็นข้อสนเทศ (Information) สำหรับการจัดการแนะแนว และการบริหารตัวบุคคลให้มีประสิทธิภาพขึ้น

5. จากการศึกษาครั้งนี้จะช่วยเป็นข้อมูลในการพัฒนาสังคมระดับกลุ่มว่าต้องการที่จะสร้างความสอดคล้องของจริยธรรมทางโลกก่อน และหากว่าเกิดปัญหาเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมขึ้น ข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ความขัดแย้งทางระบบจริยธรรมของบุคคลดังกล่าว

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษานี้ผู้วิจัยได้มุ่งจัดกระทำกับกลุ่มตัวอย่าง อาจารย์ผู้สอนและนิสิตในวิทยาลัยวิชาการศึกษา ทั้งรายละเอียดต่อไปนี้

1. อาจารย์ ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ผู้สอนในระดับปริญญาตรี วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร จำนวน 115 คน

2. นิสิต ใช้นิสิตชั้นปีที่ 1 ของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร จำนวน 115 คน

รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ 230 คน

3. การศึกษาเรื่องจริยธรรม ครั้งนี้จัดกระทำอยู่ในขอบเขตของ
จริยธรรม 16 ประเภทและตัวแปรอิสระต่าง ๆ ในแบบสอบถามเท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

สำหรับการศึกษากครั้งนี้ ผู้วิจัยขอตั้งข้อตกลงไว้ดังนี้

1. การวิจัยเรื่องจริยธรรมนี้จะกระทำอยู่ภายในขอบเขตของจุดมุ่งหมาย
ที่ตั้งไว้เท่านั้น
2. ลักษณะของแต่ละข้อประโยคจริยธรรมจากการค้นแบบสอบถามถือเป็น
ตัวแทนจริยธรรมในขอบเขตที่ศึกษา 16 ประเภทของอาจารย์บุญสอน และนิสิตชั้นปีที่ 1
วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ที่แท้จริงได้
3. อาจารย์และนิสิตทุกคนมีจริยธรรมประจำใจของคนอยู่แล้ว และ
สามารถแสดงออกให้ทราบได้โดยการตอบแบบสอบถาม

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. จริยธรรม หมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับหลักธรรมประจำใจอันได้ประเมิน
และแยกแยะแล้วว่า จริยธรรมนั้นมีคุณค่าเหมาะสมที่จะเลือกยึดถือ และปฏิบัติตามแนว
จริยธรรมที่ตนเห็นว่ามีคุณค่าสำหรับตน . หากว่าบุคคลเลือกยึดถือเอาไว้เป็นอันดับแรก ๆ
ก็แสดงว่า จริยธรรมนั้นมีคุณค่าระดับสูง หากเลือกเป็นอันดับกลาง ๆ ก็แสดงว่ามีความ
รู้สึกถึงคุณค่าจริยธรรมค่านั้น ๆ ในระดับปานกลาง แต่ถ้าเลือกเป็นอันดับท้าย ๆ ก็แสดงว่า
จริยธรรมค่านั้นมีคุณค่าต่ำสำหรับตน และจริยธรรมในที่นี้ก็หมายถึงจริยธรรม 16 ประเภท
ดังต่อไปนี้

๒. มนุษยธรรม หมายถึง ความรู้สึกและพฤติกรรมที่แสดงออกมาในลักษณะ
เมตตาการุณา เอื้อเฟื้อ และเผื่อแผ่ต่อบุคคลอื่น ๆ อย่างจริงใจ

ความซื่อสัตย์ หมายถึง การแสดงความรู้สึกและพฤติกรรมที่สุจริตใจต่อตนเอง และบุคคลอื่น

ความสามัคคี หมายถึง ความร่วมมือและสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันกับ บุคคลอื่น ๆ พฤติกรรมนี้จะแสดงออกมาเมื่อมีเหตุการณ์ หรือสิ่งแวกล้อมมาเรา

มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลทุกชั้นได้ ซึ่งจะแสดง พฤติกรรมเมื่อมีการปะทะสังสรรค์เกิดขึ้น

สัมมาคารวะ หมายถึง การให้ความเคารพนับถือ และแสดงความนอบน้อมต่อ ผู้มีอาวุโส หรือผู้มีอุปการะคุณอื่น ๆ

ชีวิตครอบครัว หมายถึง การดำเนินชีวิตเพื่อสร้างความสุข สะดวกสบายใน ชีวิตครอบครัวของตนเอง

สังคมนิยม หมายถึง การปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับแบบแผน หรือระเบียบ ประเพณีของสังคมนั้น ๆ

กตัญญูกตเวที หมายถึง ความรู้สึกและพฤติกรรมที่ตอบสนองบุญคุณต่อผู้มี อุปการะคุณต่าง ๆ

ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน หมายถึง การสร้างความสำเร็จในหน้าที่การงาน ของตน

เสรีภาพ หมายถึง ความรู้สึก และพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความต้องการ เป็น อิสระและมีเสรีในตนเอง และในสังคม

เสียสละ หมายถึง การแบ่งปันหรือสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อบุคคลอื่นและส่วนรวม

สุนทรียภาพ หมายถึง การตระหนักในคุณค่าสิ่งงดงามและสิ่งสวยงามต่าง ๆ

ทรัพย์สินสมบัติ หมายถึง การมุ่งสร้างสะสมเงินทองและทรัพย์สินต่าง ๆ เพื่อ ประโยชน์แห่งตน

หลักศาสนา หมายถึง การยึดถือแนวปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของศาสนา โดยเคร่งครัด

การก่อกำเนิด การเข้าถึง การเข้าถึงและการค้นหาความรู้

ความยุติธรรม หมายถึง การคำนึงถึงในหลักการตัดสินใจด้วยใจที่เป็นกลาง

2. อาจารย์ ในที่นี้หมายถึง ผู้ที่ทำการสอนในระดับปริญญาตรีในวิทยาลัย-

วิชาการศึกษา ประสานมิตร

3. นิสิต หมายถึงนิสิตชั้นปีที่ 1 ของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร

4. ภูมิปัญญา หมายถึงถิ่นกำเนิดเดิมของอาจารย์และนิสิตซึ่งแบ่งออกเป็น
ภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง และภาคใต้

5. สภาพาสสมรสนิคามาตรา หมายถึงสภาพของนิคามาตราซึ่งแบ่งออกได้
เป็น 3 ลักษณะด้วยกันคือ

- อยู่ด้วยกัน
- แยกกันอยู่แต่หย่าร้าง
- ถึงแก่กรรม

6. การศึกษานิคามาตรา หมายถึงระดับการศึกษาของนิคามาตราของทั้ง
อาจารย์และนิสิตที่ได้ผ่านมา แบ่งออกเป็น 4 ระดับ

- ต่ำกว่าประถมศึกษา
- ประถมศึกษา
- มัธยมศึกษา
- อุดมศึกษา
- อื่น ๆ

7. อาชีพของผู้ปกครอง หมายถึงหน้าที่การงานของนิคามาตราที่กำลังกระทำ
หรือเคยปฏิบัติมา แบ่งออกเป็น

- รับราชการ
- ค้าขาย
- เกษตรกรรม
- อื่น ๆ

8. อายุการทำงาน หมายถึง ระยะเวลาปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้สอนของอาจารย์ ตั้งแต่เริ่มจนถึงเวลาออกแบบสอบถามแบ่งออกเป็น

- 0 - 5 ปี
- 6 - 10 ปี
- 11 - 15 ปี
- 16 - 20 ปี
- 21 ปีขึ้นไป.

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

เหตุผล ทฤษฎีและเอกสารการวิจัย เบื้องหลังสมมุติฐานการศึกษาค้นคว้า

คำว่า "จริยธรรม" นั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับหลักธรรมที่ควรประพฤติ (คึกฤทธิ์ ปราโมช, 2514 : 16) เมื่อบุคคลใดมีจริยธรรมที่พึงประสงค์ บุคคลนั้นก็จะเกิดความคิดรวบยอดที่ประเมินแล้วและยึดถือแบกแบะความรู้สึคนิยชมเชยไว้ได้ อันเป็นหลักยึดเหนี่ยวพฤติกรรมของตนให้สนองต่อสังคมส่วนรวมได้ (ชาติ ลัทธิ, 2507 : 8) ฟีนิกซ์ กล่าวว่า จริยธรรมนั้นก็คือ "ค่านิยมพื้นฐาน" ประเภทหนึ่ง (Moral Value) เป็นค่านิยมทางจิตใจที่ก่อให้เกิดความรับผิดชอบในหน้าที่และความรู้สึกในคุณงามความดีต่าง ๆ ขึ้น (Philip H. Phinix, 1958 : 549) ดังนั้นจริยธรรมจึงเป็นค่านิยมพื้นฐานที่บุคคลในสังคมควรจะต้องมีความสอดคล้องกันเป็นอันคับแค้น จึงจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาสังคมในระดับกลุ่มให้เป็นไปได้อย่างดียิ่งขึ้น เพราะหากว่าเมื่อใดก็ตามที่บุคคลในสังคมนั้น ๆ เกิดความขัดแย้งกันเองในเรื่องระบบค่านิยมพื้นฐานเสียแล้ว ก็จะก่อให้เกิดความสับสนวุ่นวายของความคิดและการกระทำของบุคคลในสังคมนั้น ๆ ขึ้นมา (อภิรมย์ ณ นคร, 2513 : 17)

ยิ่งถ้าหากมองดูสภาพสังคมไทยก็จะพบความจริงอันหนึ่งว่า เมื่อคนเพิ่มมากขึ้น สังคมก็มีความซับซ้อนยุ่งเหยิง อารยธรรมต่างชาติไหลแทรกซึมเข้ามาอย่างรวดเร็ว มาตรฐานความเป็นอยู่ก็เปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ก็มีส่วนทำให้ค่านิยม ความเชื่อ ประเพณีและขนบธรรมเนียมต่าง ๆ เปลี่ยนไป บ้างก็เป็นที่ไปในทางดี บ้างก็เป็นที่ไปในทางร้าย บ้างก็เกิดการทำลายวัฒนธรรมของชาติขึ้น ดังนั้นการจัดระเบียบวัฒนธรรมทางจิตใจ และกำหนด "ค่านิยมพื้นฐาน" ของประชาชนให้เป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน เช่น ด้านประเพณีอันดีงามต่าง ๆ การร่วมมือในการรักษาสถาบันของไทยไว้และการมีวินัยทั้งทางร่างกายและจิตใจจึงเป็นสิ่งที่ต้องการโดยรีบด่วน ในสังคมไทย

ปัจจุบันนี้ หากว่าไม่กำหนดไว้เสียให้เรียบร้อยก็จะเป็นปัญหาในการให้การศึกษาอบรม แก่บุคคลในสังคมต่อไป (ธนู แสงศักดิ์, 2514 : 16 – 17) และมาตรฐานที่ควร จะต้องพยายามสร้างขึ้นในสังคมได้แก่ "ค่านิยมด้านจริยธรรม" เพราะว่า "จริยธรรม" เป็นเรื่องของการสร้างวัฒนธรรมทางจิตใจอันดีงามขึ้นก่อน เป็นเรื่องของการแยกแยะ ความรู้สึกกับนิคชอบชั่วคือต่าง ๆ ได้และปลูกฝังความมีวินัยในตนเองขึ้น หากบุคคลมี จริยธรรมประจำใจแล้ว ความรับผิดชอบในตนเองก็จะเป็นผลที่ตามมา ซึ่งเท่ากับเป็น การสร้างคุณภาพของพลเมืองขึ้น (กองวางแผนการศึกษา, 2514 : 325) แต่ในการ ที่จะสร้างจริยธรรมให้มีขึ้นในกลุ่มชนโดยพร้อมเพรียงกันนั้นมิใช่เป็นสิ่งที่จะสามารถทำได้ ในระยะอันสั้น ทั้งนี้ก็เพราะว่าจริยธรรมนั้นมิใช่เป็นสิ่งที่จะมีติดตัวบุคคลมาตั้งแต่กำเนิด แต่ว่าเป็นสิ่งที่มนุษย์มาสร้างสมขึ้นในชีวิตประจำวันของเขาเอง ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ซึ่งถือเป็นเรื่องของปัจจัยแวดล้อมส่วนตัวบุคคลนั้น ๆ (กอ สวัสดิ์พิพาณิชย์, 2505 : 46-47) ดังนั้นจริยธรรมของบุคคลจึงแตกต่างกันไปตามปัจจัยสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ

ปัญหาก็จึงอยู่ที่ว่าปัจจัยสิ่งแวดล้อมอะไรบ้างที่จะมีส่วนทำให้แบบแผนจริยธรรม ของบุคคลแตกต่างกันไป ทำไมในสังคมไทยปัจจุบัน ความขัดแย้งทางค่านิยมจริยธรรมจึง เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง บิดามารดาเกิดขัดแย้งทางค่านิยมความคิดเห็นกับบุตรธิดา นักเรียน นักศึกษาเกิดขัดแย้งกับครูอาจารย์บ่อยครั้ง จนบางครั้งเกิดรุนแรงถึงขั้น บุตรธิดาทำร้าย ผู้ให้กำเนิด และศิษย์เข้าทำร้ายครูอาจารย์ของตนเองที่พยายามให้คนหันมาสู่ระเบียบอัน ดีงาม (ส. ภูระหงษ์, 2515 : 3) จากปัญหานี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจว่า ปัจจัย ด้านใดบ้างที่จะทำให้แบบแผนของความคิดทาง "จริยธรรม" ของอาจารย์ผู้สอนและนิสิตนั้น ไม่สอดคล้องกัน

ปัจจัยอันหนึ่งที่ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเพื่อดูว่าจะมีส่วนทำให้ค่านิยมทางจริยธรรมของทั้ง อาจารย์และนิสิตแตกต่างกันหรือไม่ก็คือ "สภาพครอบครัว" ทวน กรีนวอล กล่าวว่า เรื่องของค่านิยมและความคิดเห็นต่าง ๆ นั้น นักการศึกษาถือสิ่งแวดล้อมในวัยเด็กว่ามีความสำคัญมากที่สุด คือ พ่อแม่พี่น้องมีความเป็นอยู่ ความเชื่อถือ ค่านิยมและความคิด ในครอบครัวเป็นอย่างไร บุคคลในวัยเด็กก็มักได้รับมรดกเหล่านั้นเป็นพื้นฐานอยู่ในจิตใจ

เด็กไว้ควยเสมอ ดังนั้นอิทธิพลจากที่บ้าน ในวัยเด็กจึงส่งผลต่อบุคลิกลักษณะทางระบบ
ค่านิยมของบุคคลได้ (ทวน กรีนวาล, 2501 : 1 - 2) ซึ่งก็ตรงกับผลการวิจัยของ
ต่างประเทศคือ กรีน ได้ศึกษากับคนนิโกรและอินเดียตะวันออกในทรินิแดด พบว่า
บิดามารคานั้นมีอิทธิพลในการถ่ายทอดค่านิยมกันต่าง ๆ แก่บุตรหลานของตน ถึงแม้ว่า
กานิยมบางอย่างจะเปลี่ยนแปลงไปบ้าง เมื่อเด็กมีประสบการณ์ขึ้น แต่ว่าค่านิยมดั้งเดิม
ของบิดามารคาก็จะยังมีอิทธิพลอยู่ (Nelson B. Green, 1964 : 204)

ดร. ประสาท หลักศิลา ก็ได้กล่าวถึงความสำคัญของครอบครัวไว้ว่า ครอบครัวนั้น
ถือเป็นกลุ่มทางสังคมกลุ่มแรกที่บุคคลมีประสบการณ์และมีความสัมพันธ์อยู่ตลอดเวลา

ครอบครัวจึงมีอิทธิพลต่อบุคคลมากกว่ากลุ่มใด ๆ (ประสาท หลักศิลา, 2507:184)

ปัจจัยอีกด้านหนึ่งที่ผู้วิจัยมุ่งศึกษาก็ได้แก่ ความแตกต่างทางสภาพสังคมที่อยู่ซึ่ง
ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ได้กล่าวถึงความสำคัญเอาไว้ว่า การจัดการศึกษาเพื่อ
ให้บุคคลเป็นกนดินนั้น จะต้องคำนึงถึงสภาพการณ์ต่าง ๆ ทางสังคมของบุคคลนั้นในหลาย
ด้านด้วยกัน เพราะว่าในต่างสภาพสังคมและทางพฤติกรรมกันนั้น ก็จะมีลักษณะเฉพาะ
ของสังคมนั้น ๆ การให้การศึกษาอบรมก็ต้องแตกต่างตามสภาพสังคมนั้น ๆ ด้วย

(ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, 2513 : 86) ทั้งนี้ก็เพราะเมื่อภูมิประเทศต่างกัน
เกิดมีภาวะแวดล้อมต่างกัน รูปของแบบแผนการสมาคมก็ย่อมแตกต่างกันไปแต่ละสังคมด้วย
(รุ่งเรือง บุญญะโรต, 2513 : 29) และเมื่อหันมาดูสภาพทางสังคมของไทยก็จะได้เห็นได้
ว่าประเทศไทยแบ่งลักษณะสังคมออกได้เป็นภาค ซึ่งก็ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคอีสาน
ภาคกลาง - ภาคตะวันออกเฉียงใต้ และภาคใต้ ซึ่งแต่ละภาคก็มีลักษณะสภาพสังคมเป็น
แบบฉบับของตนเองจะสังเกตได้จาก ภาษาพื้นบ้านที่พูดกันประจำภาคแตกต่างกันออกไป
ลักษณะพื้นที่ที่ต่างกัน ดังนั้นค่านิยมพื้นฐานต่าง ๆ โดยเฉพาะจริยธรรมจึงน่าจะแตกต่างกัน
ไปบ้าง เพราะค่านิยมหรือจริยธรรมของสังคมในภาคหนึ่งก็อาจจะเหมาะสมกับสังคมนั้น
แต่อาจจะไม่เหมาะสมกับสภาพโดยส่วนรวมก็ได้ ดังนั้นจึงควรจะต้องปรับให้เป็นมาตรฐาน
เดียวกันเสีย ดัง ดร.สนั่น อินทรประเสริฐ ก็กล่าวเน้นไว้ว่า ในท้องถิ่นบางแห่งนั้น

บางกรัจึงว่าเรา จะต้องเปลี่ยนแปลงพื้นฐานเจตนคติ และค่านิยมบางอย่างของประชาชนใน
ถิ่นนั้น ๆ เสีย ถ้าหากว่า จะมุ่งพัฒนาสังคมให้ไปสู่เป้าหมายเดียวกันขึ้น

(ถนอม ชินทรประเสริฐ, 2513 : 287)

อย่างไรก็ตาม นอกจากสภาพสังคมและสภาพครอบครัวที่กล่าวมาแล้ว ก็ยังมี
ปัจจัยอื่น ๆ อีกที่น่าสนใจว่าจะมีส่วนทำให้ระบบค่านิยมพื้นฐานโดยเฉพาะจริยธรรมค่าน
ต่าง ๆ นั้นแตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากเอกสารและงานวิจัยซึ่งส่วนมากเป็นเรื่องเกี่ยวกับ
ค่านิยมที่สะท้อนนำมาประกอบในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ดังนี้

งานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

ใน ค.ศ. 1954 ฮิวซ์ และทอมพสันได้ใช้เครื่องมือวิเคราะห์ค่านิยม (Value
Analyses) เปรียบเทียบค่านิยมทางความรู้ ความสุข ความปลอดภัย ความรัก
ครอบครัว ความสำเร็จ เศรษฐกิจ ความเป็นอิสระ ความมั่นคง มิตรภาพ สุขภาพ
สติปัญญา ความสมบูรณ์ ความอดทน ความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ ระหว่างเยาวชนผิวดำทาง
ใต้และเยาวชนผิวขาวทางเหนือ 1296 คน ได้ลงงานวิจัยว่า เยาวชนผิวขาวนั้นเน้น
ค่านิยมทางครอบครัวอย่างมาก และมีค่านิยมทางความรู้ ความสำเร็จของตนเอง แต่เยาวชน
ผิวดำกลับเน้นค่านิยมทางความยุติธรรม งานและการรวมกลุ่ม แต่อย่างไรก็ตาม ทั้งสอง
กลุ่มก็ยังมีความเห็นและเน้นถึงค่านิยมทางเศรษฐกิจและค่านิยมทางความรู้พอ ๆ กัน ส่วน
ในเรื่องค่านิยมทางเศรษฐกิจนั้น เยาวชนผิวดำสนใจเรื่องการเงิน ค่าจ้าง การทำงาน
อาชีพชั้นสูง และราคาสินค้าต่ำ ๆ แต่ค่านิยมนั้นเป็นการส่งเสริมคุณค่าของตนเอง
และเยาวชนผิวดำยังได้อ้างถึงเรื่องของความเสมอภาคทางการศึกษาด้วย สำหรับเยาวชน
ผิวขาวเห็นว่า ความรู้นั้นเป็นสิ่งช่วยให้เจริญก้าวหน้า สรุปแล้วค่านิยมที่แตกต่างกันก็ได้แก่
ความยุติธรรม ความรัก ครอบครัว ความสุข และการทำงานรวมกลุ่ม (Julius H.
Hughes, 1954 : 300 - 309)

ต่อมาใน ค.ศ. 1959 ฮิลล์ได้ศึกษาค่านิยมกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูในมลรัฐ

คอนเนคติกัต (Connecticut) และในอิลลินอยส์ (Illinois) จำนวน 262 คน โดยศึกษาค่านิยมเกี่ยวกับ ชื่อเสียง สถานภาพความเป็นอยู่ กิจกรรมส่งเสริมความฉลาด บริการสังคม มนุษยสัมพันธ์ สุนทรียภาพ ชีวิตในครอบครัว ความสะดวกสบาย และมาตรฐานการดำรงชีวิต และยังได้พบว่าครูที่เป็นโสค ครูที่เป็นหม้ายและหย่าร้าง มีค่านิยมทางชีวิตในครอบครัวต่ำกว่าครูที่มีครอบครัวแล้ว แต่ครูที่เป็นโสคมีค่านิยมทางบริการสังคมสูงกว่าครูที่มีครอบครัวแล้ว ในขณะที่เดียวกันก็พบว่า ครูที่เรียนสำเร็จและออกมาจากวิทยาลัยแล้วไม่เกิน 5 ปีนี้มีค่านิยมทางบริการสังคมสูงเช่นกัน ส่วนครูที่ทำงานมาเกิน 5 ปีขึ้นไปกลับมีค่านิยมทางกิจกรรมส่งเสริมความฉลาดสูงกว่าครูที่ทำงานมาไม่เกิน 5 ปี (Albert D. Hill, 1959 : 1685 - 1686)

ในปีต่อมา บีเกอร์ส ได้ใช้เครื่องมือ โบการด์ส โซเชียล ดิสแต้นซ์ สเกล (Bogardus Social Distance Scale) และ ดิ แอลพอร์ต เวอร์นอน แอนด ลินเซย์ สเกล (The Allport - Vernon and Linzey Scale) ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติและคุณธรรมของกลุ่มนักเรียนที่นับถือ โปรเทสแตนท์ (Mennonite) กับกลุ่มที่ไม่ได้นับถือโปรเทสแตนท์ (Non-Mennonite) กลุ่มละ 200 คน ได้พบว่ากลุ่มโปรเทสแตนท์นั้นยอมรับในคำสั่งสอนทางศาสนามากกว่ากลุ่มที่ไม่ใช่โปรเทสแตนท์ ในขณะที่เดียวกันก็มีคุณธรรมต่อศาสนาสูงกว่าด้วย แต่ปรากฏว่าทั้ง 2 กลุ่มนั้นก็ไม่มีความแตกต่างในเรื่องคุณธรรมทางเศรษฐกิจ ทางสุนทรียภาพ และทางสังคม (Frank C. Peters, 1960 : 2680)

ก็แนได้ศึกษาเกี่ยวกับแบบแผนของค่านิยมในนักเรียนและครูแผนกก่อสร้างในอิลลินอยส์ โดยเขาได้จัดอันดับค่านิยมไว้ก่อน คือ ค่านิยมระดับสูงมีค่านิยมทางสุขภาพ และการประหยัด ค่านิยมระดับกลางคือ การศึกษา มนุษยสัมพันธ์ และความสามารถ ส่วนค่านิยมระดับต่ำเป็นค่านิยมทางการพักผ่อนและความสวยงาม จากการสำรวจ พบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มจัดอันดับค่านิยมอยู่ในแบบแผนเดิม เว้นแต่ครูจำนวน 25 คน ซึ่งจัดอันดับค่านิยมทางการประหยัดไปไว้ในระดับต่ำ นอกจากนั้น ครูทั้ง 25 คนนี้และครูที่ไม่ได้สำรวจปริศญา และนักเรียนยังจัดอันดับเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางการประหยัดและมนุษยสัมพันธ์

มากกว่าครูที่สำเร็จชั้นปริญญาและครูสูงอายุด้วย เฉพาะนักเรียนเมื่อเปรียบเทียบกับตนเอง พบว่า การจัดอันดับค่านิยมของนักเรียนที่มารคาออกไปทำงานนอกบ้านกับนักเรียนที่มารคาไม่ไ้ทำงานนอกบ้านนั้น ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อใช้ มีเดียน เทส (Median Test) สํารวจพบว่า นักเรียนและครูได้จัดอันดับค่านิยมเรียงกันดังนี้คือ ค่านิยมทางความสวยงาม ทางสุขภาพ มนุษยสัมพันธ์และการประหยัด ส่วนนักเรียนและครู คัดค่านิยม ทางการประหยัดออก และเลือกไว้แต่ค่านิยมทางความสวยงาม ทางสุขภาพ และทางมนุษยสัมพันธ์ (Dorathy M. Keenan, 1962 : 546)

ปี ค.ศ. 1963 แคมป์เบลล์ ได้ใช้เครื่องมือ ฮอลพอร์ต - เวอร์นอน ลินเซย์ สตั๊ดย ออฟ แวลู (Allport - Vernon Linzey Study of Values) ศึกษาค่านิยมของนักศึกษาระดับวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 - 4 จำนวน 200 คน เขาได้พบว่า นักศึกษามีค่านิยมทางเศรษฐกิจ ทางการเมือง และทางสุนทรียภาพเพิ่มขึ้นทีละน้อย ๆ ตามลำดับชั้นเรียน ค่าค่านิยมทางวิชาการ ทางสังคมและศาสนาลดลง ซึ่งเป็นผลตรงกันข้ามกับชั้นเรียน และได้พบว่านักเรียนมีค่านิยมคงที่ (Consistency) อยู่มาก คือ ค่านิยมทางสุนทรียภาพ (Dor's Klsin Campbell, 1963 : 3809)

ซิงเกอร์ ได้ศึกษาเรื่องค่านิยมในพระเจ้าของนักเรียนชายหญิงชั้นปีที่ 4, 7 และ 10 ของโรงเรียนวันอาทิตย์ ยูริช (Jewish) เพรสปีเตอร์เรียน (Presbyterian) และ อีพิสโคเพเลียน (Episcopalian) จำนวน 255 คน และผู้ปกครองนักเรียน 266 คนใช้เครื่องมือ Osgood - Suci-Tenmenbaum Semantic Differential ศึกษาเห็นว่า เด็กชาย เด็กหญิง และบิดามารดามีความเชื่อเรื่องพระเจ้าเท่า ๆ กัน แต่เด็กและผู้ใหญ่ของโรงเรียน ยูริช (Jewish) มีค่านิยมต่างจากสองโรงเรียน (Richard E. Singer, 1959 : 2148 - 2149)

ในปี 1965 เซพนา ได้ศึกษาค่านิยมกับ นิสิตปริญญาโททั้งชายและหญิงจาก ประเทศสหรัฐอเมริกา ปากีสถาน อินเดีย และไทย จำนวน 220 คน โดยศึกษา ค่านิยม 12 ประเภท คือ ทางครอบครัว ทางการศึกษา มิตรภาพ ทัศนคติการแต่งงาน

การนั้ - ศิลธรรม การค้ม - การพนัน พระเจ้า ศาสนา การสอนศีลธรรม การให้
 บั้ม - การบั้ม และการทำบุญ พบว่านิสิตอเมริกันเน้นศาสนาสูงสุด การแต่งกาย การนั้
 การค้ม - การพนัน และเพศอยู่ในระดับต่ำ นิสิตปากีสถาน และอินเดียมีกานิยมทางศาสนา
 สูงเช่นกัน เฉพาะปากีสถานยังเน้นการแต่งกาย การค้ม - การพนันอีก ส่วนนิสิตไทย
 ไม่เน้นทางการแต่งกาย ส่วนศาสนาขึ้นอยู่กับการสอนศีลธรรมจรรยา นิสิตทั้ง 4 ประเภท
 ล้วนแต่เน้นทางมิตรภาพด้วยกันทั้งนั้น (Rustum J. Sethna, 1965 : 5751)

ชูเบอร์ตได้ศึกษาวิจัยในปี 1967 โดยเปรียบเทียบคานิยมของนิสิตในวิทยาลัยกับ
 นิสิตในมหาวิทยาลัยที่นิสิตเลือกเข้าเรียน เขาได้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตจากมหาวิทยาลัย
 2 แห่ง และนิสิตในวิทยาลัยเล็ก ๆ อีก 2 แห่ง รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 714 คน
 ผลการวิจัยปรากฏว่าโดยทั่วไปแล้วประสบการณ์ของนิสิตที่ได้จากการเรียนในวิทยาลัย และ
 มหาวิทยาลัยของทั้ง 2 กลุ่ม ไม่แตกต่างกัน คานิยมทางการเมืองและทางสุนทรียภาพจะ
 อยู่คงที่ ส่วนคานิยมทางศาสนาและทางวิชาการจะมีการเปลี่ยนแปลงและระหว่างที่ศึกษาอยู่
 นิสิตหญิงจะมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงคานิยมได้มากกว่านิสิตชาย (David J. Schubert,
 1967 : 91)

ในปีเดียวกัน บีช ได้ศึกษาเกี่ยวกับระบบคานิยม เจตนคติและสิ่งดึงดูดใจในระหว่าง
 ต่างบุคคล ปรากฏว่า ยิ่งบุคคลได้รับสิ่งต่าง ๆ จากบุคคลอื่นที่คล้ายคนมากขึ้นเท่าใด สิ่งนั้น
 จะเป็นเครื่องดึงดูดให้มีแนวโน้มเหมือนกับผู้นั้นมากขึ้น แต่สิ่งที่รับมาจากบุคคลอื่นนั้นจะต้อง
 ตรงกับระบบคานิยมที่มีอยู่ของเขา โดยทั่วไปแล้วคานิยมของบุคคลจะแสดงออกมาตาม
 เจตนคติของเขา บุคคลจะมีคานิยมเหมือนบุคคลอื่นก็ต่อเมื่อบุคคลเหล่านั้นมีระบบคานิยมที่
 คล้ายคลึงกันและมีพฤติกรรมโต้ตอบกันเป็นระยะเวลาานพอควร (Paul Robert Beech,
 1967 : 1125)

ในปี ค.ศ. 1968 มัวร์ ได้ศึกษาความเปลี่ยนแปลงคานิยมของนิสิตในวิทยาลัย
 พลอดิคา ใช้กลุ่มนิสิตปีที่ 1 จำนวน 60 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม เท่า ๆ กัน คือกลุ่ม
 นิสิตที่มีความเปลี่ยนแปลงคานิยมต่ำ และกลุ่มที่มีความเปลี่ยนแปลงคานิยมสูง ผลการศึกษาพบว่า

กลุ่มนิสิตที่มีความเปลี่ยนแปลงค่านิยมค่าชอพบู่ถึงเรื่อง ศีลธรรม ศาสนา คุณงามความดี ของบุคคลอื่น และเห็นใจบุคคลอื่น ๆ ด้วย ส่วนกลุ่มนิสิตที่เปลี่ยนแปลงค่านิยมสูง ไม่ชอพบู่ถึงเรื่องไม่ดีเกี่ยวกับคนอื่น ๆ ส่วนค่านิยมทางความถนัดทางการเรียน อุปนิสัยทางการเรียน บุคลิกภาพและการเลือกเพื่อนนั้น กลุ่มนิสิตทั้ง 2 กลุ่มมีค่านิยมไม่แตกต่างกัน (Milton R. Moore, 1968 : 126)

ต่อมาอีกปีหนึ่ง วิทเทอร์ ได้ศึกษากับนิสิตของอเมริกาเช่นกัน โดยศึกษานิสิตใน วิทยาลัย 14 แห่ง รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 4000 คน โดยศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ของค่านิยมที่มีต่อ เพศ อายุ และวิชาเอกจากการวิจัยพบว่า นิสิตชายมีค่านิยมทางปรัชญา และการปกครองเป็นแบบเก่า ส่วนค่านิยมทางศีลธรรม และศาสนานั้นนิสิตชายมีค่านิยม เป็นแบบใหม่ มากกว่านิสิตหญิง นิสิตชายนั้นจะมีค่านิยมที่เกี่ยวกับวิชาเอกของตนด้วย ส่วน อายุนั้น นิสิตที่ระคับอายุต่างกันไม่มีผลต่อการจัดลำดับค่านิยมแต่อย่างใด (Edith C. Ritter, 1969 : 2806)

ชาซิน ได้ใช้มาตราส่วน 3 ประเภท คือ เซกคิวลาร์ แรชันนอลิตี้ สเกล (Secular Rationality Scale) เอฟฟอร์ท-ออปติเมซึ่ม สเกล (Effort Optimism Scale) และเอ็กซ์ทรีนซิก จัจจ์เม้นท์ สเกล (Extrinsic Judgment Scale) ศึกษาเกี่ยวกับระบบค่านิยมและเจตคติเกี่ยวกับความตายของสมาชิก ณ โบสถ์แห่งหนึ่งใน เมือง ไอโอวา (Iowa) ใช้กลุ่มตัวอย่าง 324 คน ได้พบว่าบุคคลที่ยึดมั่นในค่านิยมทาง วัตถุ (Secular Rationality) จะไม่มีความเชื่อในศาสนา ส่วนบุคคลที่ยึดถือ ค่านิยมทางการพิจารณาสิ่งแวดล้ยม (Extrinsic Judgment) นั้นไม่ปรากฏว่า ค่านิยมกับความเชื่อนั้นในศาสนาจะสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ท่านองเดียวกันพบว่า ความเชื่อทางศาสนาและความรู้สึกกลัวความตายนั้นมีความโน้มเอียงที่จะสัมพันธ์กับค่านิยม ทางวัตถุทางผลการทำดีและทางการพิจารณาสิ่งแวดล้ยม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือค่านิยม ทางวัตถุมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกกลัวความตายสูงมาก (Barbara H. Chasin, 1969 : 1963)

ไวท์ ก็ได้ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยม โดยเขาได้ใช้เครื่องมือ 2 ชนิด คือ แอลพอร์ต-เวอร์นอน - ลินเซย์ สตั๊ดดี้ ออฟ แวลู (Allport - Vernon - Linzey Study of Value) ศึกษาค่านิยมทางวิชาการ ทางเศรษฐกิจ ทางสุนทรียภาพ ทางสังคม ทางการเมือง และทางศาสนา และใช้ร่วมกับแบบทดสอบมินนิโซตา ทิชเชอร์ แอทติจูด อินเวนทอรี (Minnesota Teacher Attitude Inventory) สสำรวจเจตคติของครู นักเรียนแผนกบริหารธุรกิจ และพนักงาน ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีค่านิยมทางวิชาการ ทางสุนทรียภาพ และทางศาสนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ กลุ่มครูมีค่านิยมทางเศรษฐกิจและทางสังคมสูงกว่ากลุ่มพนักงานและกลุ่มครูยังมีค่านิยมทางเศรษฐกิจ และศาสนาสูงกว่ากลุ่มนักเรียนบริหารธุรกิจด้วย (Thomas R. White, 1969 : 610)

ในปี 1972 แชนโบ ได้ศึกษาเพื่อสำรวจความเปลี่ยนแปลงของแบบแผนค่านิยมของนิสิตชั้นปีที่ 1 ทางการศึกษา ที่มหาวิทยาลัย โอไฮโอ สเตท (Ohio State University) ตลอดระยะเวลา 12 ปี โดยศึกษาต่อช่วงมาจากแอนโทนี ซี ซิกโก โดยใช้เครื่องมือ แอลพอร์ต - เวอร์นอน - ลินเซย์ สตั๊ดดี้ ออฟ แวลู (Allport - Vernon - Linzey Study of Value) เพื่อศึกษาค่านิยมที่เด่น ๆ และศึกษารายละเอียดเป็นส่วนตัวของกลุ่มนิสิตชั้นปีที่ 1 นอกจากนั้นยังเปรียบเทียบแบบแผนค่านิยมระหว่างนิสิตปีที่ 1 ในปี 1958 กับนิสิตชั้นปีที่ 1 ของปี 1970 ใช้กลุ่มตัวอย่างรวม 690 คน และแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย 7 กลุ่ม โดยศึกษาตัวแปรอิสระคือ ภูมิสำเนาเดิม การศึกษาของบิดามารดา และระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาเดิม ผลการศึกษพบว่า โดยทั่ว ๆ ไปกลุ่มนิสิตในปี ค.ศ. 1970 มักแสดงออกถึงค่านิยมที่แตกต่างไปตามตัวแปรอิสระบางอย่างเช่น นิสิตจากเมืองเล็ก ๆ มีแนวโน้มจะเลือกจัดอันดับค่านิยมทางศาสนาสูงกว่านิสิตจากเมืองใหญ่ ๆ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างนิสิตปี ค.ศ. 1958 กับกลุ่มนิสิตปี ค.ศ. 1970 พบว่านิสิตปี ค.ศ. 1970 จัดอันดับค่านิยมสูงสุดทางสังคมและการเมือง ส่วนกลุ่มนิสิตปี ค.ศ. 1958 เน้น ค่านิยมทางการศาสนาสูงสุด

สรุปแล้วแบบแผนค่านิยมของนิสิตในวิทยาลัยวิชาการศึกษาของมหาวิทยาลัยของรัฐโอไฮโอ นั้น มีการเปลี่ยนแปลงแบบแผนค่านิยมตลอดระยะเวลา 12 ปี (Carl C. Szabo Jr., and Antony C. Ricco, 1972 : 3706)

ในปีเดียวกัน อุลิต ได้ใช้เครื่องมือ ดิฟเฟอเรนเชียล แวลูส์ อินเวนทอรี (Differential Values Inventory) ซึ่งปรับปรุงเป็นแบบลิเคิร์ต (Likert-type) มีข้อความ 96 ข้อ ศึกษาค่านิยมของนักเรียนระดับเกรด 6, 8 และ 11 โดยมุ่งว่าจะมีค่านิยมแตกต่างกันอย่างไรระหว่างเกรด 6 , 8 และ 11 การศึกษารังนี้เขาได้แบ่งค่านิยมออกเป็น 2 แบบคือ ประเพณีนิยมและสมัยนิยม เครื่องมือที่ใช้นี้ใช้ควบกับแบบสอบถามที่ให้คำตอบสั้น ๆ รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1100 คน เป็นนักเรียนในเมืองวอร์เชสเตอร์ (Worcester city) มลรัฐแมสซาชูเซตส์ (Massachusetts) ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนทั้งหมดรวมทั้ง 3 เกรด มีค่านิยมทางประเพณีนิยมมากกว่าสมัยนิยม
2. เด็กเกรด 6 มีคะแนนทางประเพณีนิยมต่ำกว่าเด็กเกรด 8 ซึ่งมีคะแนนประเพณีนิยมต่ำกว่าเด็กเกรด 11
3. กลุ่มเด็กหญิงมีค่านิยมทางประเพณีนิยมมากกว่าเด็กชาย และในทางตรงกันข้าม เด็กชายมีค่านิยมทางสมัยนิยมมากกว่าเด็กหญิง
4. นักเรียนผู้ซึ่งวางแผนเลือกอาชีพชั้นสูง (Professional Occupation) มีค่านิยมทางประเพณีนิยมมากกว่า นักเรียนผู้เลือกวิชาชีพอื่น
5. นักเรียนผู้ซึ่งวางแผนเลือกเรียนวิทยาลัยวิชาการศึกษา 4 ปี มีค่านิยมทางประเพณีนิยมมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้เลือกเรียนทางวิชาการศึกษา
6. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีค่านิยมทางประเพณีนิยมมากกว่ากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
7. นักเรียนผู้ซึ่งใช้เวลาอยู่กับเพื่อน ๆ มีค่านิยมทางสมัยนิยมมากกว่านักเรียนผู้ซึ่งใช้เวลาส่วนมากอยู่กับครอบครัว.

สรุปแล้ว แบบแผนค่านิยมของกลุ่มนักเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
(David H. Owist, 1972 : 3569)

งานวิจัยภายในประเทศที่เกี่ยวข้อง

สำหรับงานวิจัยภายในประเทศ เรื่อง "จริยธรรม" ด้วยวิธีการแบบ คิว-ซอร์ต (Q - Sort) นี้ยังไม่มีผู้ใดเคยกระทำมาก่อน จะมีก็เพียงเรื่องงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพอจะนำมาประกอบการศึกษาและการตั้งสมมุติฐานดังต่อไปนี้

ชาลี ลัทธิ ได้ใช้แบบทดสอบซึ่งประกอบด้วย เรื่องสมมุติ 45 เรื่อง ศึกษาเรื่อง คุณธรรมของความเป็นพลเมืองติดกับเค้กระดับประถมปีที่ 5 จำนวน 291 คน โดยศึกษาคุณธรรม 10 ด้านคือ ความซื่อสัตย์ คุณธรรมต่อตนเอง ต่อศาสนา ต่อชุมชน ต่อบุคคลอื่น ต่อครอบครัว ทางด้านการเรียน มนุษยธรรม ด้านอำนาจ และคุณธรรมต่อประเทศชาติ ผลการวิจัยพบว่า

1. เด็กมีคุณธรรมสอดคล้องกันกับความคิดเห็นของครูและคุณครูผู้ให้มุ่งให้เด็กปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่

2. ครูและคุณครูผู้มีความเห็นสอดคล้องกันสูงถึง 93.34

3. คุณธรรมที่ ครู เด็ก และคุณครูผู้มีความเห็นสอดคล้องกัน เรียงตามลำดับความสำคัญ คือ ความซื่อสัตย์สำคัญกว่าคุณธรรมด้านอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ รอง ๆ ลงไปตามลำดับได้แก่ คุณธรรมต่อตนเอง ต่อการเรียน ต่อศาสนา ต่อชุมชน ต่อผู้อื่น ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านครอบครัว ด้านประเทศและด้านอำนาจ

(ชาลี ลัทธิ, 2507 : 111)

ในปี พ.ศ. 2514 พจนีย์ มณีสุวรรณ ได้ศึกษาค่านิยมของนักเรียนวิทยาลัยครู 5 แห่ง ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยให้นักเรียน ป.ศ. ชั้นปีที่ 1 - 2 และ นักเรียน ป.ศ. สูง ชั้นปีที่ 1 - 2 ของวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา วิทยาลัยครูจันทระเกษม วิทยาลัยครูสวนสุนันทา วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ และวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา รวมกลุ่มตัวอย่าง

500 คน โดยใช้วิธีทอแบบสอบถาม ศึกษาถึงค่านิยม 16 ด้าน ได้แก่ การเงิน การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ครอบครัว มนุษยสัมพันธ์ ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู ความเอื้อเฟื้อ ความสำเร็จ ความรัก การเชื่อถือโศคลาง การแต่งกาย สุขภาพ และสุนทรีภาพ ผลการวิจัยได้พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีค่านิยมทางการศึกษาเป็นอันดับที่ 1 ครอบครัว เป็นอันดับที่ 2 ความซื่อสัตย์เป็นอันดับที่ 3 ส่วนความรัก นักเรียนจัดไว้เป็นอันดับสุดท้าย และเมื่อพิจารณาถึงตัวแปรอิสระต่าง ๆ เช่น เพศ ผลการเรียน ภูมิสำเนา อาชีพผู้ปกครอง และสถานะภาพสมรสของผู้ปกครอง ปรากฏว่า การเลือกค่านิยมของนักเรียนวิทยาลัยครูทั้งหมดนี้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ .05 (พจน์ีย์ มณีสุวรรณ, 2514 : 141)

ในปีต่อมา เคล็อม มุขย์แก้ว ได้ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับค่านิยมเช่นกัน แต่เป็นการเปรียบเทียบค่านิยมระหว่างนักเรียนฝึกหัดครู นักเรียนเกษตรกรรม และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ ในจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้กลุ่มละ 150 คน รวม 450 คน วิธีการที่ใช้ ใช้แบบสอบถามแบบ คิว - ชอร์ต เหมือนกับของพจน์ีย์ โดยศึกษาค่านิยมประเภทต่าง ๆ 16 ประเภท เช่น การเงิน ระบบอาวุโส ความเป็นผู้นำ การแต่งกาย และเกียรติยศ เป็นต้น ผลจากการศึกษาพบว่า นักเรียนทั้ง 3 กลุ่มต่างก็ให้ความสำคัญต่อ ความรักในชีวิตครอบครัวเป็นอันดับที่ 1 ความกตัญญูเป็นอันดับที่ 2 ส่วนค่านิยมอันดับสุดท้ายต่างก็ให้ความสำคัญต่อระบบอาวุโสน้อยที่สุด และเมื่อแยกเปรียบเทียบตามตัวแปรอิสระต่าง ๆ ได้แก่ เพศ อาชีพของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา และแบบการเลี้ยงดู ปรากฏผลว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน ยกเว้น แบบของการเลี้ยงดูที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ .01 (เคล็อม มุขย์แก้ว, 2515 : 165)

สมมุติฐานการศึกษาค้นคว้า

จากเหตุผล ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัย
ขอตั้งสมมุติฐานการศึกษาค้นคว้าในเรื่องของ จริยธรรมของอาจารย์และนิสิต ดังต่อไปนี้

1. อาจารย์และนิสิตน่าจะมีอันตบจริยธรรมไม่แตกต่างกัน
2. เพศชายและเพศหญิงน่าจะมีอันตบจริยธรรมแตกต่างกัน
3. กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิสำเนาต่างกัน น่าจะมีอันตบจริยธรรมแตกต่างกัน
4. กลุ่มตัวอย่างที่สถานภาพสมรสของนิคามารคาค้างกัน น่าจะมีอันตบ
จริยธรรมแตกต่างกัน
5. กลุ่มตัวอย่างที่การศึกษาของนิคามารคาค้างกัน น่าจะมีอันตบ
จริยธรรมแตกต่างกัน
6. กลุ่มตัวอย่างที่อาชีพของนิคามารคาค้างกัน น่าจะมีอันตบจริยธรรม
แตกต่างกัน
7. อาจารย์ที่มีอายุการทำงานต่างกันน่าจะมีอันตบจริยธรรมแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับจริยธรรมครั้งนี้ มุ่งจัดกระทำใน
วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร โดยดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

1. สร้างเครื่องมือสำหรับการรวบรวมข้อมูล
2. ทดลองแบบสอบถาม
3. กำหนดกลุ่มตัวอย่าง
4. การรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำกับข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. นำเสนอสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามสำหรับการรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ศึกษาแบบของเครื่องมือที่จะใช้ ผู้วิจัยได้สำรวจแบบของเครื่องมือจาก
งานวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมก่อน จากนั้นได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท
เกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามตามแนวของ แมรี่ แองเกล (Marry Angel,
1956) แบบสอบถามนี้เป็นแบบ คิว - ซอร์ต (Q - Sort Technique) ซึ่งนิยมใช้
ศึกษาบุคลิกภาพของบุคคล ทำให้ทราบข้อดีและข้อเสีย นอกจากนี้ยังใช้ศึกษาเกี่ยวกับ
ค่านิยม คุณธรรม - จริยธรรม และการทำนายนก เกณฑ์ต่าง ๆ ลงหน้าใตด้วยเป็นต้น
วิธีการที่สำคัญในการตอบแบบสอบถามแบบนี้คือ ให้ผู้ตอบจัดลำดับสิ่งต่าง ๆ โดยเรียง
จาก ที่สนใจมากที่สุด ไปจนถึงสนใจน้อยที่สุดตามลำดับ

2. สร้างแบบสอบถาม แบบสอบถามแบบ คิว - ซอร์ต (Q - Sort)

ที่สร้างขึ้นนี้แบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนด้วยกัน คือ

ส่วนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรอิสระต่าง ๆ ที่มุ่งศึกษาค้นคว้า สถานภาพ (อาจารย์และนิสิต) เพศ ภูมิลำเนาเดิม สถานภาพสมรสของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต และอายุการทำงานของอาจารย์ โดยทำเป็นแบบเลือกชนิดเครื่องหมายในช่องที่ตรงกับรายละเอียดของตน

ส่วนที่ 2 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับข้อประโยคตัวแทนจริยธรรม 16 ข้อ อันได้แก่ มนุษยธรรม ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี มนุษยสัมพันธ์ สัมมาคารวะ ความสุขในชีวิตครอบครัว สังคมนิยม กตัญญูกตเวที ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน เสรีภาพ เสียดสละ สุนทรียภาพ ทรัพย์สินสมบัติ หลักศาสนา การศึกษา และความยุติธรรม ข้อประโยคจริยธรรมเหล่านี้ได้มาจากหนังสือต่าง ๆ เช่น "พุทธศาสนาก้าวหน้า" (สมเด็จพระวชิรญาณวงศ์, 2506 : 7 - 20) "หลักธรรมสำหรับนักศึกษา" (พุทธทาสภิกขุ, 2512 : 251) บทความเรื่อง "สังคมเด็กวัยรุ่น" (บุญยัง เจริญยิ่ง, 2514 : 24 - 27) และจากปริญญานิพนธ์ของ พจนีย์ มณีสวรรณ (พจนีย์ มณีสวรรณ, 2514 : 137 - 141) จากนั้นจึงได้จัดข้อประโยคแต่ละประโยคให้เป็นอิสระในตัวเองให้มากที่สุด ข้อประโยคข้อหนึ่งก็แทนจริยธรรมประเภทหนึ่งดังเช่น

1. มิเมตตาการุณาและเชื่อเพื่อเชื่อแน่
2. มีความซื่อสัตย์และสุจริตใจ
3. มีความร่วมมือสามัคคีกันในทุกคณะ
4.
5.

และข้อประโยคอื่น ๆ ต่อไปจนครบจริยธรรมทั้ง 16 ประเภท

ส่วนที่ 3 เป็นตารางแบบ คิว - ซอรัท ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับโค้งปกติ (Normal Curve) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้จัดลำดับจริยธรรม (ในส่วนที่ 2) จากที่เห็นว่าสำคัญมากที่สุดลงไปจนถึงสำคัญน้อยที่สุด ตามความรู้สึกที่แท้จริงของตนตามลำดับ

ลงใน ☐ ที่กำหนดให้ในตาราง คิว - ซอร์ต 7 อันดับดังต่อไปนี้

เลือกอันดับที่ 1	☐						
เลือกอันดับที่ 2	☐	☐					
เลือกอันดับที่ 3	☐	☐	☐				
เลือกอันดับที่ 4	☐	☐	☐	☐			
เลือกอันดับที่ 5	☐	☐	☐				
เลือกอันดับที่ 6	☐	☐					
เลือกอันดับที่ 7	☐						

นอกจากนั้นได้กำหนดมาตราส่วนประมาณค่าของอันดับเป็นน้ำหนักคะแนนดังนี้

เลือกอันดับที่ 1	ให้คะแนน	7	คะแนน
เลือกอันดับที่ 2	ให้คะแนน	6	คะแนน
เลือกอันดับที่ 3	ให้คะแนน	5	คะแนน
เลือกอันดับที่ 4	ให้คะแนน	4	คะแนน
เลือกอันดับที่ 5	ให้คะแนน	3	คะแนน
เลือกอันดับที่ 6	ให้คะแนน	2	คะแนน
เลือกอันดับที่ 7	ให้คะแนน	1	คะแนน

การทดสอบแบบสอบถาม

เมื่อได้สร้างแบบสอบถามและผ่านการตรวจแก้ไขจากคณะอาจารย์ที่ปรึกษา
ปัญญานิพนธ์แล้ว ได้นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองคือ นิสิตระดับ
ชั้นปีที่ 1 ของวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน จำนวน 60 คน ทั้งรายละเอียดจาก
ตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มทดลองที่ใช้ในการทดสอบแบบสอบถาม

กลุ่มทดลอง	จำนวน	รวม
นิสิตชาย	30	60
นิสิตหญิง	30	

ในการทดสอบครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกไปทดสอบเอง ด้วยวิธีการแบบทดสอบ - ทดสอบซ้ำ (Test - Retest) โดยครั้งแรกได้จัดกระทำในวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2515 ครั้งที่สองวันที่ 31 เดือนเดียวกันมีระยะห่างกัน 10 วัน เมื่อทดสอบเสร็จแล้วก็นำกลับมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างอันดับ (Rank - Differences Correlation Coefficient) ซึ่งมีสูตรการคำนวณดังนี้

$$r = 1 - \frac{6 \sum D^2}{N(N^2 - 1)} \quad (\text{Garrett, 1969: 372-373})$$

ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.9794 ส่วนค่าวิเคราะห์ต่าง ๆ นั้นได้แสดงไว้แล้วในตาราง 56 ของภาคผนวก เมื่อได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แล้วก็นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทตรวจสอบและนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาต่อไป

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษานี้ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนในระดับปริญญาตรี และนิสิตชั้นปีที่ 1 ในวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร

ก่อนที่จะเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ของการเลือกกลุ่มตัวอย่างวิธี Purposive Sampling ดังต่อไปนี้

1. มุ่งศึกษากับวิทยาลัยวิชาการศึกษา ที่รับนิสิตทางสายวิชาการศึกษา โดยตรง คือรับจากผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) หรือประกาศนียบัตรประโยคครูประถมศึกษา (ป.ป.) เข้าศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรีทางการศึกษา (กศ.บ.) หลักสูตร 4 ปี

2. ศึกษาเฉพาะกับอาจารย์ผู้สอนในระดับปริญญาตรีและนิสิตระดับชั้นปีที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ผู้สอน 115 คน จำนวนกลุ่มนิสิตชั้นปีที่ 1 จำนวน 115 คน รวมทั้งหมด 230 คน ดังรายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนอาจารย์และนิสิตแบ่งแยกตามเพศ

กลุ่มตัวอย่าง	ชาย	หญิง	รวม
อาจารย์	46	69	115
นิสิต	28	87	115
รวม	74	156	230

เหตุผลเบื้องหลังกลุ่มตัวอย่าง

1. การที่ผู้วิจัยได้เลือกศึกษากับอาจารย์และนิสิตของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ก็เพราะว่า บุคคลที่จะเป็นครูนั้น ถือเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งในการที่จะปลูกฝัง ความรู้ ความคิด ทักษะ ทักษะ ทักษะ ทักษะ และเป็นแบบอย่างการปฏิบัติที่พึงประสงค์ให้กับ ผู้เรียน (เอกวิทย์ ณ ถลาง, 2514 : 19) ดังนั้นแบบแผนของจริยธรรมซึ่งเป็น วัฒนธรรมอันมีค่ายิ่งนั้น ครูจึงเป็นผู้รับหน้าที่ที่จะปลูกฝังให้กับนักเรียนของตน นับเป็นการ สร้างความสอดคล้องระบบค่านิยมของสังคมในระดับกลุ่ม เมื่อใดก็ตามที่ระบบค่านิยมของ บุคคลมีความสอดคล้องกัน การดำเนินการพัฒนาสังคมก็จะร่วมกันไปสู่เป้าประสงค์เดียวกัน ใ้ง่าย แต่เมื่อใดเกิดขัดแย้งกันในระบบค่านิยมขึ้น การร่วมกันพัฒนาสังคมก็เป็น เรื่องที่

ยากยิ่ง ด้วยเหตุนี้สิ่งที่จะออกไปเป็นครู – อาจารย์ในระดับต่าง ๆ กับอาจารย์ผู้สอน จึงน่าจะมีระบบค่านิยมที่สอดคล้องกันเสียก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง "จริยธรรม" ซึ่ง ถือเป็นค่านิยมพื้นฐานทางวัฒนธรรม จากนั้นจึงจะสามารถออกไปทำหน้าที่ปลูกฝังให้แก่ นักเรียนในระดับต่าง ๆ ต่อไปได้ตามเป้าหมายเดียวกัน

2. จริยธรรมนั้น เป็นวัฒนธรรมทางจิตใจที่สังคมในระดับกลุ่มควรจะต้อง สอดคล้องกันเป็นอันดับแรก และผู้ที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมนั้นก็คือ "ครู" (บุญโง่ สาร, 2514 : 11)

3. การที่ผู้วิจัยเลือกศึกษากับนิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ที่ผ่านทางสายวิชา- การศึกษามาโดยตรงนั้นก็เพราะว่า บรรดานิสิตเหล่านี้ต่างก็ได้รับอบรมและฝึกฝน เพื่อการทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้และค่านิยมต่าง ๆ ในฐานครูมาแล้ว จากสถาบันฝึกหัดครูแต่ละ แห่ง และเมื่อนิสิตเหล่านี้ได้เข้ามาอยู่ในสถาบันเดียวกัน ผู้วิจัยก็จึงมีความสนใจว่า จะมี จริยธรรม ซึ่งเป็นค่านิยมพื้นฐานใดบ้างที่สอดคล้องกัน และจริยธรรมใดบ้างที่ขัดแย้งกัน หากพบว่าไม่สอดคล้องกันในเรื่องจริยธรรมก็จะได้เป็นแนวทางในการให้การศึกษาอบรม เพื่อปรับระบบจริยธรรมให้สอดคล้องกันต่อไป

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ภายหลังจากการตรวจแก้ไขแบบสอบถาม และกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ค้นคว้าแล้ว ผู้วิจัยได้จัดเก็บข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนด้วยกันคือ

1. จัดกระทำกับนิสิต การเก็บข้อมูลจากนิสิตนี้ก็แบ่งออกเป็น 2 ครั้งด้วยกัน กล่าวคือ ครั้งแรกทดสอบกับนิสิตชั้นปีที่ 1 กลุ่ม 3 และ 4 เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2515 ครั้งที่สองทดสอบกับนิสิตชั้นปีที่ 1 กลุ่ม 1 และ 2 เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 25 15 โดยผู้วิจัยได้ไปดำเนินการทดสอบด้วยตนเองเพื่อป้องกันข้อผิดพลาดจากการตอบแบบสอบถาม จำนวนข้อมูลของแต่ละกลุ่มได้กลับมาในวันที่ทดสอบนั้น ๆ

2. จัดกระทำกับอาจารย์ผู้สอน ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับอาจารย์ผู้สอนระดับปริญญาตรีทีละคน ทั่วตนเองเช่นกัน โดยเริ่มแจกแบบสอบถามในวันที่ 15 สิงหาคม 2515 และสามารถรวบรวมข้อมูลได้ตามที่ต้องการ เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2515

เมื่อผู้วิจัยได้แบบสอบถามมาแล้ว ได้ตรวจนับจำนวนแบบสอบถามที่ได้คืนมา ดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและที่ได้คืนมา

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนแบบสอบถาม		
	ส่งไป	ได้คืน	ร้อยละ
อาจารย์	130	115	88.46
นิสิต	118	115	97.46
รวม	248	230	92.74

จากตาราง 3 จะเห็นว่า จำนวนแบบสอบถามที่ได้คืนจากกลุ่มอาจารย์ผู้สอนนั้น จะมีเปอร์เซ็นต์ของการได้คืน 88.46 เปอร์เซ็นต์ ส่วนของนิสิตมีเปอร์เซ็นต์ของการได้รับแบบสอบถามคืนมาสูงกว่าคือ 97.46 เปอร์เซ็นต์ และเฉลี่ยแล้วได้คืนมา 92.74 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้นแสดงให้เห็นว่า การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้รับความร่วมมืออยู่ในระดับสูงพอควร เมื่อได้ตรวจดูแบบสอบถาม ก็พบว่าจำนวนแบบสอบถามที่ได้คืนมานั้นใช้ได้ครบทุกฉบับ จึงได้นำมาตรวจให้คะแนนวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

วิธีจัดกระทำกับข้อมูล

ก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งแยกข้อมูลออกตามตัวแปรอิสระดังต่อไปนี้คือ

1.	สถานภาพ		
1.1	อาจารย์ จำนวน	115	คน
1.2	นิสิต จำนวน	115	คน
2.	เพศ		
2.1	ชาย จำนวน	74	คน
2.2	หญิง จำนวน	156	คน
3.	ภูมิลำเนา		
3.1	ภาคเหนือ	12	คน
3.2	ภาคอีสาน	17	คน
3.3	ภาคกลาง	159	คน
3.4	ภาคใต้	42	คน
4.	สถานภาพสมรสของนิคามารดา		
4.1	อยู่ด้วยกัน	143	คน
4.2	แยก – หย่าร้าง	20	คน
4.3	ถึงแก่กรรม	67	คน
5.	การศึกษาของบิดา		
5.1	ต่ำกว่าประถมศึกษา	22	คน
5.2	ประถมศึกษา	75	คน
5.3	มัธยมศึกษา	81	คน
5.4	อุดมศึกษา	39	คน
5.5	อื่น ๆ	13	คน
6.	การศึกษาของมารดา		
6.1	ต่ำกว่าประถมศึกษา	44	คน
6.2	ประถมศึกษา	116	คน
6.3	มัธยมศึกษา	43	คน

6.4	อุดมศึกษา	11	คน
6.5	อื่น ๆ	16	คน
7. อาชีพของบิดา			
7.1	รับราชการ	81	คน
7.2	ค้าขาย	68	คน
7.3	เกษตรกรรม	32	คน
7.4	อื่น ๆ	49	คน
8. อาชีพมารดา			
8.1	รับราชการ	30	คน
8.2	ค้าขาย	78	คน
8.3	เกษตรกรรม	32	คน
8.4	อื่น ๆ	90	คน
9. อายุราชการของอาจารย์			
9.1	0 – 5 ปี	43	คน
9.2	6 – 10 ปี	11	คน
9.3	11 – 15 ปี	20	คน
9.4	16 – 20 ปี	19	คน
9.5	25 ปีขึ้นไป	22	คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบให้แน่ใจว่านักคะแนนจริยธรรมทั้ง 16 ประเภท ตามตัวแปรอิสระต่าง ๆ
2. หาคะแนนเฉลี่ย (Mean) แต่ละจริยธรรม ซึ่งแยกตาม สถานภาพ (อาจารย์และนิสิต) เพศ ภูมิภาค สถานภาพสมรสของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา อาชีพบิดามารดา และ อายุราชการของอาจารย์

3. นำค่าเฉลี่ยของจริยธรรมแต่ละประเภทมาจัดอันดับ (Weighted - rank mean) โดยจัดแยกกันไปตามตัวแปรอิสระทุกประเภทเพื่อเปรียบเทียบอันดับจริยธรรม

4. นำค่าเฉลี่ยจริยธรรมในแต่ละตัวแปรมาจัดอันดับรวม ๆ กัน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลถึงความแตกต่างของการจัดอันดับจริยธรรมด้วยสูตรทางสถิติ

5. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ยอันดับจริยธรรม (Weighted - rank mean) ทั้ง 16 ประเภทโดยนำคะแนนในแต่ละจริยธรรมมารวมกัน แล้วหารด้วยจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดของแต่ละตัวแปร ซึ่งมีสูตรการคำนวณต่อไปนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{N} \quad (\text{Henry E. Garrett, 1961:27-31})$$

เมื่อ $\bar{X}$ = คะแนนเฉลี่ยอันดับ

$\sum fX$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมดแต่ละจริยธรรม

N = จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตัวแปร

2. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม จากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างอันดับ (Rank - Differences Correlation Coefficient) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$r = 1 - \frac{6\sum D^2}{N(N^2-1)} \quad (\text{Henry E. Garrett, 1961: 372 - 373})$$

เมื่อ r = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างอันดับ

$\sum D^2$ = ผลรวมของความแตกต่างระหว่างอันดับยกกำลังสอง

N = จำนวนคู่ของความแตกต่างระหว่างอันดับ

3. หาค่าความแตกต่างอันดับวิธีกรรมในระหว่างกลุ่มตามตัวแปรอิสระแต่ละประเภท โดยใช้วิธี H - Test จากสูตรของ Kruskal - Wallis One-way Analysis of Variance by Rank ซึ่งมีสูตรการคำนวณดังต่อไปนี้

$$H = \frac{12}{N(N+1)} \sum_{j=1}^K \frac{R_j^2}{n_j} - 3(N+1)$$

ในกรณีที่อันดับวิธีกรรมบางประเภทเท่ากัน (Tied Rank) ใช้วิธี

H - Test เช่นกัน แต่ใช้สูตรดังนี้

$$H = \frac{\frac{12}{N(N+1)} \sum_{j=1}^K \frac{R_j^2}{n_j} - 3(N+1)}{1 - \frac{\sum T}{N(N-1)}} \quad (\text{Sidney Siegel, 1956:188-192})$$

เมื่อ H = การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละแถว

N = จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดหรือมีค่าเท่ากับ $\sum_{j=1}^K$

R = ผลบวกอันดับวิธีกรรมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละแถว

$\sum_{j=1}^K$ = ผลบวกจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

T = $t^3 - t$ (เมื่อ t เป็นจำนวนที่เกิดซ้ำกัน)

N = จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด = $\sum n$.

$\sum T$ = ผลบวกของ T แต่ละค่ารวมกัน.

บทที่ 4

ผลของการวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับในส่วนของการนำเสนอผลของการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปนี้ มีบางคนที่ต้องใช้สัญลักษณ์แทนอยู่ด้วย ดังนั้นเพื่อให้เป็นที่เข้าใจตรงกัน และเพื่อความสะดวกในการนำเสนอข้อมูล จึงได้กำหนดสัญลักษณ์แทนดังต่อไปนี้

	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
D	แทน	คะแนนความแตกต่างระหว่างอันดับของจริยธรรมแต่ละประเภท
D ²	แทน	คะแนนความแตกต่างระหว่างอันดับของจริยธรรมแต่ละประเภท ยกกำลังสอง
ΣD^2	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนความแตกต่างระหว่างอันดับของจริยธรรมแต่ละประเภทยกกำลังสอง
X ¹	แทน	อันดับจริยธรรมจากการทดสอบครั้งแรก
X ²	แทน	อันดับจริยธรรมจากการทดสอบครั้งที่สอง
B	แทน	มนุษยธรรม
C	แทน	ความซื่อสัตย์
F	แทน	ความสามัคคี
G	แทน	มนุษยสัมพันธ์
H	แทน	สัมมาคารวะ
J	แทน	ชีวิตครอบครัว
L	แทน	สังคมนิยม
M	แทน	ความกตัญญูทวดเฝ้า
IT	แทน	ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน
P	แทน	เสรีภาพ

R	แทน	ความเสียด
S	แทน	สุนทรียภาพ
U	แทน	ทรัพย์สิน
W	แทน	หลักศาสนา
Y	แทน	การศึกษาค้นคว้า
Z	แทน	ความยุติธรรม
X	แทน	ค่าเฉลี่ยจริยธรรม
H	แทน	ค่าความแตกต่างของการเลือกจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผลจากการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ วิธี H-Test
r	แทน	อันดับของจริยธรรมแต่ละประเภท
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลครั้งนี้ ได้แยกแสดงเป็นส่วน ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. เสนอการวิเคราะห์ผลการเลือกจริยธรรมทั้ง 16 ประเภทของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์และนิสิตทั้งหมดรวมกัน
2. เสนอการวิเคราะห์ผลการเลือกจริยธรรม 16 ประเภท ระหว่างกลุ่มตัวอย่างอาจารย์และนิสิต
3. เสนอการวิเคราะห์ผลการเลือกจริยธรรม 16 ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกออกตามเพศชายและเพศหญิง
4. เสนอการวิเคราะห์ผลการเลือกจริยธรรม 16 ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกออกตามภูมิลำเนาเดิมได้แก่ ภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง-ภาคตะวันออกและภาคใต้
5. เสนอการวิเคราะห์ผลการเลือกจริยธรรม 16 ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกออกตามสถานภาพสมรสของบิดามารดาได้แก่ อยู่ด้วยกัน แยกหย่าร้าง และถึงแก่กรรม

6. แผนการวิเคราะห์ผลการเลือกจริยธรรม 16 ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกออกตามการศึกษาของบิดาได้แก่ ทำกว่าประถมศึกษา ประถมศึกษามัธยมศึกษา อุดมศึกษา และการศึกษาอื่น ๆ

7. แผนการวิเคราะห์ผลการเลือกจริยธรรม 16 ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกออกตามการศึกษาของมารดา (แบ่งออกเหมือนกับข้อ 6)

8. แผนการวิเคราะห์ผลการเลือกจริยธรรม 16 ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกออกตามอาชีพของบิดาได้แก่ รับราชการ ค้าขาย เกษตรกรรม และอื่น ๆ

9. แผนการวิเคราะห์ผลการเลือกจริยธรรม 16 ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกออกตามอาชีพของมารดา (แบ่งออกเช่นเดียวกับข้อ 8)

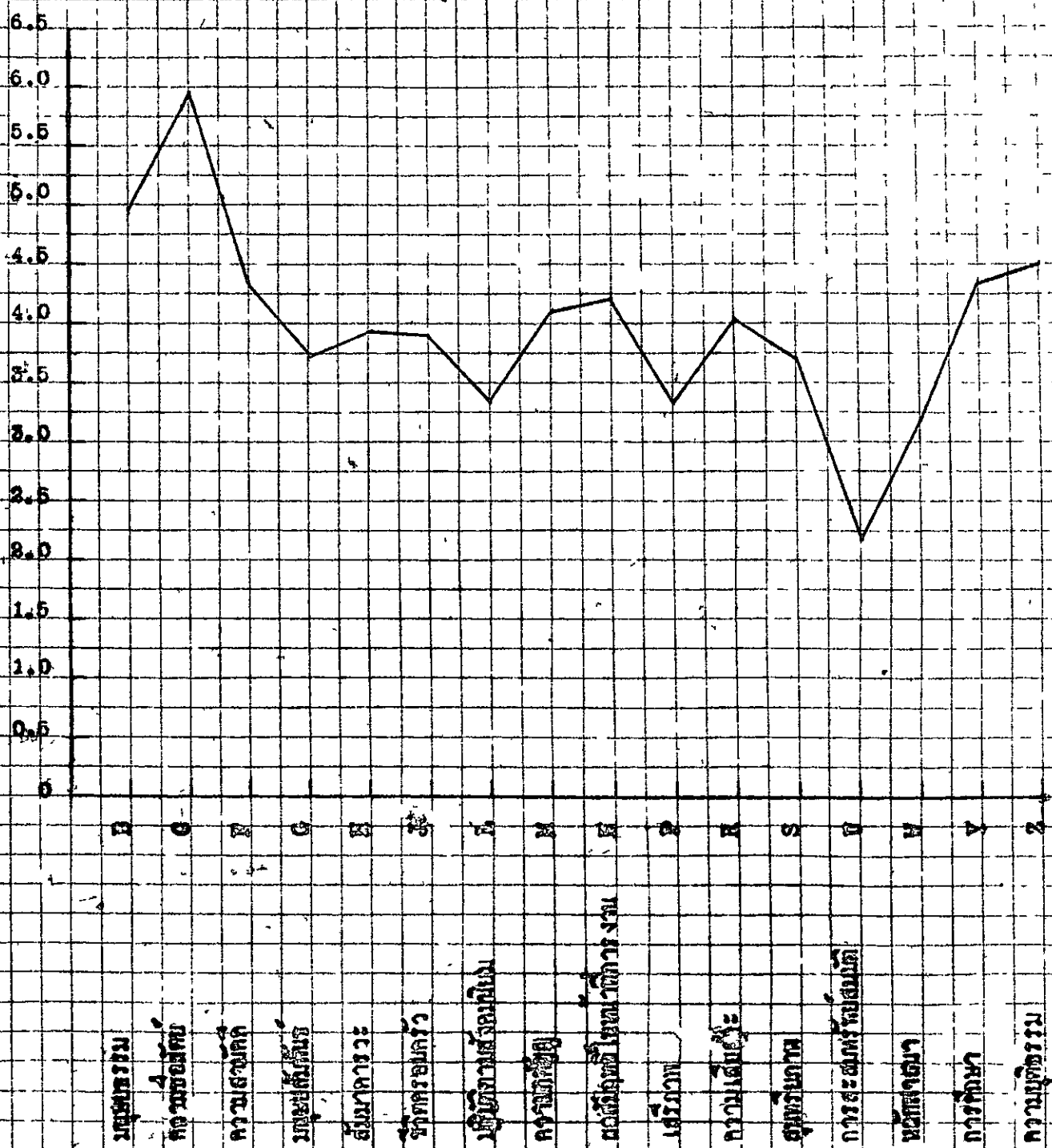
10. แผนการวิเคราะห์ผลการเลือกจริยธรรม 16 ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกออกตามอายุการทำงานของอาจารย์ แบ่งออกเป็น 0 - 5 ปี 6 - 10 ปี 11 - 15 ปี 16 - 20 ปี และ 21 ปีขึ้นไป

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ผลการเลือกจริยธรรม 16 ประเพณีของกลุ่มอาจารย์และนิสิต
ทั้งหมดรวมกัน จำนวน 230 คน ดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงอันดับที่ น้าหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
 ทั้งหมด จำนวน 230 คน

จริยธรรม		อันดับที่ (R)	คะแนนรวม (T.S.)	คะแนน เฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์	C	1	1246	5.42
การศึกษา	Y	2	1085	4.72
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	3	1075	4.67
มนุษยธรรม	B	4	1070	4.65
ความกตัญญูทดแทน	M	5	1059	4.60
ความสามัคคี	F	6	994	4.32
ความยุติธรรม	Z	7	981	4.27
สัมมาคารวะ	H	8	979	4.26
ความเสียสละ	R	9	942	4.10
มนุษยสัมพันธ์	G	10	878	3.82
ชีวิตครอบครัว	J	11	857	3.73
เสรีภาพ	P	12	797	3.47
สุนทรียภาพ	S	13	796	3.46
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	14	753	3.27
หลักศาสนา	W	15	678	2.95
การสะสมทรัพย์สินสมบัติ	U	16	526	2.29

จากตาราง 4 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างอาจารย์และนิสิตทั้งหมด ได้ให้ความสำคัญต่อความซื่อสัตย์มาเป็นอันดับแรก ส่วนอันดับรอง ๆ ลงไปตามลำดับได้แก่ การศึกษา ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน มนุษยธรรม และความกตัญญู อันดับสุดท้ายที่กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดให้ความสำคัญน้อยที่สุด ได้แก่ การสะสมทรัพย์สินสมบัติ เพื่อให้เห็นการเลือกจริยธรรมได้ชัดเจน จึงได้เสนอเสนอภาพแสดงคะแนนเฉลี่ยดังในภาพ 1

ภาพที่ ๕. แผนภาพแสดงคะแนนเฉลี่ยของปัจจัยที่บรรณารักษ์พิจารณาในการประกอบอาชีพ จำนวน 250 คน

ส่วนที่ 2 เสนอการวิเคราะห์ผลการเลือกจริยธรรมแยกตามกลุ่มอาจารย์และนิสิต

เพื่อให้ทราบว่าอาจารย์และนิสิต ให้อันดับที่ น้ำหนักคะแนน คะแนนเฉลี่ย จริยธรรมทั้ง 16 ประเภทเป็นอย่างไร และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ จึงได้แสดงผลการวิเคราะห์ไว้ในตาราง 5, 6, 7 และ 8

ตาราง 5 แสดงเฉพาะอันดับที่ น้ำหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยของ
กลุ่มอาจารย์จำนวน 115 คน

จริยธรรม		อันดับที่ (R)	คะแนนรวม (T.S.)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์	C	1	683	5.94
มนุษยธรรม	B	2	574	4.99
ความยุติธรรม	Z	3	518	4.50
การศึกษา	Y	4	504	4.38
ความสามัคคี	F	5	499	4.34
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	6	490	4.26
ความกตัญญู	M	7	473	4.11
ความเสียสละ	R	8	464	4.04
สัมมาคารวะ	H	9	457	3.97
ชีวิตครอบครัว	J	10	455	3.96
มนุษยสัมพันธ์	G	11	432	3.76
สุนทรียภาพ	S	12	428	3.72
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	13	382	3.32
เสรีภาพ	P	14	381	3.31
หลักศาสนา	W	15	369	3.21
การสะสมทรัพย์สมบัติ	U	16	260	2.26

จากตาราง 5 กลุ่มอาจารย์ให้ความสำคัญต่อ ความซื่อสัตย์สูงสุดเป็นอันดับแรก อันดับรอง ๆ ลงไปตามลำดับได้แก่ มนุษยธรรม ความยุติธรรม การศึกษา และความสามัคคี ส่วนอันดับสุดท้ายที่กลุ่มอาจารย์ให้ความสำคัญน้อยที่สุดได้แก่ การสะสมทรัพย์สมบัติ และอันดับรองสุดท้ายได้แก่ การยึดหลักศาสนา

ก

ตาราง 6 แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มนิสิต

จำนวน 115 คน

จริยธรรม		อันดับที่ (R)	คะแนนรวม (T.S.)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความกตัญญู	M	1	586	5.10
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	2	585	5.09
การศึกษา	Y	3	581	5.05
ความซื่อสัตย์	C	4	563	4.09
สัมมาการะวะ	H	5	522	4.54
มนุษยธรรม	B	6	496	4.31
ความสามัคคี	F	7	495	4.30
ความเสียสละ	R	8	478	4.16
ความยุติธรรม	Z	9	463	4.03
มนุษยสัมพันธ์	G	10	446	3.88
เสรีภาพ	P	11	416	3.62
ชีวิตครอบครัว	J	12	402	3.50
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	13	371	3.23
สุนทรียภาพ	S	14	368	3.20
หลักศาสนา	W	15	309	2.69
การสะสมทรัพย์สมบัติ	U	16	266	2.31

จากตาราง 6 จะเห็นว่ากลุ่มนิสิตให้ความสำคัญต่อ ความกตัญญูเป็นอันดับแรก
อันดับรอง ๆ ลงไปตามลำดับได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การทำงาน การศึกษา ความซื่อสัตย์
และมีความมีสัมมาการะวะ ส่วนอันดับสุดท้ายที่นิสิตให้ความสำคัญน้อยที่สุดได้แก่
การสะสมทรัพย์สมบัติ และการยึดหลักศาสนา เป็นอันดับรองสุดท้าย

ตาราง 7 แสดงการ เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและอันดับที่จริยธรรม ระหว่าง
กลุ่มอาจารย์และนิสิต

จริยธรรม		อาจารย์		นิสิต	
		$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R
มนุษยธรรม	B	4.99	2	4.31	6
ความซื่อสัตย์	C	5.94	1	4.90	4
ความสามัคคี	F	4.34	5	3.30	7
มนุษยสัมพันธ์	G	3.76	11	3.88	10
สัมมาคารวะ	H	3.97	9	4.54	5
ชีวิตครอบครัว	J	3.96	10	3.50	12
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L*	3.32	13	3.23	13
ความกตัญญู	M	4.11	7	5.10	1
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	4.26	6	5.09	2
เนริภาพ	P	3.31	14	3.62	11
ความเสียสละ	R*	4.04	8	4.16	8
สุนทรียภาพ	S	3.72	12	3.20	14
การสะสมทรัพย์สมบัติ	U*	2.26	16	2.31	16
หลักศาสนา	W*	3.21	15	2.69	15
การศึกษา	Y	4.38	4	5.05	3
ความยุติธรรม	Z	4.50	3	4.03	9

*อันดับจริยธรรมเท่ากัน

จากตาราง 7 เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยและอันดับจริยธรรม จะสังเกตเห็นได้ว่า ทั้งกลุ่มอาจารย์และกลุ่มนิสิตมีความรู้สึกต่อจริยธรรมแตกต่างกันบ้างเล็กน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอันดับแรก ๆ กล่าวคือ ในขณะที่กลุ่มอาจารย์ให้ความสำคัญต่อ ความซื่อสัตย์เป็น

อันดับที่ 1 แต่กลุ่มนิสิตได้ให้ความสำคัญต่อ ความกตัญญูเป็นอันดับแรก ส่วนการจัดอันดับ 2, 3 และ 4 ของกลุ่มอาจารย์และนิสิตนั้นก็แตกต่างกันไปบ้างดังนี้คือ กลุ่มอาจารย์ ให้ความสำคัญต่อ มนุษยธรรม ความยุติธรรม และการศึกษา ตามลำดับ ส่วนกลุ่มนิสิต ให้ความสำคัญต่อ ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงานเป็นอันดับที่ 2 การศึกษาเป็นอันดับที่ 3 และความซื่อสัตย์เป็นอันดับที่ 4

ข้อสังเกตอีกอย่างหนึ่งก็คือ ทั้งกลุ่มอาจารย์และนิสิตได้ให้ความสำคัญต่อจริยธรรม อันดับท้าย ๆ เหมือน ๆ กัน กล่าวคือ ต่างก็ให้ความสำคัญต่อการสะสมทรัพย์สมบัติเป็น อันดับสุดท้าย และหลักศาสนาเป็นอันดับรองสุดท้ายเช่นกัน

สำหรับอันดับจริยธรรมอื่น ๆ นั้นก็แตกต่างกันไปบ้างเล็กน้อย

ตาราง 8 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างอันดับวิธีกรรม ระหว่าง
กลุ่มอาจารย์และกลุ่มนิสิต

วิธีกรรม		อาจารย์		นิสิต		df	H-Test
		$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	K-1	
มนุษยธรรม	B	4.99	28	4.31	22	1	H = .0360
ความซื่อสัตย์	C	5.94	32	4.90	27		
ความสามัคคี	F	4.34	23	3.30	7		
มนุษยสัมพันธ์	G	3.76	13	3.88	14		
สัมมาคารวะ	H	3.97	16	4.54	26		
จิตศรัทธา	J	3.96	15	3.50	10		
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	3.32	9	3.23	6		
ความกตัญญู	M	4.11	19	5.10	31		
ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน	N	4.26	21	5.09	30		
เสรีภาพ	P	3.31	8	3.62	11		
ความเสียสละ	R	4.04	18	4.16	20		
สุนทรียภาพ	S	3.72	12	3.20	4		
การสะสมทรัพย์สมบัติ	U	2.22	1	2.31	2		
หลักศาสนา	W	3.21	5	2.69	3		
การศึกษา	Y	4.38	24	5.05	29		
ความยุติธรรม	Z	4.50	25	4.03	17		
รวม		$R_1 = 269$		$R_2 = 259$			

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างระหว่างอันดับจริยธรรมของกลุ่มอาจารย์ และนิสิตนั้น ได้ค่า $H = 0.0360$ แสดงว่า เมื่อแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกตาม สภาพอาจารย์และนิสิตแล้ว ความรู้สึกต่อจริยธรรมของทั้งอาจารย์และนิสิตนั้นแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติข้อมูลจากการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างครั้งนี้ จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า อาจารย์และนิสิตน่าจะมีอันดับจริยธรรมไม่แตกต่างกัน นั่นก็คือ อันดับของการจัดอันดับจริยธรรมของอาจารย์และนิสิต มาจากอันดับที่ของมวลหมู่ประชากรเดียวกัน

เพื่อแสดงให้เห็นลักษณะการจัดอันดับจริยธรรมของทั้งอาจารย์และนิสิตได้ดียิ่งขึ้น จึงได้เสนอเส้นภาพเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับไว้ในภาพ 2 และเมื่อพิจารณาแยกแต่ละจริยธรรมเพื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มอาจารย์และนิสิต ก็พบว่า จริยธรรมที่ต่างกันเห็นได้ชัดเจนตามเส้นภาพก็คือ ความสามัคคี สัมมาคารวะ ความกตัญญู และเสรีภาพ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กลุ่มนิสิตได้ให้คุณค่าต่อ ความมีสัมมาคารวะ ความกตัญญู และเสรีภาพอยู่ในระดับสูงกว่ากลุ่มอาจารย์ ส่วนในด้านความสามัคคี กลุ่มอาจารย์กลับให้คุณค่าในด้านนี้สูงกว่าของกลุ่มนิสิต

ส่วนที่ 3 เสนอการวิเคราะห์ผลการเลือกจริยธรรมแยกตามกลุ่มเพศชายและหญิง

เพื่อให้ทราบว่ากลุ่มเพศชายและหญิงนั้นให้อันดับที่ น้ำหนักคะแนน คะแนนเฉลี่ย เป็นอย่างไร และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ จึงได้แสดงผลการวิเคราะห์ ข้อมูลไว้ในตาราง 9, 10, 11 และ 12

ตาราง 9 แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเพศหญิง
จำนวน 156 คน

จริยธรรม		อันดับที่ (R)	คะแนนรวม (T.S.)	คะแนน เฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์	C	1	823	5.28
การศึกษา	Y	2	759	4.87
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	3	735	4.71
ความกตัญญู	M	4	732	4.69
มนุษยธรรม	B	5	730	4.68
สัมมาคารวะ	H	6	474	4.32
ความสามัคคี	F	7	673	4.31
ความยุติธรรม	Z	8	660	4.23
ความเสียสละ	R	9	615	3.94
ชีวิตครอบครัว	J	10	598	3.83
มนุษยสัมพันธ์	G	11	588	3.77
สุนทรียภาพ	S	12	556	3.56
เสรีภาพ	P	13	524	3.36
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	14	501	3.21
หลักศาสนา	W	15	458	2.94
การสะสมทรัพย์สินสมบัติ	U	16	357	2.29

จากตาราง 9 จะเห็นว่ากลุ่มเพศหญิงให้ความสำคัญต่อ ความซื่อสัตย์สูงเป็นอันดับแรก อันดับรอง ๆ ลงไปคือ การศึกษา ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน ความกตัญญู และมนุษยธรรม ตามลำดับ ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ การสะสมทรัพย์สินสมบัติ โดยมีจริยธรรมด้านหลักศาสนาเป็นอันดับรองสุดท้าย

ตาราง 10 แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเพศชาย
จำนวน 76 คน

จริยธรรม		อันดับที่ (R)	คะแนนรวม (T.S.)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์	C	1	423	5.72
มนุษยธรรม	B	2.5	340	4.60
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	2.5	340	4.60
ความกตัญญู	M	4.5	327	4.42
ความเสียสละ	R	4.5	327	4.42
การศึกษา	Y	6.5	326	4.41
ความยุติธรรม	Z	6.5	326	4.41
ความสามัคคี	F	8	321	4.34
สัมมาคารวะ	H	9	305	4.12
มนุษยสัมพันธ์	G	10	290	3.92
เสรีภาพ	P	11	273	3.69
ชีวิตครอบครัว	J	12	259	3.50
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	13	252	3.41
สุนทรียภาพ	S	14	240	3.24
หลักศาสนา	W	15	220	2.97
การสะสมทรัพย์สินสมบัติ	U	16	169	2.28

จากตาราง 10 อันดับจริยธรรมที่กลุ่มเพศชายให้ความสำคัญเป็นอันดับที่หนึ่งได้แก่ ความซื่อสัตย์ โดยมี จริยธรรมกาน มนุษยธรรม และ ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน เป็นอันดับที่ 2 เท่ากัน จริยธรรมรอง ๆ ลงไปก็ได้อีก ความกตัญญู และความเสียสละ ส่วนอันดับสุดท้ายที่มีความสำคัญน้อยที่สุดก็คือ การสะสมทรัพย์สินสมบัติ และการยึดหลักศาสนาเป็นอันดับรองสุดท้าย

ตาราง 11 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและอันดับที่จริยธรรม
แยกตามกลุ่มเพศชายและเพศหญิง

จริยธรรม		เพศชาย		เพศหญิง	
		$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R
มนุษยธรรม	B	4.60	2.5	4.68	5
ความซื่อสัตย์	C*	5.72	1	5.28	1
ความสามัคคี	F	4.34	8	4.31	7
มนุษยสัมพันธ์	G	3.92	10	3.77	11
สัมมาคารวะ	H	4.12	9	4.32	6
ชีวิตครอบครัว	J	3.50	12	3.83	10
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	3.41	13	3.21	14
ความกตัญญู	M*	4.42	4.5	4.69	4
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	4.60	2.5	4.71	3
เสรีภาพ	P	3.69	11	3.36	13
ความเสียสละ	R	4.42	4.5	3.94	9
สุนทรียภาพ	S	3.24	14	3.56	12
การสะสมทรัพย์สมบัติ	U*	2.28	16	2.29	16
หลักคำสอน	W*	2.97	15	2.94	15
การศึกษา	Y	4.41	6.5	4.87	2
ความยุติธรรม	Z	4.41	6.5	4.23	8

* อันดับจริยธรรมเท่ากัน

จากตาราง 11 เมื่อเปรียบเทียบการเลือกจัดอันดับจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่าง
ระหว่างเพศชายและเพศหญิงแล้ว ก็พบว่า ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความรู้สึกต่อจริยธรรม

ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ก็โดยการพิจารณาจาก อันดับสี่และคะแนนเฉลี่ยจริยธรรมของทั้งสองกลุ่ม
ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ทั้งกลุ่มเพศหญิงและเพศชายต่างก็ให้ความสำคัญต่อความซื่อสัตย์
สูงสุดเป็นอันดับแรกเช่นกัน ส่วนอันดับที่ 2, 3 และ 4 นั้นก็แตกต่างกันไปบ้างเพียง
เล็กน้อย ดังนี้ ในขณะที่เพศชายให้ความสำคัญต่อมนุษยธรรม และผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน
เป็นอันดับที่ 2 เท่ากัน ความกตัญญูและความเสียสละเป็นอันดับที่ 4 เท่ากันนั้น เพศหญิง
ได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษา เป็นอันดับที่ 2 โดยจัดอันดับรอง ๆ ลงไปคือ
ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน และความกตัญญู ตามลำดับ
ข้อสังเกต ทั้งกลุ่มเพศชายและหญิงต่างก็ให้ความสำคัญต่อการสะสมทรัพย์สมบัติ
น้อยที่สุดคือ จัดเอาไว้เป็นอันดับสุดท้าย ส่วนอันดับรองสุดท้ายได้แก่ หลักศาสนา
นอกจากนั้นอันดับจริยธรรมอื่น ๆ ที่เหลือก็มีความแตกต่างกันไปบ้างแต่เพียงเล็กน้อย

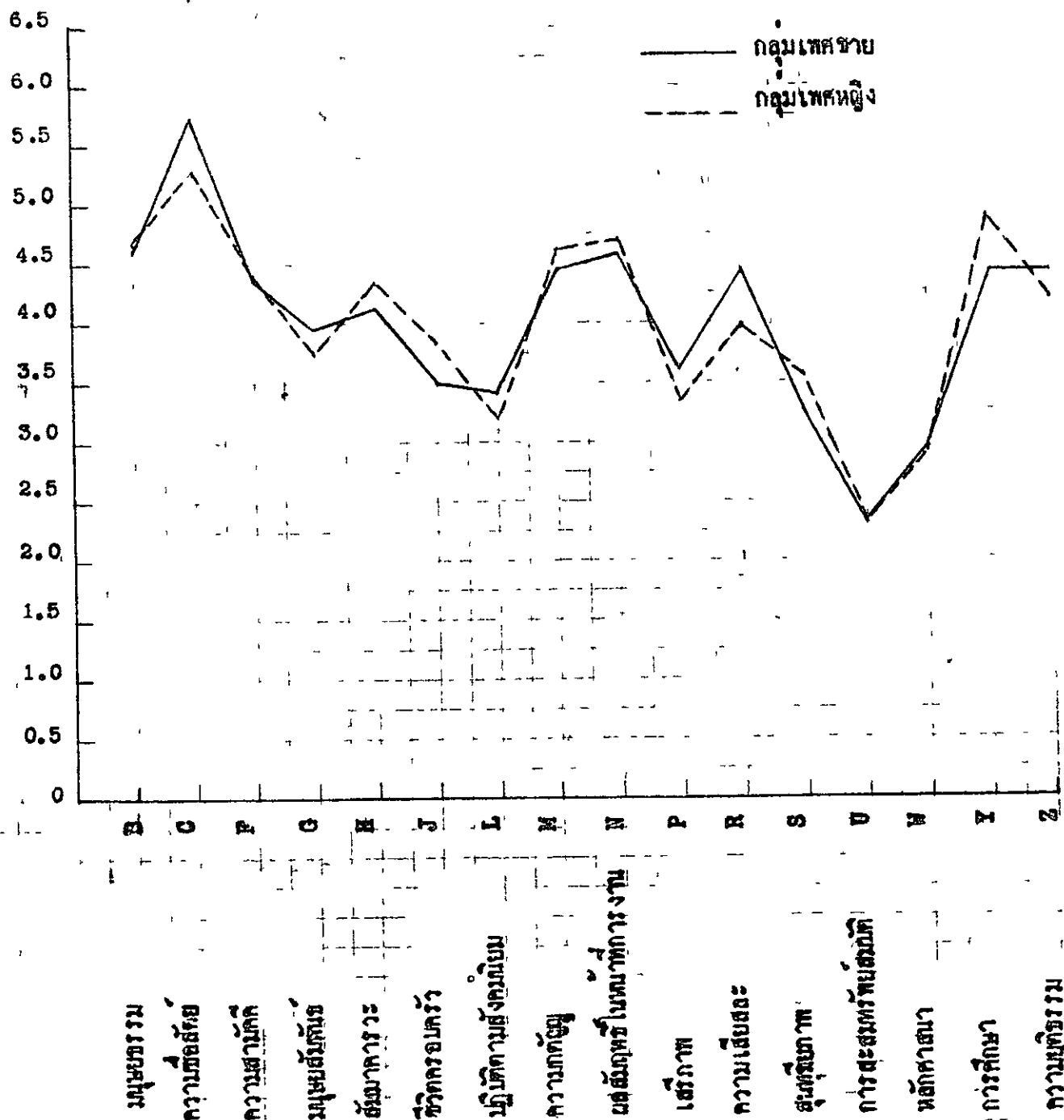
ตาราง 12 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างอันดับจริยธรรมด้วยวิธี

H - test ระหว่างกลุ่มเพศชายและเพศหญิง

จริยธรรม		เพศชาย		เพศหญิง		df	H
		$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	K-1	
มนุษยธรรม	B	4.60	25.5	4.68	28	1	.0128
ความซื่อสัตย์	C	5.72	32	5.28	31		
ความสามัคคี	F	4.34	20	4.31	18		
มนุษยสัมพันธ์	G	3.92	14	3.77	12		
สัมมาคารวะ	H	4.12	16	4.32	19		
ชีวิตครอบครัว	J	3.50	9	3.83	13		
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	3.41	8	3.21	5		
ความกตัญญู	M	4.42	23.5	4.69	27		
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	4.60	25.5	4.71	29		
เสรีภาพ	P	3.69	11	3.36	7		
ความเสียสละ	R	4.42	23.5	3.94	15		
สุนทรียภาพ	S	3.24	6	3.56	10		
สะสมทรัพย์สมบัติ	U	2.28	1	2.29	2		
หลักเกื้อหนุน	W	2.97	3	2.94	4		
การศึกษา	Y	4.41	21.5	4.87	30		
ความยุติธรรม	Z	4.41	21.5	4.23	17		
รวม		$R_1 = 261$		$R_2 = 267$			

จากตาราง 12 ปรากฏว่าผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างอันดับจริยธรรมของกลุ่มเพศชายและเพศหญิงนั้น ค่า $H = 0.0128$ หมายความว่าเมื่อแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกตามเพศชายและเพศหญิงแล้ว ทั้ง 2 กลุ่มมีความรู้สึกต่อจริยธรรมแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ค่าที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าข้อมูลที่ได้อาจการวิเคราะห์ความแตกต่างครั้งนี้ ไม่สามารถจะสนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้ได้ว่า "กลุ่มเพศชายและเพศหญิงน่าจะมีอันดับจริยธรรมแตกต่างกัน" นั่นคือ อันดับของการจัดอันดับจริยธรรมของกลุ่มเพศชายและเพศหญิงมาจากอันดับที่ของมวลหมู่ประชากร เดียวกัน

เพื่อให้เห็นการจัดอันดับจริยธรรมของทั้งเพศชายและเพศหญิงได้ชัดเจนขึ้น จึงได้เสนอแผนภาพแสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับไว้ในภาพ 3

ภาพ 3 แสดงการ เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับจิตวิทยา ระหว่างกลุ่มเพศชายและเพศหญิง

ส่วนที่ 4 เสนอการวิเคราะห์ผลการเลือกจริยธรรมแยกตามภูมิภาคของตัวอย่าง

ในส่วนที่ 4 นี้ จะแสดงถึงการจัดอันดับการให้น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแยกตามภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง และภาคใต้ เสนอผลการเปรียบเทียบอันดับและเสนอการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างอันดับ ดังแสดงไว้ในตาราง 13, 14, 15, 16, 17, และ 18

ตาราง 13 แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มภาคเหนือ
จำนวน 15 คน

จริยธรรม		อันดับที่ (R)	คะแนนรวม (T.S.)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์	C	1	67	5.58
มนุษยธรรม	B	2.5	61	5.08
ผลสัมฤทธิ์ในการงาน	N	2.5	61	5.08
ความสามัคคี	F	4	59	4.92
มนุษยสัมพันธ์	G	5.5	50	4.17
การศึกษษา	Y	5.5	50	4.17
สัมมาการะ	H	8.5	49	4.08
ชีวิตครอบครัว	J	8.5	49	4.08
ความกตัญญู	M	8.5	49	4.08
ความเสียสละ	R	8.5	49	4.08
ความยุติธรรม	Z	11	47	3.92
สุนทรียภาพ	S	12	43	3.58
ปฏิกิริยาความสังคมนิยม	L	13	38	3.17
เสถียรภาพ	P	14	36	3.00
หลักศาสนา	W	15	31	2.58
การสะสมทรัพย์สินสมบัติ	U	16	30	2.50

จากตาราง 13 กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาอยู่ภาคเหนือให้ความสำคัญต่อความซื่อสัตย์ เป็นอันดับที่ 1 และจัดอันดับรอง ๆ ลงไปดังนี้คือ มนุษยธรรม ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน และ ความสามัคคีตามลำดับ ส่วนอันดับสุดท้ายที่กลุ่มภาคเหนือให้ความสำคัญน้อยที่สุดคือ การสะสมทรัพย์สินสมบัติ โดยมีหลักศาสนา เป็นอันดับรองสุดท้าย

ตาราง 14 แสดงอันดับที่ น้าหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
ภาคอีสาน

จริยธรรม		อันดับที่ (R)	คะแนนรวม (T.S.)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
การศึกษา	Y	1	90	5.29
ความซื่อสัตย์	C	2	87	5.12
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	3.5	83	4.88
ความสามัคคี	F	3.5	83	4.88
มนุษยธรรม	B	5	76	4.47
ความกตัญญู	M	6	74	4.35
ความเสียสละ	R	7	68	4.00
ความยุติธรรม	Z	8	67	3.94
เสรีภาพ	P	9	65	3.82
มนุษยสัมพันธ์	G	10.5	62	3.65
สัมมาคารวะ	H	10.5	62	3.65
สุนทรียภาพ	S	12	60	3.55
หลักสุติเตนา	W	13	55	3.24
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	14	53	3.12
การ สะสมทรัพย์สมบัติ	U	15	46	2.71
ชีวิตครอบครัว	J	16	41	2.41

จากตาราง 14 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างภาคอีสาน จัดอันดับความสำคัญของการศึกษา ไว้เป็นจริยธรรมอันดับแรก โดยมีความซื่อสัตย์เป็นอันดับที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน และความสามัคคีเป็นอันดับที่ 3 เท่ากัน แต่จริยธรรมด้านที่กลุ่มภาคอีสานจัดลำดับเป็นอันดับสุดท้าย คือ ชีวิตครอบครัว ส่วนอันดับรองสุดท้ายได้แก่ การสะสมทรัพย์สมบัติ

ตาราง 15 แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มภาคกลาง

จำนวน 159 คน

จริยธรรม		อันดับที่ (R)	คะแนนรวม (T.S.)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์	C	1	875	5.50
การศึกษา	Y	2	750	4.72
มนุษยธรรม	B	3	747	4.70
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	4	733	4.61
ความกตัญญูแก่เวที	M	5	729	4.59
ความยุติธรรม	Z	6	694	4.37
ความสามัคคี	F	7	683	4.30
สัมมาคารวะ	H	8	670	4.21
ชีวิตครอบครัว	J	9	602	3.79
มนุษยสัมพันธ์	G	10	593	3.73
สุนทรียภาพ	S	11	562	3.54
ความเสียสละ	R	12	555	3.49
เสรีภาพ	P	13	550	3.46
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	14	516	3.25
หลักศาสนา	W	15	465	2.93
การสะสมทรัพย์สินสมบัติ	U	16	351	2.21

จากตาราง 15 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างภาคกลาง ให้ความสำคัญต่อความซื่อสัตย์เป็นอันดับแรก โดยมีการศึกษา มนุษยธรรม และ ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงานเป็นอันดับรอง ๆ ลงมาตามลำดับ ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ การสะสมทรัพย์สินสมบัติ และหลักศาสนา เป็นอันดับรองสุดท้าย

ตาราง 16 แสดงอันดับที่ นำหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
ภาคใต้ จำนวน 42 คน

จริยธรรม		อันดับที่ (R)	คะแนนรวม (T.S.)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์	C	1	217	5.17
ความกตัญญู	M	2	207	4.93
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	3	198	4.71
การศึกษา	Y	4	193	4.60
สัมมาคารวะ	H	5	190	4.52
มนุษยธรรม	B	6	185	4.41
ความสามัคคี	F	7	182	4.33
ความยุติธรรม	Z	8	173	4.12
มนุษยสัมพันธ์	G	9	171	4.07
ความเสียสละ	R	10	170	4.05
ชีวิตครอบครัว	J	11	153	3.64
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	12.5	146	3.48
เสรีภาพ	P	12.5	146	3.48
สุนทรียภาพ	S	14	131	3.12
หลักศาสนา	W	15	127	3.02
การสะสมทรัพย์สินสมบัติ	U	16	98	2.33

จากตาราง 16 กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ ให้ความสำคัญต่อความซื่อสัตย์สูงสุด คือ จัดเอาไว้เป็นอันดับแรก ความกตัญญูเป็นอันดับที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงานเป็นอันดับที่ 3 และ การศึกษาเป็นอันดับที่ 4 ส่วนอันดับรองสุดท้ายและอันดับสุดท้าย ก็คือ หลักศาสนา และการสะสมทรัพย์สินสมบัติ

ตาราง 17 แสดงผลการเปรียบเทียบ คะแนนเฉลี่ย และอันดับที่จริยธรรมแยกตามภูมิภาค กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลางและภาคใต้

จริยธรรม					ภาคใต้			
					$\bar{X}$		R	
มนุษยธรรม	B	5.08	2.5	5	4.69	3	4.41	6
ความซื่อสัตย์	C	5.58	1	2	5.50	1	5.17	1
ความสามัคคี	J	4.92	4	3.5	4.30	7	4.33	7
มนุษยสัมพันธ์	G	4.17	5.5	9.5	3.73	10	4.07	9
สัมมาคารวะ	H	4.08	8.5	9.5	4.21	8	4.52	5
ชีวิตครอบครัว	J	4.08	8.5	16	3.79	9	3.67	11
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	3.17	13	14	3.25	14	3.48	12.5
ความกตัญญู	M	4.08	8.5	6	4.59	5	4.93	2
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	5.08	2.5	35	4.61	4	4.71	3
เสรีภาพ	P	3.00	14	11	3.46	13	3.48	12.5
ความเสียสละ	R	4.08	8.5	7	3.49	12	4.05	10
สุนทรียภาพ	S	3.58	12	12	3.54	11	3.12	14
การสะสมทรัพย์สินสมบัติ	U	2.50	16	15	2.21	16	2.33	16
หลักศาสนา	W	2.58	15	13	2.93	15	3.02	15
การศึกษา	Y	4.17	5.5	1	4.72	2	4.60	4
ความยุติธรรม	Z	3.92	11	8	4.37	6	4.12	8

จากตาราง 17 เมื่อพิจารณาค่าอันดับที่ และคะแนนเฉลี่ยอันดับแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างแต่ละภาคนั้น มีความรู้สึกต่อจริยธรรมอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ต่างก็ให้ความสำคัญต่อ ความซื่อสัตย์เป็นอันดับที่ 1 เหมือนกัน ในขณะที่กลุ่มภาคอีสาน ให้ความสำคัญต่อความซื่อสัตย์เป็นอันดับที่ 2 และเลือก การศึกษาไว้เป็น

อันดับที่ 1

ส่วนอันดับจริยธรรมอันดับที่ 2 และ 3 ของทั้ง 4 กลุ่มก็แตกต่างกันไปบ้างเล็กน้อยดังนี้คือ อันดับจริยธรรมที่กลุ่มภาคเหนือเลือกเป็นอันดับที่ 2 นั้นได้แก่นุชชวม และผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงานเท่า ๆ กัน

กลุ่มภาคอีสานให้ความสำคัญต่อ ความซื่อสัตย์ เป็นอันดับที่ 2 โดยมีความซื่อสัตย์ และ ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงานเป็นอันดับที่ 3, เท่ากัน

กลุ่มภาคกลางนั้นให้ความสำคัญต่อ การศึกษา และ มนุษยธรรม เป็นอันดับ 2 และ 3 ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มภาคใต้เลือกให้ความสำคัญต่อ ความกตัญญูเป็นอันดับที่ 2 และผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงานเป็นอันดับที่ 3

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่ง การจัดอันดับจริยธรรมในอันดับท้าย ๆ นั้น ก็ใกล้เคียงกันมาก กล่าวคือ ทั้งกลุ่มภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ได้ให้ความสำคัญต่อการสะสมทรัพย์สมบัติในระดับต่ำที่สุดคือจัดอันดับไว้เป็นอันดับสุดท้าย ส่วนกลุ่ม ภาคอีสาน จัดอันดับชีวิตครอบครัวไว้เป็นอันดับสุดท้าย

นอกจากนั้น กลุ่มตัวอย่างทั้งภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ต่างก็ให้ความสำคัญต่อ หลักศาสนาเป็นอันดับรองสุดท้ายเหมือนกัน โดยที่กลุ่มภาคอีสานได้จัดลำดับการสะสมทรัพย์สมบัติไว้เป็นอันดับรองสุดท้าย

จริยธรรมอันดับอื่น ๆ นั้น กลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่มก็ให้ความสำคัญแตกต่างกันไปเพียงเล็กน้อย ทั้งนี้ก็โดยการพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยและการให้ความสำคัญต่อจริยธรรมอันดับต่าง ๆ

ตาราง 18 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างระหว่างอันดับจริยธรรม
ด้วยวิธี H - Test โดยแยกออกตามภูมิลำเนาได้แก่ ภาคเหนือ
ภาคอีสาน ภาคกลาง และภาคใต้

จริยธรรม		ภาคเหนือ		ภาคอีสาน		ภาคกลาง		ภาคใต้		df	H-Test
		$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R		
มนุษยธรรม	B	5.08	58.5	4.47	46	4.69	51	4.41	45	3	0.0832
ความซื่อสัตย์	C	5.58	64	5.12	60	5.50	63	5.17	61		
ความสามัคคี	F	4.92	56	4.88	54.5	4.35	41	4.33	42		
มนุษยสัมพันธ์	G	4.17	38.5	3.65	23.5	3.73	25	4.07	32		
สัมมาคารวะ	H	4.08	34.5	3.65	23.5	4.21	40	4.52	47		
ชีวิตครอบครัว	J	4.08	34.5	2.41	3	3.79	26	3.64	22		
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	3.17	12	3.12	10.5	3.25	14	3.48	16.5		
ความภักดี	M	4.08	34.5	4.35	43	4.59	48	4.90	57		
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	5.08	58.5	4.88	54.5	4.61	50	4.71	52		
เสรีภาพ	P	3.00	8	3.82	27	5.46	15	3.48	16.5		
ความเสียสละ	R	4.08	34.5	4.00	30	3.19	18	4.05	51		
สุนทรียภาพ	S	3.58	21	3.53	19	3.54	20	3.12	10.5		
การสะสมทรัพย์สมบัติ	U	2.50	4	2.71	6	2.21	1	2.55	2		
หลักศาสนา	W	2.58	5	3.24	13	2.93	7	3.02	9		
การศึกษา	Y	4.17	38.5	5.21	62	4.72	53	4.00	49		
ความยุติธรรม	Z	3.92	28	3.94	29	4.37	41	4.12	37		
รวม		$R_1 = 530$		$R_2 = 504.5$		$R_3 = 516$		$R_4 = 529.5$			

จากรายงาน 18 ปี ผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างระหว่างอันดับจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่มนี้ ได้ค่า $H = 0.0832$ หมายความว่า ความรู้สึกต่อจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างที่แบ่งออกตามภาคต่าง ๆ นั้น แตกต่างกันอย่างเล็กน้อย ค่าที่ได้ไม่นับนัยสำคัญทางสถิติ หรือกล่าวได้ว่า ภูมิสำเนา ไม่เป็นสิ่งที่จะทำให้ความรู้สึกต่อจริยธรรมดังกล่าวนี้แตกต่างกันจริง ดังนั้นขอมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างในครั้งนี้ จึงไม่มีเหตุผลพอที่จะสนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า "กลุ่มตัวอย่างที่มาจากภาคต่าง ๆ กันนั้นจะมีอันดับจริยธรรมแตกต่างกัน" ได้ นั่นคือ อันดับของการจัดอันดับจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละภาค มาจากอันดับที่ของมวลหมู่ประชากรเดียวกัน

เพื่อให้เห็นภาพและการจัดอันดับจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละภาคชัดเจนยิ่งขึ้น จึงได้เสนอเสนอภาพแสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับไว้ในภาพ 4 ซึ่งเมื่อพิจารณาแยกแต่ละจริยธรรม เพื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง และภาคใต้ ก็พบว่าจริยธรรมที่ต่างกันอย่างเด่นชัดตามเส้นภาพก็ได้แก่ ชีวิตครอบครัว แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างภาคเหนือ ภาคกลาง และกลุ่มตัวอย่างภาคใต้ ให้คุณค่าต่อชีวิตครอบครัว ในระดับปานกลางใกล้เคียงกันในขณะที่กลุ่มตัวอย่างภาคอีสานได้ให้คุณค่าต่อจริยธรรมด้านนี้อยู่ในระดับต่ำแตกต่างไปจากกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ดังกล่าวมาบางส่วนจริยธรรมท่านอื่น ๆ นั้นก็แตกต่างกันเพียงเล็กน้อยไม่เด่นชัด

ส่วนที่ 5 เสนอการวิเคราะห์ผลการเลือกจริยธรรมแยกตามสถานภาพสมรสของบิตามารคา
ของกลุ่มตัวอย่าง

ในส่วนนี้จะแสดงการจัดอันดับ นำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
แยกตามสถานภาพสมรสของบิตามารคา ไคแก่ อยู่ด้วยกัน แยก-หย่าร้าง และถึงแก่กรรม
เสนอการ เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับ และเสนอผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่าง
อันดับทั้งแสดงไว้ในตาราง 19, 20, 21, 22 และ 23

ตาราง 19 แสดงอันดับที่ นำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่บิตามารคา
อยู่ด้วยกัน จำนวน 143 คน

จริยธรรม		อันดับที่ (R)	คะแนนรวม (T.S.)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์	C	1	763	5.34
การศึกษา	Y	2	691	4.83
ผลสัมฤทธิ์ในการงาน	N	3	680	4.76
ความกตัญญู	M	4	665	4.65
มนุษยธรรม	B	5	649	4.54
ความสามัคคี	F	6	640	4.48
สัมมาคารวะ	H	7	618	4.32
ความยุติธรรม	Z	8	595	4.16
ความเสียสละ	R	9	584	4.08
มนุษยสัมพันธ์	G	10	565	3.95
ชีวิตครอบครัว	J	11	528	3.69
เสรีภาพ	P	12	509	3.56
สุนทรีภาพ	S	13	485	3.39
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	14	464	3.25
หลักศาสนา	W	15	379	2.65
การสะสมทรัพย์สินสมบัติ	U	16	324	2.27

จากตาราง 19 ปรากฏว่า อันดับจริยธรรมที่กลุ่มตัวอย่างที่บิตามารคาอยู่ด้วยกัน
ได้ให้ความสำคัญเป็นอันดับที่ 1 คือ ความซื่อสัตย์ อันดับรอง ๆ ลงไปได้แก่ การศึกษา
ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน และความกตัญญู ตามลำดับ ส่วนอันดับสุดท้ายที่กลุ่มนี้ให้ความสำคัญ
น้อยที่สุดก็คือ การสะสมทรัพย์สินสมบัติ โดยมี หลักศาสนา เป็นอันดับจริยธรรมอันดับรองสุดท้าย

ตาราง 20 แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
ที่มีความยาวแตกต่างกันและหย่าร้าง จำนวน 20 คน

จริยธรรม		อันดับที่ (R)	คะแนนรวม (T.S.)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
มนุษยธรรม	B	1.5	106	5.30
ความซื่อสัตย์	C	1.5	106	5.30
ความสามัคคี	F	3	94	4.70
ความยุติธรรม	Z	4	88	4.40
ความกตัญญูทดแทน	M	5.5	87	4.35
ความเมตตาในการทำงาน	N	5.5	87	4.35
ชีวิตครอบครัว	J	7.5	86	4.30
ความเสียสละ	R	7.5	86	4.30
สัมมาคารวะ	H	9.5	79	3.95
การศึกษา	Y	9.5	79	3.95
สุนทรียภาพ	S	11	78	3.90
มนุษยสัมพันธ์	G	12	75	3.75
เสรีภาพ	P	13	67	3.35
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	14	61	3.05
หลักศาสนา	W	15	52	2.60
การสะสมทรัพย์สินสมบัติ	U	16	49	2.45

จากตาราง 20 กลุ่มตัวอย่างที่มีความยาวแตกต่างกันได้ให้ความสำคัญต่อ มนุษยธรรม และความซื่อสัตย์ สูงสุด โดยเลือกจัดอันดับไว้เป็นอันดับที่ 1 เท่ากัน อันดับรอง ๆ ลงไป ตามลำดับ คือ ความสามัคคี และความยุติธรรม ส่วนอันดับสุดท้ายที่กลุ่มแยก-หย่าร้างได้ให้ความสำคัญน้อยที่สุดได้แก่ การสะสมทรัพย์สินสมบัติและมีจริยธรรมขอ หลักศาสนาเป็นอันดับรองสุดท้าย

ตาราง 21 แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่
 ปิ ตามารดาถึงแก่กรรม จำนวน 67 คน

จริยธรรม		อันดับที่ (R)	คะแนนรวม (T.S.)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์	C	1	377	5.63
มนุษยธรรม	B	2.5	315	4.70
การศึกษา	Y	2.5	315	4.70
ผลสัมฤทธิ์ในการงาน	N	4	309	4.61
ความกตัญญูต่อเวที	M	5	307	4.58
ความยุติธรรม	Z	6	298	4.45
ความสามัคคี	F	7	275	4.10
สัมมาคารวะ	H	8.5	274	4.09
ความเสียสละ	R	8.5	274	4.09
ชีวิตครอบครัว	J	10	248	3.70
มนุษยสัมพันธ์	G	11	240	3.58
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	U	12	239	3.57
สุนทรียภาพ	S	13	233	3.48
เสรีภาพ	P	14	216	3.22
หลักศาสนา	W	15	227	3.39
การสะสมทรัพย์สมบัติ	U	16	152	2.27

จากตาราง 21 จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่ปิ ตามารดาถึงแก่กรรมนี้ได้จัดอันดับ
 ความซื่อสัตย์ไว้เป็นอันดับแรก โดยให้ความสำคัญต่อ มนุษยธรรม และการศึกษา เป็นอันดับ 2
 เท่ากัน อันดับรองลงไปคือ ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน และความกตัญญูตามลำดับ ส่วน
 อันดับในกลุ่มนี้ให้ความสำคัญ เป็นอันดับรองสุดท้ายและอันดับสุดท้ายก็คือ หลักศาสนา และ
 การสะสมทรัพย์สมบัติ ตามลำดับ

ตาราง 22 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและอันดับจริยธรรมแยกตาม
สถานภาพสมรสของบิดามารดา ได้แก่กลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดา
อยู่ด้วยกัน แยกกันอยู่-หย่าร้าง และถึงแก่กรรม

จริยธรรม		กลุ่มอยู่ด้วยกัน		กลุ่มแยก-หย่าร้าง		กลุ่มถึงแก่กรรม	
		$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R
มนุษยธรรม	B	4.54	5	5.30	1.5	4.70	2.5
ความซื่อสัตย์	C*	5.34	1	5.30	1.5	4.63	1
ความเอื้อเฟื้อ	F	4.48	6	4.70	3	4.10	7
มนุษยสัมพันธ์	G	3.95	10	3.75	12	3.58	11
สัมมาการวัธ	H	4.32	7	3.95	9.5	4.09	8.5
จิตกร อมกวัธ	J	3.69	11	4.30	7.5	5.70	10
ปฏิบัติความสังคมนิยม	L	3.25	14	3.05	14	3.57	12
ความกตัญญู	M	4.65	4	4.35	5.5	4.58	5
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	4.76	3	4.35	5.5	4.61	4
เสรีภาพ	P	3.56	12	3.35	13	3.22	14
ความเสียสละ	R	4.08	9	4.30	7.5	4.09	8.5
สุนทรียภาพ	S	3.39	13	3.90	11	3.48	13
การสะสมทรัพย์สมบัติ	U*	2.27	16	2.45	16	2.27	16
หลักศาสนา	W*	2.65	15	2.60	15	3.39	15
การใช้จ่าย	Y	4.85	2	3.95	9.5	4.70	2.5
ความยุติธรรม	Z	4.16	8	4.40	4	4.45	6

* อันดับจริยธรรมเท่ากัน

จากตาราง 22 เมื่อได้เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและการจัดอันดับจริยธรรมของแต่ละกลุ่มแล้ว ก็เห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มนี้ มีความรู้สึกต่อจริยธรรมใกล้เคียงกัน

ังจะเห็นได้จากอันดับจริยธรรมอันดับที่ 1 ทั้ง 3 กลุ่มต่างก็ให้ความสำคัญต่อความซื่อสัตย์ อยู่ในอันดับสูงสุด เหมือนกัน โดยที่มีกลุ่มแยก-หย่าร้าง ได้ให้ความสำคัญต่อความซื่อสัตย์ และมนุษยธรรมอยู่ในอันดับ 1 เท่ากัน

ส่วนอันดับที่ 2 นั้น กลุ่มที่มีคามารดาอยู่ด้วยกัน ได้ให้ความสำคัญต่อ การศึกษา ซึ่งเหมือนกับกลุ่มที่มีคามารดาถึงแก่กรรม ที่เลือกการศึกษาไว้เป็นอันดับที่ 2 และยังได้ให้ความสำคัญเท่า ๆ กับ มนุษยธรรมควบ

นอกจากนั้น ในอันดับที่ 3 ของกลุ่มที่มีคามารดาอยู่ด้วยกัน ได้ให้ความสำคัญต่อ ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน ในขณะที่กลุ่มที่มีคามารดาถึงแก่กรรมได้จัดอันดับเอาไว้เป็นอันดับที่ 4 และกลายมาเป็นอันดับที่ 5 ของกลุ่ม บิดามารดาแยก-หย่าร้าง ตามลำดับ ส่วนอันดับที่ 3 ของกลุ่ม บิดามารดาแยก-หย่าร้างนั้น ก็ได้แก่ความสามัคคี

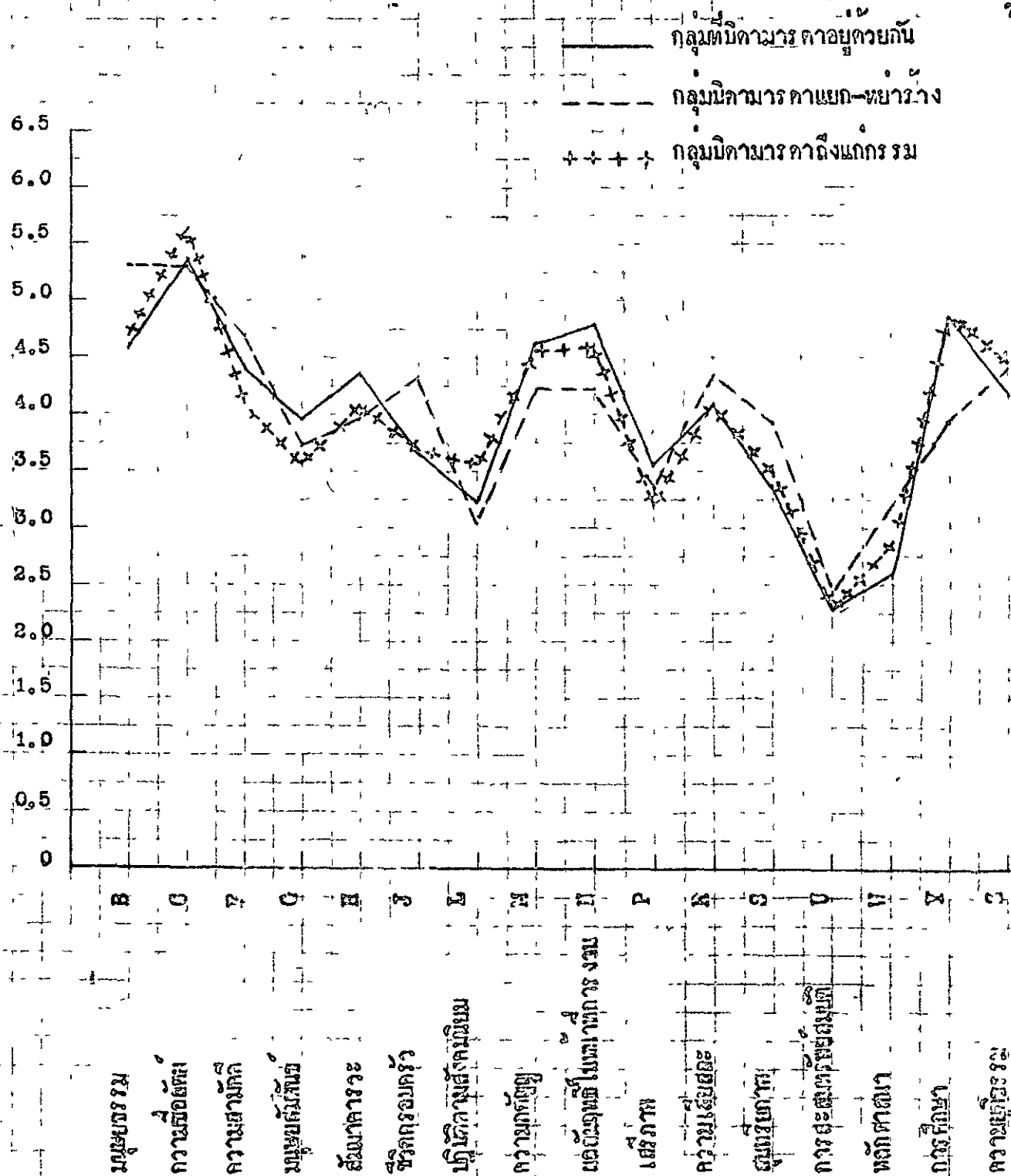
อนึ่ง เป็นที่น่าสนใจว่า การจัดอันดับจริยธรรมในอันดับท้าย ๆ ของทั้ง 3 กลุ่ม นั้นเหมือนกันดังต่อไปนี้คือ ทั้ง 3 กลุ่ม ได้ให้ความสำคัญต่อการสะสมทรัพย์สมบัติ อยู่ในอันดับต่ำสุด โดยมี หลักศาสนา เป็นอันดับรองสุดท้ายเช่นเดียวกันทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนอันดับจริยธรรมอื่น ๆ นั้น ก็กระจายกันไปในแต่ละกลุ่ม มีลักษณะการจัดอันดับแตกต่างกันบ้างเล็กน้อย ทั้งนี้ก็โดยพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยอันดับแต่ละกลุ่มที่ใกล้เคียงกัน

ตาราง 23 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างระหว่างอันดับจริยธรรม
ด้วยวิธี H-Test แยกตามสถานการณ์ภาพสมรสของบิดามารดา ได้แก่
อยู่ด้วยกัน แยก - หย่าร้างและถึงแก่กรรม

จริยธรรม		อยู่ด้วยกัน		แยกและหย่าร้าง		ถึงแก่กรรม		df	H-Test
		$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	K-1	
มนุษยธรรม	B	4.54	36	5.30	45.5	4.70	41.0	2	0.0155
ความซื่อสัตย์	C	5.34	47	5.30	45.5	5.63	48		
ความสามัคคี	F	4.48	75	4.70	41.0	4.10	26		
มนุษยสัมพันธ์	G	3.95	21.0	3.75	18	3.58	15		
สัมมาคารวะ	H	4.32	30	3.95	21.0	4.09	24.5		
ชีวิตครอบครัว	J	3.69	16	4.30	28.5	3.70	17		
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	3.25	7	3.05	6	3.37	14		
ความกตัญญู	M	4.65	39	4.35	31.5	4.58	27		
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	4.76	43	4.35	31.5	4.61	38		
เสรีภาพ	P	3.56	13	3.35	11	3.22	9		
ความเสียสละ	R	4.08	23	4.30	28.5	4.09	24.5		
สุนทรียภาพ	S	3.39	10	3.90	19	3.48	12		
การสะสมทรัพย์สินสมบัติ	U	2.27	1.5	2.45	3	2.27	1.5		
หลักศาสนา	W	2.65	5	2.60	4	3.39	8		
การศึกษา	Y	4.83	44	3.95	21.0	4.70	41.0		
ความยุติธรรม	Z	4.16	27	4.40	33	4.45	34		
รวม		$R_1 = 397.5$		$R_2 = 388.0$		$R_3 = 390.5$			

จากตาราง 23 ผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างระหว่างอันดับจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่าง แยกตามสถานภาพสมรสบิตามารคานั้นได้ค่า $H = 0.0155$ หมายความว่า เมื่อแยกกลุ่มตัวอย่างออกตามสถานภาพสมรสของบิตามารคาแล้ว ความรู้สึกต่อจริยธรรมของแต่ละกลุ่มแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ค่าที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือกล่าวได้ว่า สถานภาพสมรสของบิตามารคาไม่เป็นที่จะทำให้ความรู้สึกต่อจริยธรรมดังกล่าวนี้แตกต่างกันอย่างแท้จริง ดังนั้นข้อมูลที่ไดจากการวิเคราะห์ความแตกต่างในครั้งนี้จึงไม่มีเหตุผลที่จะสนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า "กลุ่มตัวอย่างที่บิตามารคามีสถานภาพสมรสต่างกัันน่าจะมีอันดับจริยธรรมแตกต่างกัน" ได้ นั่นคืออันดับที่ของการเลือกจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างต่าง ๆ เหล่านี้ มาจากอันดับที่ของมวลหมู่ประชากร เดียวกัน

เพื่อให้เห็นลักษณะการจัดอันดับจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มได้ดีขึ้น จึงได้แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับไว้ในภาพ 5 ซึ่งเมื่อพิจารณาแยกแต่ละจริยธรรม เพื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่บิตามารคาอยู่ด้วยกัน แยก-หย่าร้าง และถึงแก่กรรม ก็พบว่าจริยธรรมที่ต่างกันอย่างเด่นชัดตามเส้นภาพก็คือ "การศึกษา" แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่บิตามารคาแยก - หย่าร้างนั้น ให้ความสำคัญของการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ แตกต่างไปจากกลุ่มตัวอย่างที่บิตามารคาอยู่ด้วยกันและกลุ่มตัวอย่างที่บิตามารคาถึงแก่กรรม อย่างชัดเจน

ภาพ 5 เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของระดับความรุนแรงระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

ส่วนที่ 6 เสนอการวิเคราะห์ผลการเลือกจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างแยกออกตาม

การศึกษาเชิงนิวกา

ในส่วนนี้จะแสดงการจัดอันดับ น้ำหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีความรู้ความเข้าใจต่างกันคือ ทำกว่าประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และอื่น ๆ เสนอการ เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับ และเสนอผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างอันดับ ดังแสดงในตาราง 24, 25, 26, 27, 28, 29 และ 30

ตาราง 24 แสดงอันดับที่ คะแนนรวมและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ความเข้าใจต่ำกว่าประถมศึกษา จำนวน 22 คน

จริยธรรม		อันดับที่ (R)	คะแนนรวม (T.S.)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์	C	1	126	5.73
ความเสียสละ	R	3	113	5.14
มนุษยธรรม	B	3	108	4.91
ความสามัคคี	F	4	104	4.73
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	5	98	4.46
ความกตัญญูทดแทน	M	6	96	4.36
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	7	93	4.23
สัมมาคารวะ	H	8	91	4.14
การศึกษา	Y	9	89	4.05
ความยุติธรรม	Z	10	88	4.00
มนุษยสัมพันธ์	G	11	85	3.86
สุนทรียภาพ	S	12	80	3.64
เสรีภาพ	P	13	73	3.32
ชีวิตครอบครัว	J	14	63	2.86
หลักศาสนา	W	15	60	2.73
การสะสมทรัพย์สินสมบัติ	U	16	40	1.82

จากตาราง 24 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ความเข้าใจต่ำกว่าประถมศึกษาให้ความสำคัญต่อ ความซื่อสัตย์เป็นอันดับที่ 1 โดยได้จัดอันดับรอง ๆ ลงไปอีกตามลำดับดังนี้ ความเสียสละ มนุษยธรรม และ ความสามัคคี ส่วนอันดับจริยธรรมที่กลุ่มนี้ให้ความสำคัญเป็นอันดับสุดท้ายก็คือ การสะสมทรัพย์สินสมบัติ และมีหลักศาสนา เป็นอันดับรองสุดท้าย

ตาราง 25 แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่าง
ที่มีความรู้การศึกษา ระดับประถมศึกษา จำนวน 75 คน

จริยธรรม		อันดับที่ (R)	คะแนนรวม (T.S.)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์	C	1	378	5.04
ความกตัญญูต่อเวที	M	2	365	4.89
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	3	366	4.85
การศึกษา	Y	4	351	4.68
มนุษยธรรม	B	5	343	4.57
ความสามัคคี	F	6.5	328	4.37
สัมมาคารวะ	H	6.5	328	4.37
ความยุติธรรม	Z	8	314	4.19
ความเสียสละ	R	9	303	4.04
มนุษยสัมพันธ์	G	10	279	3.72
ชีวิตครอบครัว	J	11.5	278	3.71
เสรีภาพ	P	11.5	278	3.71
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	13	247	3.29
สุนทรียภาพ	S	14	276	3.28
หลักศาสนา	W	15	216	2.88
การสะสมทรัพย์สมบัติ	U	16	183	2.44

จากตาราง 25 กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้การศึกษาระดับประถมศึกษา ได้จัดอันดับความซื่อสัตย์เอาไว้เป็นจริยธรรมอันดับแรก นอกจากนั้นก็ได้อันดับรอง ๆ ลงไปตามลำดับดังนี้ ความกตัญญู ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การทำงานและ การศึกษา ส่วนจริยธรรมอันดับสุดท้ายที่กลุ่มนี้จัดอันดับไว้คือ การสะสมทรัพย์สมบัติและมีอันดับรองสุดท้ายคือ หลักศาสนา

ตาราง 26 แสดงอันดับที่ นำหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยอันดับของกลุ่มตัวอย่าง
ที่มีความมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 81 คน

จริยธรรม		อันดับที่ (R)	คะแนนรวม (T.S.)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์	C	1	451	5.57
การศึกษา	Y	2	400	4.94
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	3	374	4.62
ความกตัญญูทดแทน	M	4	370	4.57
ความยุติธรรม	Z	5	368	4.54
มนุษยธรรม	B	6	364	4.49
ความสามัคคี	F	7	346	4.27
สัมมาการะ	H	8	328	4.05
มนุษยสัมพันธ์	G	9.5	318	3.93
ชีวิตครอบครัว	J	9.5	318	3.93
ความเสียสละ	R	11	315	3.89
เสรีภาพ	P	12	277	3.42
สุนทรียภาพ	S	13	276	3.41
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	14	247	3.05
หลักศาสนา	W	15	237	2.93
การสะสมทรัพย์สินสมบัติ	U	16	199	2.46

จากตาราง 26 จะเห็นว่า กลุ่มที่มีความมีการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา ได้ให้ความสำคัญ
ต่อความซื่อสัตย์เป็นอันดับแรก และได้จัดอันดับรอง ๆ ลงไปอีกดังนี้ คือ การศึกษานผลสัมฤทธิ์
ในหน้าที่การงาน และความกตัญญู ตามลำดับ อนึ่งอันดับจริยธรรมที่กลุ่มนี้เลือกเอาไว้
เป็นอันดับสุดท้ายได้แก่ การสะสมทรัพย์สินสมบัติและได้จัด หลักศาสนา ไว้เป็นอันดับรองสุดท้าย.

ตาราง 27 แสดงอันดับที่ นำหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยอันดับของกลุ่มตัวอย่าง
ที่มีความมีการศึกษาระดับอุดมศึกษา จำนวน 39 คน

จริยธรรม		อันดับที่ (R)	คะแนนรวม (T.S.)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์	C	1	224	5.74
มนุษยธรรม	B	2	192	4.92
การศึกษา	Y	3	181	4.64
ความสามัคคี	F	4	174	4.46
ผลสัมฤทธิ์ในการ งาน	N	5	171	4.36
สัมมาคารวะ	H	6	163	4.19
ความยุติธรรม	Z	7	161	4.13
ความกตัญญูต่อ เหวติ	M	8	159	4.08
ความเสียสละ	R	9	158	4.05
ชีวิตกร อมครวั	J	10	152	3.90
สุนทรียภาพ	S	11	148	3.80
มนุษยสัมพันธ์	G	12	147	3.77
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	13	136	3.49
เสรีภาพ	P	14	125	3.21
หลักศาสนา	W	15	125	3.18
การสะสมทรัพย์สมบัติ	U	16	81	2.08

จากตาราง 27 กลุ่มตัวอย่างที่มีความมีการศึกษาระดับอุดมศึกษานี้ได้เลือกให้ความสำคัญ
ต่อ ความซื่อสัตย์เป็นอันดับที่ 1 และจัดอันดับรอง ๆ ลงไปดังนี้คือ มนุษยธรรม การศึกษา
และความสามัคคี ตามลำดับ นอกจากนี้ในอันดับจริยธรรมที่กลุ่มนี้ให้ความสำคัญน้อยที่สุดก็ได้แก่
การสะสมทรัพย์สมบัติ ส่วนอันดับรองสุดท้ายได้แก่ หลักศาสนา

ตาราง 28 แสดงอันดับที่ น้าหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยอันดับของ
กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้การศึกษาประเภทอื่น ๆ จำนวน 13 คน

จริยธรรม		อันดับที่ (R)	คะแนนรวม (T.S.)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความกตัญญูทดแทน	M	1	69	5.31
ความซื่อสัตย์	C	2	67	5.15
การศึกษา	Y	3	64	4.92
มนุษยธรรม	B	4	62	4.77
สัมมาคารวะ	H	5	61	4.69
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	6	58	4.46
ความสามัคคี	F	7	57	4.39
ความเสียสละ	R	8	55	4.23
ความยุติธรรม	Z	9	54	4.15
มนุษยสัมพันธ์	G	10	50	3.85
ชีวิตครอบครัว	J	11	49	3.77
เสรีภาพ	P	12	42	3.23
สุนทรียภาพ	S	13	41	3.15
หลักศาสนา	W	14	40	3.08
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	15	39	3.00
การสะสมทรัพย์สมบัติ	U	16	24	1.85

จากตาราง 28 แสดงถึงอันดับจริยธรรมต่าง ๆ ที่กลุ่มที่มีความรู้การศึกษา
ประเภทอื่น ๆ จัดไว้ เช่น กลุ่มนี้ให้ความสำคัญต่อ ความกตัญญู เป็นอันดับแรก โดยมี
ความซื่อสัตย์ การศึกษา และมนุษยธรรมเป็นอันดับรอง ๆ ลงไป ส่วนจริยธรรมที่กลุ่มนี้
ให้ความสำคัญต่ำสุดคือ การสะสมทรัพย์สมบัติ และมีการปฏิบัติตามสังคมนิยมเป็นอันดับรองสุดท้าย

ตาราง 29 แสดงผลการ เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและอันดับจริยธรรม ระหว่าง
กลุ่มที่มีความรู้การศึกษาต่างกันคือ ทำกว่าประถมศึกษา ประถมศึกษา
มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และการศึกษาอื่น ๆ

จริยธรรม		ต่ำกว่าประถม		ประถม		มัธยมศึกษา		อุดมศึกษา		อื่น ๆ	
		$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R
มนุษยธรรม	B	4.91	3	4.59	5	4.49	6	4.92	2	4.77	4
ความซื่อสัตย์	C	5.73	1	5.04	1	5.57	1	5.74	1	5.15	2
ความสามัคคี	F	4.73	4	4.37	6.5	4.27	7	4.46	4	4.39	7
มนุษยสัมพันธ์	G	3.86	11	3.72	10	3.93	9.5	3.77	12	3.85	10
สัมมาคารวะ	H	4.14	8	4.37	6.5	4.05	8	4.18	6	4.69	5
ชีวิตครอบครัว	J	2.86	14	3.71	11.5	3.93	9.5	3.90	10	3.77	11
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	4.23	7	3.29	13	3.05	14	3.49	13	3.00	15
ความกตัญญูทุกเวที	M	4.36	6	4.89	2	4.57	4	4.08	8	5.31	1
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	4.46	5	4.88	3	4.62	3	4.36	5	4.46	6
เสรีภาพ	P	3.32	13	3.71	11.5	3.42	12	3.21	14	3.23	12
ความเสียสละ	R	5.14	2	4.04	9	3.89	11	4.05	9	4.23	8
สุนทรียภาพ	S	3.64	12	3.28	14	3.41	13	3.80	11	3.15	13
การ สะสมทรัพย์สมบัติ	U*	1.82	16	2.74	16	2.08	16	2.08	16	1.85	16
หลักศาสนา	W	2.73	15	2.88	15	2.93	15	3.18	15	3.08	14
การศึกษา	Y	4.05	9	4.68	4	4.94	2	4.64	3	4.92	3
ความยุติธรรม	Z	4.00	10	4.19	8	4.54	5	4.13	7	4.15	9

* อันดับจริยธรรมเท่ากัน

จากตาราง 29 เมื่อได้เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและอันดับที่ในการ เลือกของกลุ่มตัวอย่าง
ที่มีความรู้การศึกษาแตกต่างกันแล้ว ก็พบว่า การให้ความสำคัญต่อจริยธรรม อันดับต่าง ๆ นั้น
ใกล้เคียงกัน จะเห็นได้จากอันดับจริยธรรมอันดับแรก ๆ การให้ความสำคัญต่อจริยธรรมใน

อันดับที่ 1 นั้น กลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดามีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ต่างก็เลือก ความซื่อสัตย์เป็นอันดับที่ 1 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดามีการศึกษาประเภทอื่น ๆ ได้ให้ความสำคัญต่อ ความกตัญญูเป็นอันดับที่ 1

ต่อมาก็ได้แก่อันดับที่ 2 และอันดับที่ 3 ซึ่งแต่ละกลุ่มก็เลือกจัดอันดับแตกต่างกันเล็กน้อย โดยที่คะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกันดังต่อไปนี้คือ ในอันดับที่ 2 นั้น กลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดามีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา ได้เลือกจริยธรรมด้าน ความเสียสละ กลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดามีการศึกษาระดับประถมศึกษาได้เลือก ความกตัญญู กลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเลือก การศึกษา ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดามีการศึกษาระดับอุดมศึกษาเลือก มนุษยธรรม และกลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดามีการศึกษาประเภทอื่น ๆ เลือก ความซื่อสัตย์เป็นอันดับที่ 2

ส่วนอันดับที่ 3 นั้น กลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดามีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาได้เลือก มนุษยธรรม กลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดามีการศึกษาระดับประถมศึกษา และกลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเลือก ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดามีการศึกษาระดับอุดมศึกษาและกลุ่มที่บิดามารดามีการศึกษาประเภทอื่น ๆ นั้น ได้เลือก การศึกษา เป็นอันดับที่ 3 เหมือนกัน

จริยธรรมอันดับท้าย ๆ นั้น ก็เป็นที่น่าสังเกตว่า แต่ละกลุ่มให้ความสำคัญต่อจริยธรรมใกล้เคียงกันด้วย เช่น ทั้ง 5 กลุ่มต่างก็จัดอันดับ การสะสมทรัพย์สมบัติเป็นอันดับสุดท้ายเหมือนกัน และเมื่อดูการ เลือกจริยธรรมอันดับรองสุดท้าย ก็พบว่า กลุ่มที่บิดามารดามีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ต่างก็ให้ความสำคัญต่อ หลักศาสนา เหมือนกัน ในขณะที่กลุ่มที่บิดามารดามีการศึกษาอื่น ๆ เลือกการปฏิบัติตามสังคมนิยมไว้เป็นอันดับรองสุดท้าย ส่วนจริยธรรมอื่น ๆ ก็แตกต่างกันไปบ้างเพียงเล็กน้อย โดยพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยและอันดับที่ในการ เลือกของแต่ละกลุ่ม

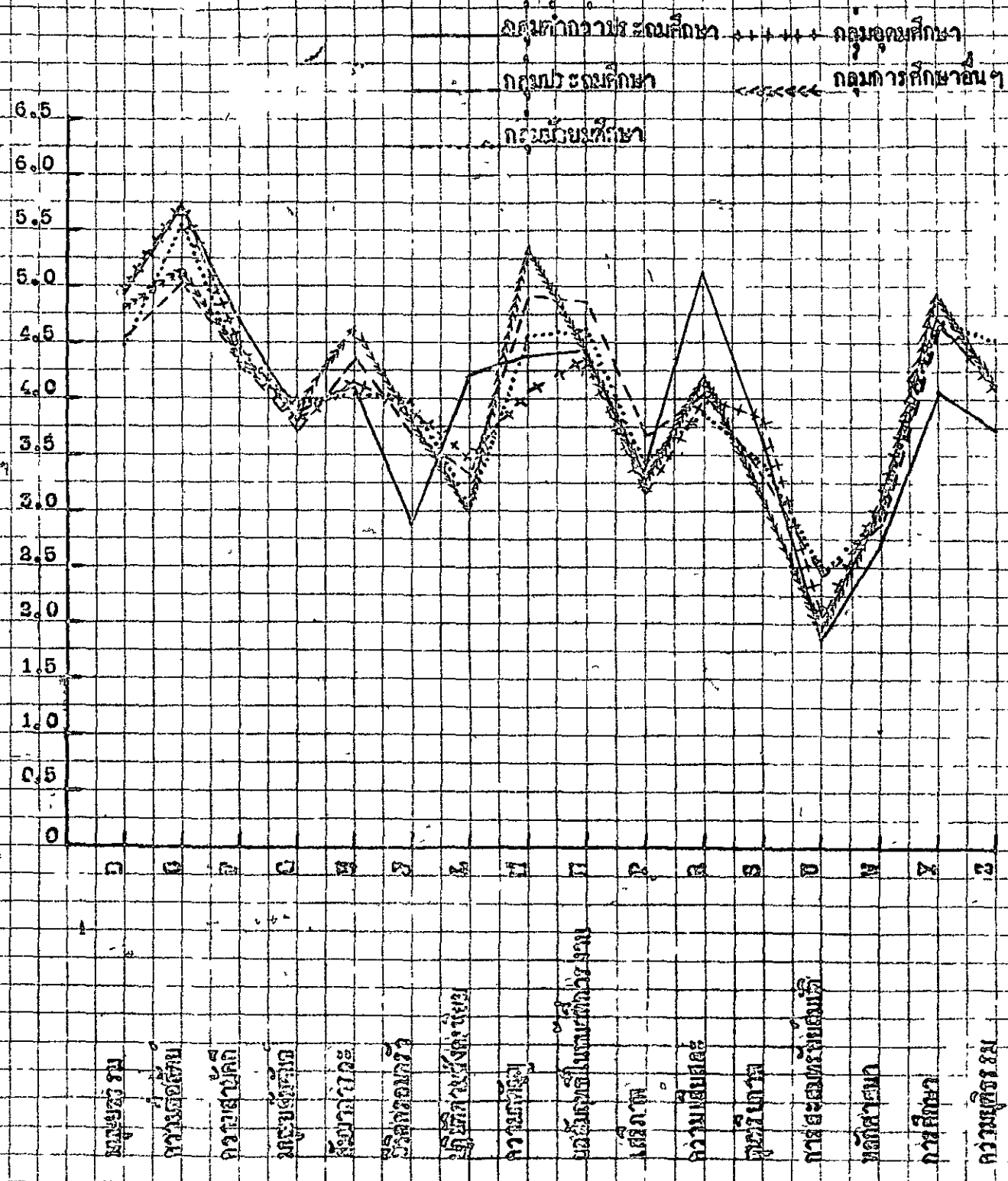
สรุปแล้วกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมีความรู้ลึกซึ้งของจริยธรรมอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน.

ตาราง 30 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างระหว่างอันดับวิธีกรรม
ของกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้การศึกษาต่างกัน คือ ตำกว่าประถมศึกษา
ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และประเภทอื่น ๆ

	ต่ำกว่า ประถมศึกษา		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		อุดมศึกษา		อุดมศึกษา		df	H-test
	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R		
B	4.91	70	4.57	60.5	4.49	58	4.92	71.5	4.77	67	4	0.0817
C	5.73	79	5.04	74	5.57	78	5.74	80	5.15	76		
F	4.73	66	4.37	52.5	4.27	49	4.46	56.0	4.39	54		
G	3.86	31	3.72	26	3.93	34.5	3.77	27.5	3.85	30		
H	4.14	43	4.37	52.5	4.05	39.0	4.18	45	4.69	65		
J	2.86	7	3.71	24.5	3.93	34.5	3.90	33	3.77	27.5		
L	4.23	47.5	3.29	18	3.05	11	3.49	22	3.00	10		
M	4.36	50.5	4.89	69	4.57	60.5	4.08	41	5.31	77		
N	4.46	46.0	4.88	68	4.62	62	4.36	50.5	4.46	56.0		
P	3.32	19	3.71	24.5	3.42	21	3.21	15	3.23	16		
R	5.14	75	4.04	37	3.89	32	4.05	39.0	4.23	47.5		
S	3.64	23	3.28	17	3.41	20	3.80	29	3.15	13		
U	1.82	1	2.44	4	2.46	5	2.08	3	1.85	2		
W	2.73	6	2.88	8	2.93	9	3.18	14	3.08	12		
Y	4.05	39.0	4.68	64	4.94	73	4.64	63	4.92	71.5		
Z	4.00	36	4.19	46	4.54	59	4.13	42	4.15	44		
$R_1 = 649$		$R_2 = 645.5$		$R_3 = 645.5$		$R_4 = 631.5$		$R_5 = 668.5$				

จากตาราง 35 ผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างอันดับ 'ระหว่างกลุ่มตัวอย่างต่าง ๆ นั้น ปรากฏว่า ค่า $H = 0.0817$ แสดงว่าเมื่อแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกตามการศึกษาของบิดาแล้ว แต่ละกลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกต่อจริยธรรมแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ค่าที่ไคไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือกล่าวได้ว่า การศึกษาของบิดาไม่เป็นเรื่องที่จะทำให้ความรู้สึกต่อจริยธรรมแตกต่างกันอย่างแท้จริง ดังนั้นข้อมูลจากการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างครั้งนี้ จึงไม่เป็นเหตุผลเพียงพอที่จะสนับสนุน สมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า "กลุ่มตัวอย่างที่บิดามีการศึกษาต่างกัันน่าจะมีอันดับจริยธรรมแตกต่างกัน" ไค นั่นคืออันดับที่ของการ เลือจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม มาจากอันดับที่ของ
หมวดหมู่ประชากร เดียวกัน

และเพื่อให้เห็นลักษณะของการจัดอันดับจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มไคดีขึ้น จึงได้แสดง เสนภาพเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับไคดังภาพ 6 ซึ่งเมื่อพิจารณาแยกแต่ละจริยธรรมเพื่อ เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่บิดามีการศึกษาต่ำกว่า ประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และ การศึกษาประเภทอื่น ๆ ก็พบว่าจริยธรรมที่ต่างกันอย่างชัดเจน ตามเส้นภาพก็คือ ชีวิตครอบครัว การปฏิบัติ ตามสังคมนิยม ความกตัญญู และความเสียสละ แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่บิดามีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา ให้คุณค่าการปฏิบัติตามคนอื่นหรือสังคมและให้คุณค่าความเสียสละสูงแตกต่างกว่ากลุ่มตัวอย่างที่บิดามีการศึกษาประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และกลุ่มตัวอย่างที่บิดามีการศึกษาประเภทอื่น ๆ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ได้ให้คุณค่าจริยธรรมทั้งสองในระดับใกล้เคียงกัน ขณะที่เดียวกัน ในด้านชีวิตครอบครัว กลุ่มตัวอย่างที่บิดามีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา กลับให้คุณค่าด้านนี้ต่ำแตกต่างไปจากกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ มาก ส่วนเรื่อง ความกตัญญูนั้น กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้ให้คุณค่าในระดับสูงและต่ำแตกต่างกันไปตามอันดับดังนี้คือ กลุ่มที่บิดามีการศึกษาประเภทอื่น กลุ่มที่บิดามีการศึกษาประถมศึกษา กลุ่มที่บิดามีการศึกษา มัธยมศึกษา กลุ่มที่บิดามีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา และกลุ่มที่บิดามีการศึกษามัธยมศึกษา

ภาพที่ 6 แผนภาพแสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของนักเรียน ระหว่างกลุ่มที่มีความรู้ต่ำกว่า ระดับศึกษา ระดับศึกษา มีระดับศึกษา สูงระดับศึกษา และการศึกษาประเภทอื่น ๆ

ส่วนที่ 7 เสนอการวิเคราะห์ผลการเลือกจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างที่มารดา
มีการศึกษาต่างกัน

ในส่วนนี้จะแสดง การจัดอันดับการให้น้ำหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่
มารดาที่มีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และ
การศึกษาประเภทอื่น และจะเสนอการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับและเสนอ
ผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างอันดับ ดังตาราง 31, 32, 33, 34, 35, 36 และ 37

ตาราง 31 แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่มารดา
มีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา จำนวน 44 คน

จริยธรรม		อันดับที่ (R)	คะแนนรวม (T.S.)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์	C	1	247	5.61
ความยุติธรรม	Z	2	220	5.00
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	3	203	4.61
มนุษยธรรม	B	4.5	201	4.57
การศึกษา	Y	4.5	201	4.57
ความสามัคคี	F	6	192	4.36
ความเสียสละ	R	7	191	4.34
ความภักดี	M	8	188	4.27
สัมมาคารวะ	H	9	172	3.91
มนุษยสัมพันธ์	G	10	171	3.89
ชีวิตครอบครัว	J	11	164	3.73
เสรีภาพ	P	12	160	3.61
สุนทรียภาพ	S	13	148	3.36
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	14	134	3.05
หลักศาสนา	W	15	121	2.75
การสะสมทรัพย์สินสมบัติ	U	16	105	2.39

จากตาราง 31 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มารดาที่มีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา
ได้ให้ความสำคัญต่อความซื่อสัตย์ เป็นอันดับที่ 1 โดยจัดอันดับรอง ๆ ลงไปตามลำดับคือ
ความยุติธรรม ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน และยังได้จัดอันดับ มนุษยธรรมและการศึกษา
ไว้ในอันดับที่ 4 เท่า ๆ กันด้วย ส่วนอันดับสุดท้ายที่กลุ่มนี้ให้ความสำคัญน้อยที่สุด และ
อันดับรองสุดท้ายคือ การสะสมทรัพย์สินสมบัติและหลักศาสนา

ตาราง 32 แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
ที่มีการดำเนินการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 116 คน

จริยธรรม		อันดับที่ (R)	คะแนนรวม (T.S)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์	C	1	600	5.17
ความกตัญญู	M	2	558	4.81
ผลสัมฤทธิ์ในการงาน	N	3	552	4.76
มนุษยธรรม	B	4	534	4.60
การศึกษา	Y	5	531	4.58
ความสามัคคี	F	6	511	4.41
สัมมาการะ	H	7	507	4.37
ความเสียสละ	R	8	480	4.14
ความยุติธรรม	Z	9	475	4.10
มนุษยสัมพันธ์	G	10	441	3.80
ชีวิตครอบครัว	J	11	430	3.71
สุนทรียภาพ	S	12	407	3.51
เสรีภาพ	P	13	398	3.43
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	14	386	3.33
หลักศาสนา	W	15	334	2.88
การสะสมทรัพย์สมบัติ	U	16	272	2.35

จากตาราง 32 ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างที่การศึกษามารต่ำกว่าประถมศึกษา
ได้ให้ความสำคัญต่อความซื่อสัตย์ เป็นอันดับที่ 1 และจัดอันดับรอง ๆ ลงไปดังนี้ คือ
ความกตัญญู ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน และ มนุษยธรรมตามลำดับ ส่วนจริยธรรมที่กลุ่มนี้
ให้ความสำคัญน้อยที่สุดก็คือ การสะสมทรัพย์สมบัติ โดยมี หลักศาสนาเป็นอันดับรองสุดท้าย

ตาราง 33 แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
ที่มารดาที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 43 คน

จริยธรรม		อันดับที่ (R)	น้ำหนักคะแนน (T.S.)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์	C	1	251	5.84
การศึกษา	Y	2	225	5.23
มนุษยธรรม	B	3	214	4.98
ความกตัญญูทุกเวที	M	4	199	4.63
ผลสัมฤทธิ์ในการงาน	N	5	196	4.56
ความสามัคคี	F	6	187	4.35
สัมมาคารวะ	H	7	185	4.30
ความยุติธรรม	Z	8	183	4.26
มนุษยสัมพันธ์	G	9	174	4.05
ความเสียสละ	R	10	167	3.88
ชีวิตครอบครัว	J	11	164	3.81
สุนทรียภาพ	S	12	150	3.49
เสรีภาพ	P	13.5	144	3.35
หลักศาสนา	W	13.5	144	3.35
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	15	137	3.19
การสะสมทรัพย์สมบัติ	U	16	99	2.30

จากตาราง 33 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มารดาที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ได้จัดอันดับความสำคัญต่อ ความซื่อสัตย์ไว้เป็นอันดับแรก นอกจากนั้นก็ยังได้จัดอันดับรอง ๆ ลงไปตามลำดับดังนี้คือ การศึกษา มนุษยธรรม และ ความกตัญญู ส่วนจริยธรรมอันดับสุดท้ายก็คือ การสะสมทรัพย์สมบัติ และมีการปฏิบัติตามสังคมนิยมเป็นอันดับรองสุดท้าย

ตาราง 34 แสดงอันดับที่ น้าหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยอันดับจริยธรรม

ของกลุ่มตัวอย่างที่มารดาการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำนวน 11 คน

จริยธรรม		อันดับที่ (R)	คะแนนรวม (T.S.)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์	C	1	63	5.73
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	2	54	4.91
มนุษยธรรม	B	3.5	52	4.73
การศึกษา	Y	3.5	52	4.73
ความสามัคคี	F	5	50	4.55
สัมมาคารวะ	H	6.5	47	4.27
ความกตัญญูทดแทน	M	6.5	47	4.27
ความเสียสละ	R	8	45	4.09
ชีวิตครอบครัว	J	9.5	42	3.82
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	9.5	42	3.82
เสรีภาพ	P	12.0	40	3.64
สุนทรียภาพ	S	12.0	40	3.64
ความยุติธรรม	Z	12.0	40	3.64
หลักศาสนา	W	14	38	3.46
มนุษยสัมพันธ์	G	15	31	2.82
การสะสมทรัพย์สมบัติ	U	16	23	2.09

จากตาราง 34 กลุ่มตัวอย่างที่มารดาการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ได้ให้ความสำคัญต่อ ความซื่อสัตย์สูงสุด กล่าวคือได้จัดไว้เป็นอันดับที่ 1 และยังได้จัดอันดับรองลงไปคือ ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน โดยมี มนุษยธรรมและการศึกษาอยู่ในอันดับที่ 3 เท่ากัน ส่วนอันดับรองสุดท้ายและอันดับสุดท้ายได้แก่ มนุษยสัมพันธ์ และการสะสมทรัพย์สมบัติตามลำดับ

ตาราง 35 แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยอันดับของกลุ่มที่
มารดามีการศึกษาประเภทอื่น ๆ จำนวน 16 คน

จริยธรรม		อันดับที่ (R)	คะแนนรวม (T.S.)	คะแนนเฉลี่ย (X)
ความซื่อสัตย์	C	1	91	4.59
มนุษยธรรม	B	2.5	75	4.69
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	2.5	75	4.69
การศึกษา	Y	2.5	75	4.69
ความสามัคคี	F	5	73	4.56
ความกตัญญูแก่เวที	M	6	70	4.38
มนุษยสัมพันธ์	G	7	67	4.19
ชีวิตครอบครัว	J	8	66	4.13
ความเสียสละ	R	9.5	65	4.06
ความยุติธรรม	Z	9.5	65	4.06
สัมมาคารวะ	H	11	64	4.00
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	12	60	3.75
สุนทรียภาพ	S	13	57	3.56
เสรีภาพ	P	14	50	3.13
หลักศาสนา	W	15	44	2.75
การสะสมทรัพย์สมบัติ	U	16	29	1.81

จากตาราง 35 ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างที่การศึกษามารดาจัดอยู่ในประเภทอื่น ๆ นี้ ได้ให้ความสำคัญต่อความซื่อสัตย์ เป็นอันดับที่ 1 โดยจัด มนุษยธรรม ผลสัมฤทธิ์ในการทำงานและการศึกษา อยู่ในอันดับที่ 2 เท่า ๆ กัน ส่วนอันดับสุดท้ายและรองสุดท้ายก็ได้แก่ การสะสมทรัพย์สมบัติ และหลักศาสนา โดยมีการปฏิบัติตามสังคมนิยม ความเสียสละ และ ความยุติธรรมอยู่ในอันดับกลาง ๆ

ตาราง 36 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย และอันดับจริยธรรม ระหว่าง
กลุ่มตัวอย่างที่มีการดำเนินการศึกษาระดับต่ำกว่าประถมศึกษา
ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และการศึกษาอื่น ๆ

จริยธรรม	ต่ำกว่าประถม		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		อุดมศึกษา		อื่น ๆ	
	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R
B	4.57	4.5	4.60	4	4.98	3	4.73	3.5	4.69	2.5
C*	5.61	1	5.17	1	5.84	1	5.73	1	5.69	1
F	4.36	6	4.41	6	4.35	6	4.55	5	4.56	5
G	3.89	10	3.80	10	4.05	9	2.82	15	4.19	7
H	3.91	9	4.31	7	4.30	7	4.27	5.5	4.00	11
J	3.73	11	3.71	11	3.81	11	3.82	9.5	4.13	8
L	3.05	14	3.33	14	3.19	15	3.82	9.5	3.75	12
M	4.27	8	4.81	2	4.63	4	4.27	6.5	4.38	6
N	4.61	3	4.76	3	4.56	5	4.91	2	4.69	2.5
P	3.61	12	4.43	13	3.35	13.5	3.64	12.0	3.13	14
R	4.34	7	4.14	8	3.88	10	4.09	8	4.06	9.5
S	3.36	13	3.51	12	3.49	12	3.64	12.0	3.56	10
U*	2.39	16	2.35	16	2.30	16	2.09	16	1.81	15
W	2.75	15	2.88	15	3.35	13.5	3.46	14	2.75	15
Y	4.57	4.5	4.58	5	5.23	2	4.73	3.5	4.69	2.5
Z	5.00	2	4.10	9	4.26	8	3.64	12.0	4.06	9.5

* อันดับจริยธรรมที่เท่ากัน

จากตาราง 36 เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยและอันดับจริยธรรมที่กลุ่มต่าง ๆ เลื่อน
ปรากฏว่า แต่ละกลุ่มให้ความสำคัญต่อจริยธรรมประเภทต่าง ๆ ไม่เหมือนกันมาก ถึงจะเห็น
ได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 กลุ่มต่างก็ให้ความสำคัญต่อ ความซื่อสัตย์ อยู่ในอันดับที่ 1 เหมือนกัน

และเมื่อถึงเวลาอันสมควร ๆ ลงไปก็ปรากฏดังนี้คือ

กลุ่มที่มารดามีการศึกษาระดับต่ำกว่าประถมศึกษา ได้เลือก ความยุติธรรม เป็นอันดับที่ 2 ส่วนกลุ่มที่มารดามีการศึกษาระดับประถมศึกษาเลือก ความกตัญญู และกลุ่มที่มารดามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเลือก การศึกษาเป็นอันดับที่ 2 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มารดามีการศึกษาระดับอุดมศึกษา และกลุ่มตัวอย่างที่มารดาการศึกษาประเภทอื่น ๆ ได้เลือก ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน เป็นอันดับที่ 2 เหมือนกัน

เมื่อพิจารณาการ เลือกอันดับที่ 3 ของแต่ละกลุ่มพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มารดา มีการศึกษาระดับต่ำกว่าประถมศึกษา และระดับประถมศึกษาเลือก ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่ การงาน โดยที่กลุ่มตัวอย่างที่มารดาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา และ กลุ่มตัวอย่างที่มารดาการศึกษาประเภทอื่น ๆ ได้เลือก มนุษยธรรมเป็นอันดับที่ 3 เหมือนกัน

ข้อนาสังเกตอีกประการหนึ่งก็คือ ปรากฏว่าทั้ง 5 กลุ่มได้เลือกจัดอันดับ การสะสมทรัพย์สมบัติไว้เป็นอันดับสุดท้ายเหมือนกัน ส่วนอันดับรองสุดท้ายนั้นก็ แตกต่างกันไปเพียงเล็กน้อย กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มารดาการศึกษาระดับต่ำกว่า ประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และกลุ่มตัวอย่างที่มารดาการศึกษาประเภทอื่น ๆ ตกลงให้ความสำคัญต่อหลักศาสนา เหมือนกัน ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มารดาการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาเลือก การปฏิบัติตามสังคมนิยม และกลุ่มตัวอย่างที่มารดาการศึกษา ระดับอุดมศึกษาเลือก มนุษยสัมพันธ์ไว้เป็นอันดับรองสุดท้าย

สำหรับอันดับจริยธรรมอื่น ๆ ที่อยู่ในระดับกลาง ๆ นั้นก็กระจายกันไปตามการ เลือก ของกลุ่มตัวอย่างต่าง ๆ แต่ก็ใกล้เคียงกันมาก สรุปได้ว่าความรู้สึกต่อจริยธรรมของ กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มนี้ใกล้เคียงกัน

ตาราง 37 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างระหว่างอันดับจริยธรรมของ
กลุ่มตัวอย่างที่มีการดำเนินการศึกษาต่างกัน

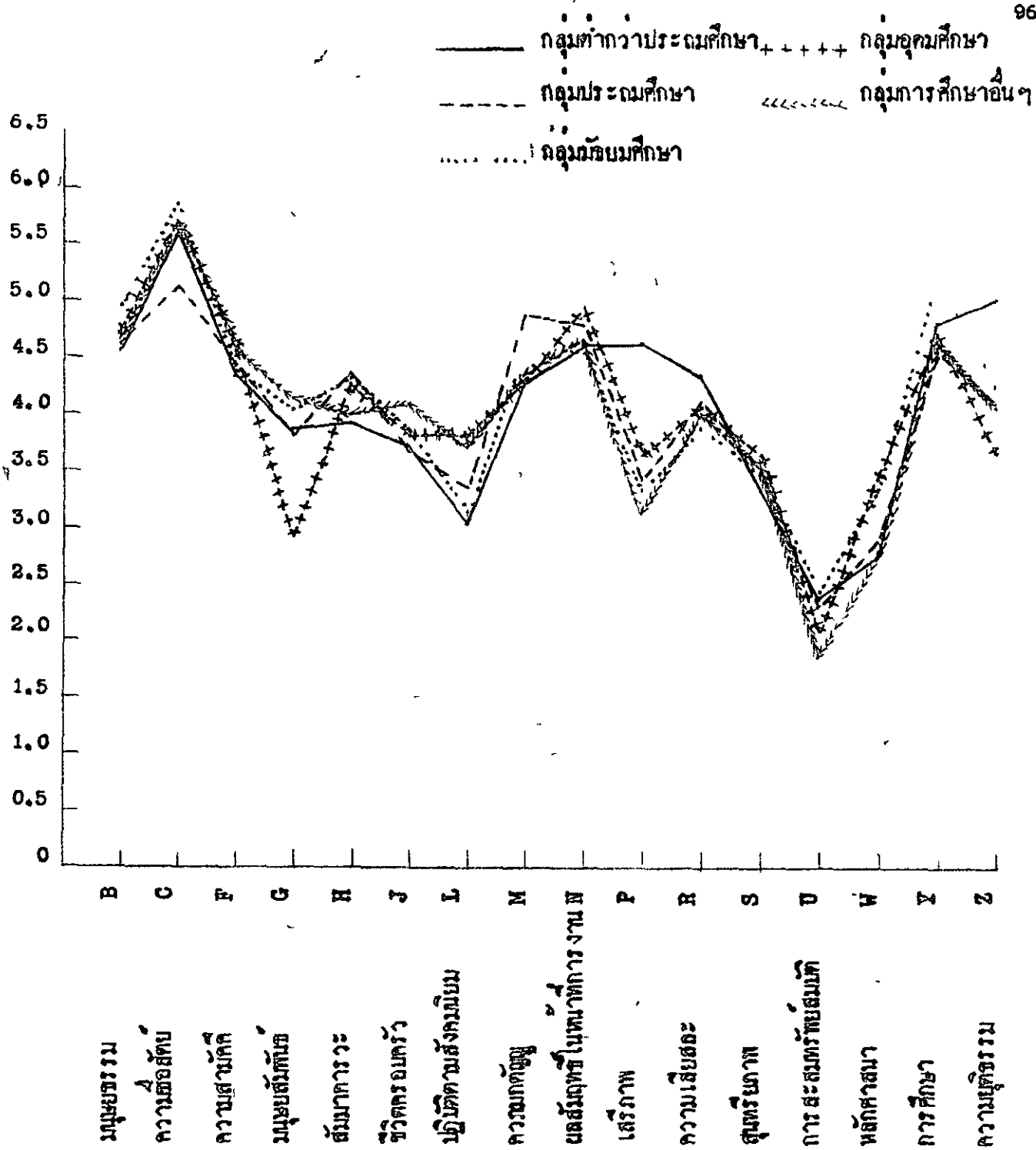
จริยธรรม	ต่ำกว่าประเพณี		ประเพณีศึกษา		มัธยมศึกษา		อุดมศึกษา		อื่น ๆ		df	
	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	K-1	
B	4.57	59.5	4.60	62	4.98	73	4.73	68.5	4.69	66.0	4	0.4824
C	5.61	77	4.17	15	5.84	80	5.73	79	5.69	78		
F	4.36	52	4.41	55	4.35	51	4.55	56	4.56	51.5		
G	3.89	34	3.80	29	4.05	37	2.82	8	4.19	44		
H	3.91	35	4.37	53	4.30	49	4.27	47.0	4.00	36		
H	3.73	27	3.71	26	3.81	30	3.82	31.5	4.13	42		
L	3.05	10	3.33	13	3.19	12	3.82	31.5	3.75	28		
M	4.27	47.0	4.81	71	4.63	64	4.27	47.0	4.38	54		
N	4.61	63	4.76	70	4.56	57.5	4.91	72	4.69	66.0		
P	3.61	22	3.43	17	3.35	14.5	3.64	24.0	3.13	11		
R	4.34	50	4.14	43	3.88	33	4.09	40	4.06	38.5		
S	3.36	16	3.51	20	3.47	19	3.64	24.0	3.56	21		
U	2.39	4	2.35	5	2.30	3	2.07	2	1.81	1		
W	2.75	65	2.88	9	3.35	14.5	3.46	18	2.75	6.5		
Y	4.51	59.5	4.58	61	5.23	76	4.73	68.5	4.69	66.0		
Z	5.00	77	4.10	41	4.26	45	3.64	24.0	4.06	38.5		
รวม	$R_1 = 639.5$		$R_2 = 650$		$R_3 = 658.5$		$R_4 = 541$		$R_5 = 654$			

จากตาราง 37 ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างอันดับระหว่างกลุ่มต่าง ๆ
นั้นค่า $H = 0.4824$ หมายความว่าเมื่อแบ่งแยกกลุ่มตัวอย่างออกตามการศึกษาของมารดา

และวิเคราะห์ความแตกต่าง ปรากฏว่าแต่ละกลุ่มตัวอย่างนั้นมีความรู้สึกต่อจริยธรรมแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ค่าที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือกล่าวได้ว่า การศึกษาของมารดาไม่เป็นที่จะทำให้ ความรู้สึกต่อจริยธรรมแตกต่างกันจริง ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างครั้งนี้ จึงไม่เป็นเหตุผลเพียงพอที่จะสนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า "กลุ่มตัวอย่างที่มารดาที่มีการศึกษาต่างกัันน่าจะมีอันคัมจริยธรรมแตกต่างกัน" ได้ นั่นคืออันคัมของการเลือกจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมาจากอันคัมที่ของมวลหมู่ประชากร เดียวกัน

เพื่อให้เห็นลักษณะการจัตอันคัมจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มชัดเจนขึ้น จึงได้เสนอ เสนภาพเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันคัมไว้ดังภาพ 7

เมื่อพิจารณาแยกแต่ละจริยธรรมเพื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มอย่างที่มีมารดา มีการศึกษาระคัมต่ำกว่าประถมศีกษา ประถมศีกษา มัธยมศีกษา อุดมศีกษา และกลุ่มตัวอย่างที่มีมารดาที่มีการศีกษาประเภทอื่น ๆ ก็พบว่า จริยธรรมที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนตามเสนภาพก็คือ มนุษยสัมพันธ์ เสรีภาพ และความยุติธรรม แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีมารดาที่มีการศึกษาระคัมต่ำกว่าประถมศีกษา ให้คุณค่า เสรีภาพ และความยุติธรรมอยู่ในระดับสูงแตกต่างไปว่ากลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ซึ่งให้คุณค่าต่อจริยธรรมทั้งสองใกล้เคียงกัน ส่วนในด้าน มนุษยสัมพันธ์นั้น กลุ่มตัวอย่างที่มีมารดาที่มีการศึกษาระคัมอุดมศีกษาได้ให้คุณค่าด้านนี้ต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ อันได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีมารดา มีการศึกษาระคัมต่ำกว่าประถมศีกษา ประถมศีกษา มัธยมศีกษา และกลุ่มตัวอย่างที่มีมารดาที่มีการศีกษาประเภทอื่น ๆ

ภาพที่ ๗ แผนภาพแสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับจริยธรรมระหว่างกลุ่มที่มารดาทำการศึกษากว่าประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และการศึกษาอื่นๆ

ตอนที่ 8 เสนอการวิเคราะห์ผลการเลือกจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างแยกตามอาชีพนัก

ในส่วนนี้จะแสดงการจัดอันดับการให้น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่
 บัณฑิตวิชาชีพ รัฐบาลการ คำชาย เกษตรกรรม และอาชีพอื่น ๆ นอกจากนั้นก็จะ
 เสนอการ เปรียบเทียบคะแนน เฉลี่ยอันดับและ เสนอผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างอันดับ
 ตาราง 38, 39, 40, 41, 42 และ 43

ตาราง 38 แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยจริยธรรมของกลุ่มที่
 บัณฑิตวิชาชีพรัฐบาลการ จำนวน 81 คน

จริยธรรม		อันดับที่ (R)	คะแนนรวม (T.S.)	คะแนน เฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์	C	1	447	4.52
การศึกษา	Y	2	387	4.78
ความกตัญญูต่อ เหว	M	3	376	4.64
ผลสัมฤทธิ์ในการ งาน	N	4	375	4.63
มนุษยธรรม	B	5	369	4.56
ความสามัคคี	F	6	353	4.36
ความยุติธรรม	Z	7	349	4.31
สันติภาพ	H	8	341	4.21
ความเสียสละ	R	9	337	4.16
มนุษยสัมพันธ์	G	10	316	3.90
ชีวิตครอบครัว	J	11	306	3.78
สุนทรียภาพ	S	12	279	3.44
เสรีภาพ	P	13	275	3.40
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	14	260	3.21
หลักศาสนา	W	15	239	2.95
การสะสมทรัพย์สมบัติ	U	16	179	2.21

จากตาราง 38 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่บัณฑิตรัฐบาลการนี้ ให้ความสำคัญ
 ต่อ ความซื่อสัตย์ เป็นอันดับ 1 โดยได้จัดอันดับรอง ๆ ลงไปคือ การศึกษา ความกตัญญู และ
 ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน ตามลำดับ ส่วนอันดับสุดท้ายที่กลุ่มนี้ให้ความสำคัญน้อยที่สุด
 และอันดับรองสุดท้ายคือ การสะสมทรัพย์สมบัติและหลักศาสนา โดยมีสันติภาพ
 ความเสียสละ และความยุติธรรมอยู่ในอันดับกลาง ๆ

ตาราง 39 แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
ที่มีความีอาชีพค้าขาย จำนวน 68 คน

จริยธรรม		อันดับที่ (R)	คะแนนรวม (T.S.)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์	C	1	361	5.31
มนุษยธรรม	B	2	325	4.78
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	3	319	4.69
การศึกษา	Y	4	317	4.66
ความกตัญญูทดแทน	M	5	305	4.49
ความสามัคคี	F	6	304	4.47
สัมมาคารวะ	H	7	275	4.04
มนุษยสัมพันธ์	G	8	270	3.97
ชีวิตครอบครัว	J	9	268	3.94
ความเสียสละ	R	10	266	3.91
ความยุติธรรม	Z	11	265	3.90
เสรีภาพ	P	12	250	3.68
สุนทรียภาพ	S	13	245	3.60
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	14	222	3.25
หลักศาสนา	W	15	203	2.99
การสะสมทรัพย์สินสมบัติ	U	16	161	2.37

จากตาราง 39 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความีอาชีพค้าขายนี้ให้ความสำคัญต่อความซื่อสัตย์ เป็นอันดับที่ 1 และได้จัดอันดับรอง ๆ ลงไปตามลำดับดังนี้คือ มนุษยธรรม ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน และการศึกษา ส่วนอันดับสุดท้ายและอันดับรองสุดท้ายที่กลุ่มนี้ให้ความสำคัญ 1 คือการสะสมทรัพย์สินสมบัติและหลักศาสนา นอกจากนั้นก็ยังจัดสัมมาคารวะ มนุษยสัมพันธ์ และการปฏิบัติตามสังคมนิยม อยู่ในอันดับกลาง ๆ

ตาราง 40 แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยอันดับจริยธรรม
ของกลุ่มที่บิดามีอาชีพเกษตรกรรวม จำนวน 32 คน

จริยธรรม		อันดับที่ (R)	คะแนนรวม (T.S.)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์	C	1	17.1	5.34
ผลสัมฤทธิ์ในการงาน	N	2	15.4	4.81
มนุษยธรรม	B	3.5	15.1	4.72
การศึกษา	Y	3.5	15.1	4.72
ความเสียสละ	R	5	14.8	4.63
ความสามัคคี	F	6	14.7	4.59
ความกตัญญูกตเวที	M	7	14.4	4.50
ความยุติธรรม	Z	8	13.8	4.31
สัมมาคารวะ	H	9	13.1	4.09
มนุษยสัมพันธ์	G	10	12.1	3.78
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	11	11.8	3.69
เสรีภาพ	P	12	11.1	3.47
ชีวิตครอบครัว	J	13	10.5	3.28
สุนทรียภาพ	S	14	10.2	3.19
หลักศาสนา	W	15	8.8	2.75
การสะสมทรัพย์สิน	U	16	6.8	2.13

จากตาราง 40 ปรากฏว่ากลุ่มที่บิดามีอาชีพเกษตรกรได้เลือกความซื่อสัตย์เป็นอันดับที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงานเป็นอันดับที่ 2 มนุษยธรรมและการศึกษาเป็นอันดับที่ 3 เท่ากัน ส่วนอันดับสุดท้ายและรองสุดท้ายได้แก่ การสะสมทรัพย์สินและหลักศาสนา โดยที่จัดความกตัญญู ความยุติธรรม และสัมมาคารวะอยู่ในอันดับกลาง ๆ

ตาราง 41 แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยอันดับจริยธรรม
ของกลุ่มตัวอย่างที่มีความีอาชีพประเภทอื่น จำนวน 49 คน

จริยธรรม		อันดับที่ (R)	น้ำหนักคะแนน (T.S.)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์	C	1	264	5.39
การศึกษา	Y	2	236	4.82
ความกตัญญู	M	3.5	232	4.74
ความยุติธรรม	Z	3.5	232	4.74
ผลสัมฤทธิ์ในการงาน	N	5	231	4.71
สัมมาคารวะ	H	6	222	4.53
มนุษยธรรม	B	7	221	4.51
ความสามัคคี	F	8	202	4.12
ความเสียสละ	R	9	189	3.86
ชีวิตครอบครัว	J	10	185	3.78
มนุษยสัมพันธ์	G	11.5	170	3.47
สุนทรียภาพ	S	11.5	170	3.47
เสรีภาพ	P	13	158	3.22
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	14	152	3.10
หลักศาสนา	W	15	148	3.02
การสะสมทรัพย์สินสมบัติ	U	16	124	2.53

จากตาราง 41 จะสังเกตได้ว่ากลุ่มที่มีความีอาชีพประเภทอื่น ๆ ก็ได้ให้ความสำคัญต่อ ความซื่อสัตย์เป็นอันดับที่ 1 การศึกษา เป็นอันดับที่ 2 และจัดอันดับความกตัญญู และความยุติธรรมไว้เป็นอันดับที่ 3 เท่ากัน ส่วนอันดับกลาง ๆ ได้แก่ มนุษยธรรม ความสามัคคี และความเสียสละ นอกจากนั้นก็ให้ความสำคัญต่อการสะสมทรัพย์สินสมบัติและ หลักศาสนาเป็นอันดับสุดท้าย และรองสุดท้ายด้วย

ตาราง 42 แสดงการเปรียบเทียบ คะแนนเฉลี่ยและอันดับจริยธรรมระหว่าง
กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการค้าขาย เกษตรกรรม
และอาชีพอื่น ๆ

จริยธรรม		รับราชการ		ค้าขาย		เกษตรกรรม		อื่น ๆ	
		$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R
มนุษยธรรม	B	4.56	5	4.78	2	4.72	3.5	4.51	7
ความซื่อสัตย์	C*	5.52	1	5.31	1	5.34	1	5.39	1
ความสามัคคี	F	4.36	6	4.47	6	4.59	6	4.12	8
มนุษยธรรม	G	3.90	10	3.97	8	3.78	10	3.47	11.5
สัมมาคารวะ	H	4.21	8	4.04	7	4.09	9	4.59	6
ชีวิตครอบครัว	J	3.78	11	3.94	9	3.28	13	3.78	10
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	3.21	14	3.25	14	3.69	11	3.10	14
ความกตัญญู	M	4.64	3	4.49	5	4.50	7	4.74	3.5
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	4.63	4	4.69	3	4.81	2	4.71	5
เสรีภาพ	P	3.40	13	3.68	12	3.47	12	3.22	13
ความเสียสละ	R	4.16	9	3.91	10	4.63	5	3.86	9
สุนทรียภาพ	S	3.44	12	3.60	13	3.14	14	3.47	11.5
การสะสมทรัพย์สมบัติ	U*	2.21	16	2.37	16	2.13	16	2.53	16
หลักศาสนา	W*	2.95	15	2.99	15	2.75	15	3.02	15
การศึกษา	Y	4.78	2	4.66	4	4.72	3.5	4.82	2
ความยุติธรรม	Z	4.31	7	3.90	11	4.31	8	4.74	3.5

* อันดับจริยธรรมเท่ากัน

จากตาราง 42 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและอันดับจริยธรรมของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง
เลือกจัดอันดับ ก็ปรากฏว่า แต่ละกลุ่มวัดอันดับจริยธรรมไว้ใกล้เคียงกัน ดังเช่นในอันดับที่ 1
นั้น ทั้ง 4 กลุ่มได้ให้ความสำคัญต่อ ความซื่อสัตย์ สูงสุดเหมือนกัน แต่การเลือกอันดับที่ 2

แตกต่างกันบ้างเล็กน้อย กล่าวคือ กลุ่มบริหารราชการและอาชีพประเภทอื่น ๆ นั้น ให้ความสำคัญต่อ การศึกษา เหมือนกัน ในขณะที่กลุ่มค้าขายเลือกมณูษยธรรมและกลุ่มเกษตรกรเลือก ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงานไว้เป็นอันดับที่ 2

ในอันดับที่ 3 ก็เช่นกัน มีความแตกต่างในแต่ละกลุ่มบ้างเล็กน้อย ดังเช่น กลุ่มตัวอย่างที่มีความเชื่ออาชีพบริหารราชการและกลุ่มตัวอย่างที่มีความเชื่ออาชีพอื่น ๆ ได้เลือก ความกตัญญู เป็นอันดับที่ 3 และกลุ่มตัวอย่างที่มีความเชื่ออาชีพอื่น ๆ ยังเลือกความบุญธรรมเท่า ๆ กับความกตัญญูด้วย ส่วนกลุ่มที่มีความเชื่ออาชีพค้าขายเลือก ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงานเป็นอันดับที่ 3 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีความเชื่ออาชีพเกษตรกรได้เลือก มณูษยธรรม และการศึกษา อยู่ในอันดับที่ 3 เท่า ๆ กัน

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งก็คือ ทั้ง 4 กลุ่ม ได้ให้ความสำคัญต่อการ สะสมทรัพย์สมบัติและหลักศาสนา เป็นอันดับสุดท้ายและรองสุดท้าย เหมือนกัน

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ความรู้สึกต่อจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามอาชีพของ บิดานั้น ใกล้เคียงกัน

ตาราง 43 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างระหว่างอันดับจริยธรรม
ของกลุ่มตัวอย่างที่อาชีพแตกต่างกัน

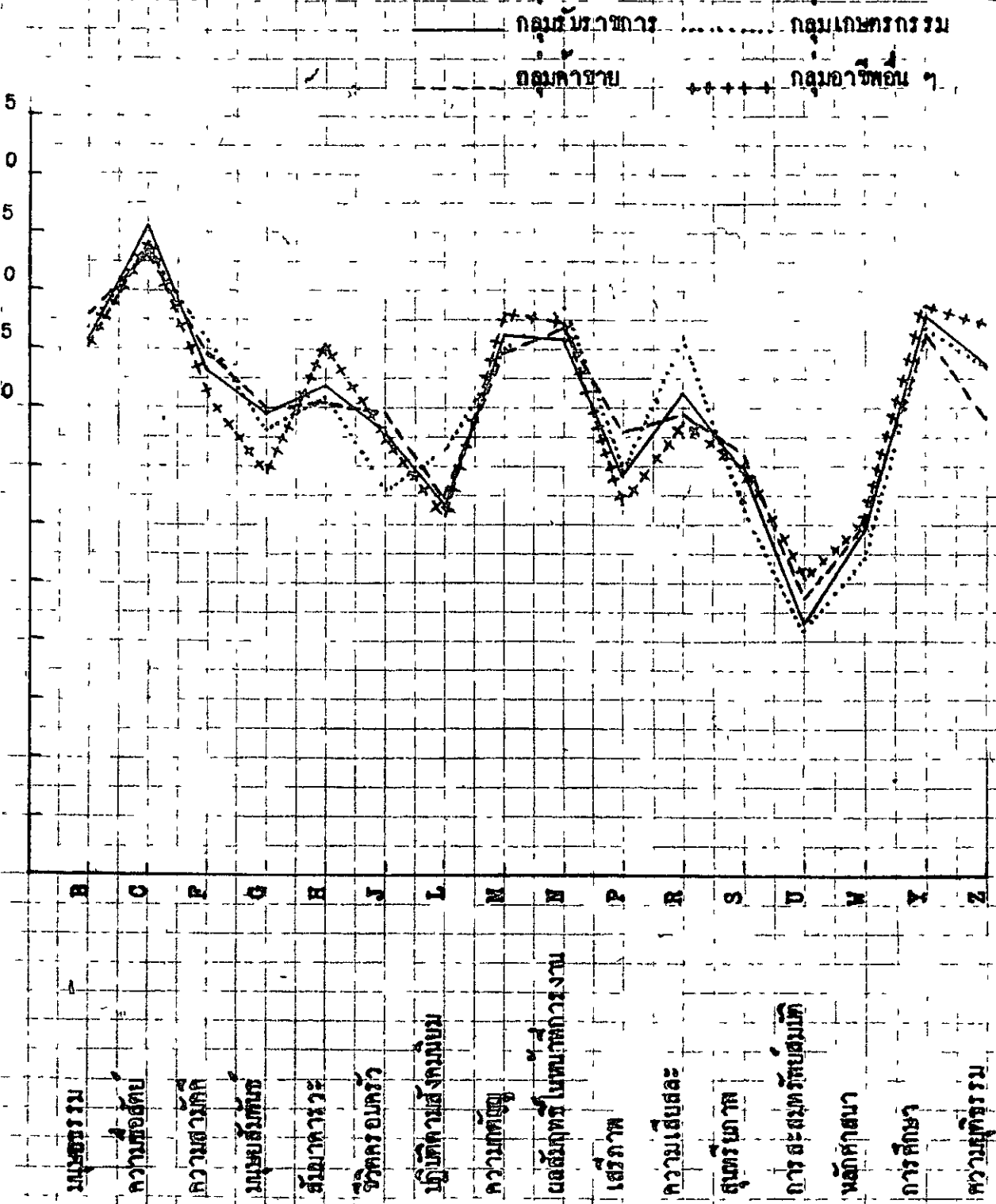
จริยธรรม		รับราชการ		ค้าขาย		เกษตรกรรม		อื่น ๆ		df	H-test
		X	R	X	R	X	R	X	R	K-1	
มนุษยธรรม	B	4.56	45	4.78	57.5	4.72	53.5	4.51	43	3	0.0361
ความซื่อสัตย์	C	5.52	64	5.31	61	5.34	62	5.39	63		
ความสามัคคี	F	4.36	39	4.47	40	4.51	46	4.12	34		
มนุษยสัมพันธ์	G	3.90	27.5	3.97	31	3.78	24.0	3.47	18.0		
สัมมาคารวะ	H	4.21	36	4.04	32	4.09	33	4.53	44		
ชีวิตครอบครัว	J	3.78	24.0	3.94	30	3.28	14	3.78	24.0		
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	K	3.21	11	3.25	13	3.69	22	3.10	9		
ความกตัญญู	M	4.64	49	4.49	41	4.50	42	4.74	55.5		
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	4.63	47.5	4.69	51	4.81	59	4.71	52		
เสรีภาพ	P	3.40	15	3.68	21	3.47	18.0	3.22	12		
ความเสียสละ	R	4.16	35	3.91	29	4.63	47.5	3.86	26		
สุนทรียภาพ	S	3.44	16	3.60	20	3.19	10	3.47	18.0		
การสะสมทรัพย์สินสมบัติ	U	2.21	2	2.37	3	2.13	1	2.53	4		
หลักศาสนา	W	2.95	6	2.99	7	2.75	5	3.02	8		
การศึกษา	Y	4.78	47.5	4.66	50	4.72	53.5	4.82	60		
ความยุติธรรม	Z	4.31	37.5	3.90	27.5	4.31	37.5	4.74	55.5		
รวม		$R_1 = 512$		$R_2 = 564$		$R_3 = 528$		$R_4 = 526$			

จากตาราง 43 ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างอันดับระหว่างกลุ่ม
ที่มีอาชีพต่างกันนั้นได้ค่า $H = 0.0361$ ซึ่งหมายความว่าเมื่อแบ่งแยกกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ออกตามอาชีพบิดา และวิเคราะห์หาค่าความแตกต่างแล้ว ปรากฏว่า แต่ละกลุ่มนั้นมีความรู้สึกต่อจริยธรรมประเภทต่าง ๆ แตกต่างกันไปเล็กน้อย ค่าที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า อาชีพของบิดานั้นไม่เป็นสิ่งที่จะทำให้ ความรู้สึกต่อจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มแตกต่างกัน ดังนั้นข้อมูลจากการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างครั้งนี้จึงไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะสนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า "กลุ่มตัวอย่างที่บิดามีอาชีพต่างกันน่าจะมีอันคัมจริยธรรมแตกต่างกัน" ได้ นั่นก็คืออันดับที่จากการเลือกจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างมาจากอันดับที่ของมวลหมู่ประชากร เดียวกัน

เพื่อให้เห็นการจัดอันดับจริยธรรมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงได้เสนอแผนภาพเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยไว้ดังในภาพ 8

เมื่อพิจารณาแยกแต่ละจริยธรรมเพื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่บิดามีอาชีพรับราชการ ค้าขาย เกษตรกรรม และกลุ่มตัวอย่างที่บิดามีอาชีพอื่น ๆ ก็พบว่า จริยธรรมที่แตกต่างกันอย่างเด่นชัดก็ได้แก่ ความเสียสละ และความยุติธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่บิดามีอาชีพเกษตรกรรมนั้นได้ให้คุณค่า ความเสียสละสูงแตกต่างไปจากกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ มาก ส่วนในด้าน ความยุติธรรมนั้น กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มได้ให้คุณค่าสูงและต่ำแตกต่างกันไปตามลำดับอย่างชัดเจน ทั้งนี้คือ กลุ่มตัวอย่างที่บิดามีอาชีพอื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างที่บิดามีอาชีพรับราชการและกลุ่มตัวอย่างที่บิดามีอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งให้คุณค่าต่อจริยธรรมด้านนี้ใกล้เคียงกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่บิดามีอาชีพค้าขาย ให้คุณค่า ความยุติธรรมอยู่ในระดับต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ

8. แผนภาพแสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับจรรยาบรรณระหว่างกลุ่มผู้บริหาร ค้าขาย เกษตรกรรม และอาชีพอื่น ๆ

ส่วนที่ 9 เสนอการวิเคราะห์ผลการเลือกจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างแยกตามอาชีพมารดา

- ในส่วนนี้จะแสดงการจัดอันดับการให้น้ำหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยของ
 ๒ กลุ่มตัวอย่างที่มารดามีอาชีพ รับราชการ ค่าขาย เกษตรกรรมและอาชีพอื่น ๆ นอกจากนั้น
 ก็จะเสนอการ เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับและเสนอผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่าง
 อันดับทั้งในตาราง 44, 45, 46, 47, 48 และ 49

ตาราง 44 แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยจริยธรรมของ
 กลุ่มตัวอย่างที่มารดามีอาชีพรับราชการจำนวน 30 คน

จริยธรรม		อันดับที่	คะแนนรวม	คะแนนเฉลี่ย
		R	(T.S.)	($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์	C	1	161	5.37
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	2	158	5.27
การศึกษา	Y	3	152	5.07
ความกตัญญู	M	4	142	4.73
มนุษยธรรม	B	5.5	132	4.40
ความสามัคคี	F	5.5	132	4.40
ความเสียสละ	R	7	125	4.17
สัมมาคารวะ	H	8	123	4.10
การเมตตาธรรม	Z	9	120	4.00
ชีวิตครอบครัว	J	10.5	109	3.63
เสรีภาพ	P	10.5	109	3.63
มนุษยสัมพันธ์	G	12	106	3.53
สุนทรียภาพ	S	13	100	3.33
การปฏิบัติตามสังคม	L	14	97	3.23
หลักศาสนา	W	15	86	2.87
การสะสมทรัพย์สินสมบัติ	U	16	72	2.40

จากตาราง 44 ปรากฏว่า กลุ่มที่มารดา รับราชการ ได้เลือกจัด ความซื่อสัตย์
 ไว้เป็นอันดับที่ 1 โดยได้จัดอันดับรอง ๆ ลงไปตามลำดับดังนี้คือ ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่
 การงาน การศึกษา และความกตัญญู ส่วนอันดับจริยธรรมที่กลุ่มนี้จัดอยู่ในระดับกลาง ๆ
 คือ ความเสียสละ สัมมาคารวะ และความยุติธรรม นอกจากนั้น อันดับสุดท้ายและ
 รองสุดท้ายนั้นได้แก่ การสะสมทรัพย์สินสมบัติ และหลักศาสนา

ตาราง 45 แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยจริยธรรม
ของกลุ่มตัวอย่างที่มารดาอาชีพค้าขายจำนวน 78 คน

จริยธรรม	อันดับที่	คะแนนรวม	คะแนนเฉลี่ย
	R	(T.S.)	($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์ C	1	402	5.15
ความกตัญญู M	2	368	4.72
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน N	3	358	4.59
มนุษยธรรม B	4	355	4.55
การศึกษา Y	5	344	4.41
ความสามัคคี F	6	338	4.33
สัมมาคารวะ H	7	336	4.31
ความยุติธรรม Z	8	323	4.14
ความเสียสละ R	9	317	4.06
มนุษยสัมพันธ์ G	10	300	3.85
เสรีภาพ P	11	285	3.65
ชีวิตครอบครัว J	12	284	3.64
สุนทรียภาพ S	13	255	3.27
ปฏิบัติตามสังคมนิยม L	14	251	3.22
หลักศาสนา W	15	225	2.87
การสะสมทรัพย์สมบัติ U	16	187	2.40

จากตาราง 45 แสดงว่า การให้อันดับจริยธรรมของกลุ่มที่มารดาอาชีพค้าขาย
ในอันดับที่ 1, 2, 3 และ 4 นั้นก็คือ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่
การทำงานและ มนุษยธรรมตามลำดับ ส่วนอันดับที่กลุ่มนี้จัดอยู่ในอันดับกลาง ๆ ได้แก่
สัมมาคารวะ ความยุติธรรม และความเสียสละ นอกจากนั้นก็จัด การสะสมทรัพย์สมบัติ
และหลักศาสนา เป็นอันดับสุดท้ายและรองสุดท้าย

ตาราง 46 แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยจริยธรรม
ของกลุ่มตัวอย่างที่มารดาอาชีพเกษตรกรกรรม จำนวน 32 คน

จริยธรรม	อันดับที่	คะแนนรวม (T.S.)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์ C	1	177	5.53
ความสามัคคี F	2	152	4.75
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน N	3	151	4.72
มนุษยธรรม B	4	150	4.69
ความเสียสละ R	5	147	4.59
การศึกษา Y	6	146	4.56
ความกตัญญู M	7	142	4.44
ความยุติธรรม Z	8	140	4.38
สัมมาคารวะ H	9	129	4.03
มนุษยสัมพันธ์ G	10	121	3.78
ชีวิตครอบครัว J	11	119	3.72
เสรีภาพ P	12	114	3.56
ปฏิบัติตามสังคมนิยม L	13	113	3.53
สุนทรียภาพ S	14	96	3.00
หลักวิชา W	15	81	2.53
การสะสมทรัพย์สินสมบัติ U	16	70	2.19

จากตาราง 46 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มารดาอาชีพเกษตรกรกรรมเลือกความซื่อสัตย์เป็นอันดับที่ 1 โดยจัดอันดับ 2, 3 และ 4 ตามลำดับดังนี้คือ ความสามัคคี ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน และมนุษยธรรม ส่วนจริยธรรมที่อยู่ในอันดับกลาง ๆ ได้แก่ ความกตัญญู ความยุติธรรม และสัมมาคารวะ นอกจากนั้นกลุ่มยังจัดอันดับสุดท้ายและรองสุดท้ายคือ การสะสมทรัพย์สินสมบัติและหลักศาสนา

ตาราง 47 แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยจริยธรรมของ
กลุ่มตัวอย่างที่มารดามีอาชีพอื่น ๆ จำนวน 90 คน

จริยธรรม	อันดับที่ (R)	คะแนนรวม (T.S.)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์ C	1	499	5.54
การศึกษา Y	2	440	4.87
มนุษยธรรม B	3	423	4.70
ความกตัญญู M	4	406	4.51
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน N	5	405	4.50
ความยุติธรรม Z	6	394	4.38
ความสามัคคี F	7	381	4.23
สัมมาคารวะ H	8	380	4.22
ความเสียสละ R	9	349	3.88
ชีวิตครอบครัว J	10	346	3.84
สุนทรียภาพ S	11	343	3.81
มนุษยสัมพันธ์ G	12	339	3.77
ปฏิบัติตามสังคมนิยม L	13.5	287	3.19
หลักศาสนา W	13.5	287	3.19
เสรีภาพ P	15	285	3.17
การสะสมทรัพย์สินสมบัติ U	16	198	2.20

จากตาราง 47 แสดงว่ากลุ่มที่มารดามีอาชีพอื่น ๆ ได้เลือก ความซื่อสัตย์ เป็นอันดับที่ 1. โดยมี การศึกษา มนุษยธรรม และความกตัญญู เป็นอันดับที่รอง ๆ ลงไป ตามลำดับ ส่วนอันดับจริยธรรม เช่น ความสามัคคี สัมมาคารวะ และความเสียสละ ไม่ได้รับการจัดอยู่ในอันดับกลาง ๆ นอกจากนั้นก็ยังจัดอันดับ การสะสมทรัพย์สินสมบัติและเสรีภาพ เป็นอันดับสุดท้ายและรองสุดท้าย

ตาราง 48 แสดงการ เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและอันดับจริยธรรม
แยกตามกลุ่มตัวอย่างที่มารดาที่มีอาชีพรับราชการ ค่าขาย
เกษตรกรรม และอาชีพอื่น ๆ

จริยธรรม		รับราชการ		ค้าขาย		เกษตรกรรม		อื่น ๆ	
		$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R
7	มนุษยธรรม B	4.40	5.5	4.55	4	4.69	4	4.70	3
6	ความซื่อสัตย์ C*	5.37	1	5.15	1	5.53	1	5.54	1
10	ความสามัคคี F	4.40	5.5	4.33	6	4.75	2	4.23	7
12	มนุษยสัมพันธ์ G	3.53	12	3.85	10	3.78	10	3.77	12
13	สัมมาคารวะ H	4.10	8	4.31	7	4.03	9	4.22	8
15	ชีวิตครอบครัว J	3.36	10.5	3.64	12	3.72	11	3.84	10
16	ปฏิบัติตามสังคมนิยม L	3.23	14	3.22	14	3.53	13	3.19	13.5
11	ความกตัญญู M	4.73	4	4.72	2	4.44	7	4.51	4
3	ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน N	5.27	2	4.59	3	4.72	3	4.50	5
4	เสรีภาพ P	3.63	10.5	3.65	11	3.56	12	3.17	15
8	ความเสียสละ R	4.17	7	4.06	9	4.59	5	3.88	9
9	สุนทรียภาพ S	3.33	13	3.27	13	3.00	14	3.81	11
14	การสะสมทรัพย์สินสมบัติ U*	2.40	16	2.40	16	2.19	16	2.20	16
1	หลักศาสนา W	2.87	15	2.89	15	2.53	15	3.19	13.5
2	การศึกษา Y	5.07	3	4.71	5	4.56	6	4.87	2
5	ความยุติธรรม Z	4.00	9	4.14	8	4.38	8	4.38	6

* อันดับจริยธรรมที่เท่ากัน

จากตาราง 48 เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและอันดับของจริยธรรมที่กลุ่มต่าง ๆ ได้เลือกแล้ว ปรากฏว่า แต่ละกลุ่มจัดอันดับจริยธรรมและมีคะแนนเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกัน ดังเช่น สังเกตได้จากการจัดอันดับจริยธรรมอันดับที่ 1 นั้น ทั้ง 4 กลุ่มต่างก็ให้ความสำคัญ ต่อ ความซื่อสัตย์อยู่ในอันดับสูงสุดเหมือนกัน และเมื่อพิจารณาการเลือกอันดับจริยธรรมในอันดับรอง ๆ ลงไปก็จะเห็นได้ดังนี้

การจัดอันดับจริยธรรมอันดับที่ 2 นั้นแตกต่างกันไปบ้างในแต่ละกลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มที่มารดาบริหารการ เลือก ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน กลุ่มที่มารดาค้าขาย เลือก ความกตัญญู กลุ่มที่มารดาทำเกษตรกรรม เลือก ความสามัคคี และกลุ่มที่มารดามีอาชีพอื่น ๆ ได้เลือก การศึกษาหาความรู้ ไว้เป็นอันดับที่ 2

ส่วนอันดับจริยธรรมอันดับที่ 3 นั้น ก็ใกล้เคียงกัน เช่น กลุ่มที่มารดาค้าขาย และเกษตรกรรมเลือก ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงานเหมือนกัน ในขณะที่กลุ่มมารดาบริหารการ เลือก การศึกษาหาความรู้ และกลุ่มที่มารดามีอาชีพอื่น ๆ เลือก มนุษยธรรม เป็นอันดับที่ 3

อนึ่งเมื่อพิจารณาการจัดอันดับท้าย ๆ ก็ใกล้เคียงกันมากเช่นกัน ดังจะเห็นว่า ทั้ง 4 กลุ่มต่างให้ความสำคัญต่อ การสะสมทรัพย์สมบัติสูงสุดเหมือนกัน โดยได้จัดอันดับรองสุดท้ายใกล้เคียงกันด้วย คือ กลุ่มที่มารดาบริหารการ ค้าขาย และ เกษตรกรรม ได้เลือก หลักศาสนา แต่กลุ่มที่มารดามีอาชีพอื่น ๆ เลือก เสรีภาพเป็นอันดับรองสุดท้าย

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า ความรู้สึกต่อจริยธรรมของแต่ละกลุ่มใกล้เคียงกัน

ตาราง 49 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างอันดับวิธี

H - Test ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มาตามอาชีพต่างกัน

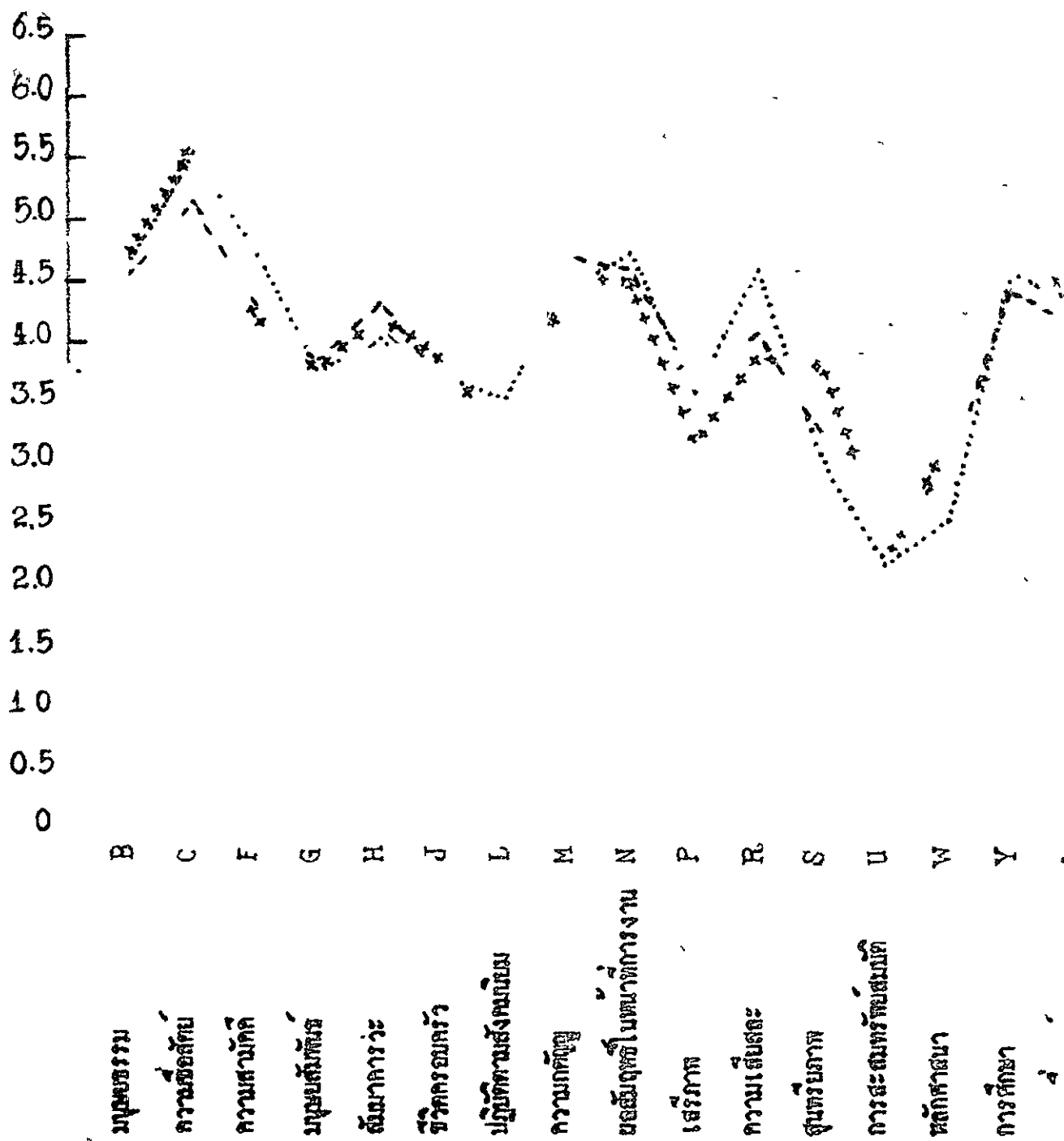
จริยธรรม	รับราชการ		ค้าขาย		เกษตรกรรม		อื่น ๆ		df	H-test
	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	K-1	
B	4.40	42.5	4.55	48	4.69	52	4.70	53	3	0.0998
C	5.37	62	5.15	60	5.53	63	5.54	64		
F	4.40	42.5	4.33	39	4.75	57	4.23	37		
G	3.53	16.5	3.85	28	3.78	25	3.77	24		
H	4.10	33	4.31	38	4.03	31	4.22	36		
J	3.63	19.5	3.64	21	3.72	23	3.84	27		
L	3.23	13	3.22	12	3.53	16.5	3.19	10.5		
M	4.73	56	4.72	54.5	4.44	45	4.51	47		
N	5.27	61	4.59	50.5	4.72	54.5	4.50	46		
P	3.63	19.5	3.65	22	3.56	18	3.17	9		
R	4.17	35	4.06	32	4.59	50.5	3.88	29		
S	3.33	15	3.27	14	3.00	8	3.81	26		
U	2.40	3.5	2.40	3.5	2.19	1	2.20	2		
W	2.87	6	2.89	7	2.53	5	3.19	10.5		
Y	5.07	59	4.41	44	4.56	49	4.87	58		
Z	4.00	30	4.14	34	4.38	40.5	4.38	40.5		
รวม	$R_1 = 514$		$R_2 = 507.5$		$R_3 = 539$		$R_4 = 519.5$			

จากตาราง 49 ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างอันดับจริยธรรม ของกลุ่มตัวอย่างที่มารดาที่มีอาชีพต่างกันนั้น ได้ค่า $H = 0.0998$ ซึ่งหมายความว่า เมื่อไต่แบ่งแยกกลุ่มตัวอย่างออกตามอาชีพของมารดาและวิเคราะห์ค่าความแตกต่าง ปรากฏว่าแต่ละกลุ่มตัวอย่างนั้นมีความรู้สึกต่อจริยธรรมประเภทต่าง ๆ แตกต่างกัน เพียงเล็กน้อย ค่าที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรืออีกนัยหนึ่งกล่าวได้ว่า อาชีพของมารดา ไม่ใช่สิ่งที่จะทำให้ความรู้สึกต่อจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มแตกต่างกันอย่างแท้จริง ดังนั้นข้อมูลจากการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างครั้งนี้ไม่มีเหตุผลพอเพียงที่จะสนับสนุน สมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า "กลุ่มตัวอย่างที่มารดาที่มีอาชีพแตกต่างกันน่าจะมีอันดับจริยธรรม แตกต่างกัน" ได้ นั่นคืออันดับของการเลือกจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม มาจากอันดับที่ของมวลหมู่ประชากรเดียวกัน

เพื่อให้เห็นลักษณะการจัดอันดับจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มได้ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงได้เสนอแผนภาพเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับไว้ดังแสดงในภาพ 9

เมื่อพิจารณาแยกแต่ละจริยธรรมเพื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มารดา มีอาชีพรับราชการ ค้าขาย เกษตรกรรม และกลุ่มตัวอย่างที่มารดาอาชีพอื่น ๆ ก็พบว่า จริยธรรมที่ต่างกันอย่างเด่นชัดตามแผนภาพก็คือ ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน และความเสียสละ แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่มารดาอาชีพรับราชการนั้นให้คุณค่า ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงานสูงแตกต่างไปว่ากลุ่มที่มารดาอาชีพค้าขาย เกษตรกรรม และกลุ่มที่มารดาอาชีพอื่น ๆ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ให้คุณค่าจริยธรรมด้านนี้ใกล้เคียงกัน ส่วนในด้าน ความเสียสละนั้นปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างที่มารดาอาชีพเกษตรกรรมได้ให้คุณค่าจริยธรรมดังกล่าวสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ

————— กลุ่มอาชีพรับราชการ กลุ่มอาชีพเกษตรกรกรรม
 - - - - - กลุ่มอาชีพค้าขาย + + + + + กลุ่มอาชีพอื่น ๆ

ภาพ ๑ แผนภาพแสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับจริยธรรมระหว่างกลุ่มอาชีพรับราชการ
 ค้าขาย เกษตรกรรม และอาชีพอื่น ๆ

ส่วนที่ 10 เสนอการวิเคราะห์ผลการเลือกจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างแยกตามอายุการทำงาน
ของอาจารย์

ในส่วนนี้จะแสดงการจัดอันดับ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มอาจารย์ที่ทำงาน 0 - 5 ปี 6 - 10 ปี 11 - 15 ปี 15 - 20 ปี และ 21 ปีขึ้นไป นอกจากนี้ก็เสนอการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับและเสนอการวิเคราะห์ความแตกต่างอันดับดังในตาราง 50, 51, 52, 53, 54, 55 และ 56

ตาราง 50 แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนนและคะแนนเฉลี่ยจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุการทำงาน 0 - 5 ปี จำนวน 43 คน

จริยธรรม		อันดับที่ R	คะแนนรวม (T.S.)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์	C	1	248	5.77
มนุษยธรรม	B	2	227	5.28
การศึกษา	Y	3	201	4.67
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	4	196	4.56
ความสามัคคี	F	5	195	4.54
ความยุติธรรม	Z	6	188	4.37
ความกตัญญู	M	7	176	4.09
ความเสียสละ	R	8	174	4.05
มนุษยสัมพันธ์	C	9	172	4.02
ชีวิตครอบครัว	J	10	165	3.84
สัมมาคารวะ	H	11	160	3.72
เสรีภาพ	P	12.5	155	3.61
สุนทรียภาพ	S	12.5	155	3.61
หลักศาสนา	W	14	129	3.00
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	15	125	2.91
การสะสมทรัพย์สินสมบัติ	U	16	99	2.30

จากตาราง 50 จะเห็นว่าอันดับจริยธรรมในกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุการทำงาน 0-5 ปี เลือกเป็นอันดับที่ 1, 2, 3 และ 4 ตามลำดับ คือ ความซื่อสัตย์ มนุษยธรรม การศึกษา และผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน ส่วนในอันดับกลาง ๆ กลุ่มนี้เลือก ความกตัญญู ความเสียสละ และ มนุษยสัมพันธ์ และเมื่อพิจารณาอันดับสุดท้ายและรองสุดท้ายก็ไดแก่ การสะสมทรัพย์สินสมบัติ และการปฏิบัติตามสังคมนิยม

ตาราง 51 แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยจริยธรรม
ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุการทำงาน 6 - 10 ปี จำนวน 11 คน

จริยธรรม		อันดับที่ R	คะแนนรวม (T.S.)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์	C	1	62	5.64
ความซื่อสัตย์ในการทำงาน	N	2	56	5.09
มนุษยธรรม	B	3.5	63	4.82
ความกตัญญู	M	3.5	53	4.82
การศึกษา	Y	5	51	4.65
สัมมาคารวะ	H	6.5	50	4.55
ชีวิตครอบครัว	J	6.5	50	4.55
ความยุติธรรม	Z	8	49	4.46
ความสามัคคี	F	9	41	3.73
สุนทรียภาพ	S	10	39	3.55
มนุษยสัมพันธ์	G	11.5	37	3.36
ความเสียสละ	R	11.5	37	3.36
เสรีภาพ	P	13	34	3.09
หลักศาสนา	W	14	30	2.73
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	15	29	2.64
การสะสมทรัพย์สินสมบัติ	U	16	27	2.47

จากตาราง 51 ปรากฏว่า กลุ่มอาจารย์ที่มีอายุการทำงาน 6 - 10 ปีให้ความสำคัญต่อ ความซื่อสัตย์ เป็นอันดับที่ 1 โดยจัดอันดับรอง ๆ ลงไปตามลำดับดังต่อไปนี้คือ ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน มนุษยธรรมและความกตัญญู สำหรับ 2 ประเภทหลังอันดับเท่ากัน ส่วนอันดับกลาง ๆ คือ ความยุติธรรม ความสามัคคี และสุนทรียภาพ นอกจากนั้นอันดับจริยธรรมที่กลุ่มนี้เลือก เป็นอันดับสุดท้ายและรองสุดท้ายคือ การสะสมทรัพย์สินสมบัติ และการปฏิบัติตามสังคมนิยม

ตาราง 52 แสดงอันดับที่ นำหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยจริยธรรมของ
กลุ่มอาจารย์ที่มีอายุการทำงาน 11 - 15 ปี จำนวน 20 คน

จริยธรรม		อันดับที่ R	คะแนนรวม (T.S.)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์	C	1	120	6.00
มนุษยธรรม	B	2	103	5.15
ความยุติธรรม	Z	3	97	4.85
การศึกษา	Y	4	88	4.40
ความสามัคคี	F	5.5	86	4.30
ความเสียสละ	R	5.5	86	4.30
สัมมาการะวะ	H	7	84	4.20
ชีวิตครอบครัว	J	8	83	4.15
ความกตัญญู	M	9	76	3.80
มนุษยสัมพันธ์	G	10	73	3.65
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	11	71	3.55
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	12	70	3.50
หลักศาสนา	W	13	69	3.45
สุนทรียภาพ	S	14	65	3.25
เสรีภาพ	P	15	64	3.20
การสะสมทรัพย์สินสมบัติ	U	16	42	2.10

จากตาราง 52 กลุ่มอาจารย์ที่มีอายุการทำงาน 11 - 15 ปี ได้ให้ความสำคัญ
ต่อ ความซื่อสัตย์เป็นอันดับแรก และจัดอันดับรอง ๆ ลงไปตามลำดับดังนี้คือ มนุษยธรรม
ความยุติธรรม และการศึกษา ส่วนอันดับจริยธรรม สัมมาการะวะ ชีวิตครอบครัว และ
ความกตัญญู อยู่ในอันดับกลาง ๆ และกลุ่มมิได้จัดการสะสมทรัพย์สินสมบัติ และเสรีภาพ
เป็นอันดับสุดท้ายและรองสุดท้าย

ตาราง 53 แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยจริยธรรม
ของกลุ่มอาจารย์ที่มีอายุการทำงาน 16 - 20 ปี จำนวน 19 คน

จริยธรรม		อันดับที่	คะแนนรวม	คะแนนเฉลี่ย
		R	(T.S.)	($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์	C	1	119	6.26
มนุษยธรรม	B	2	92	4.84
ความยุติธรรม	Z	3	88	4.63
ชีวิตครอบครัว	J	4.5	86	4.53
สุนทรียภาพ	S	4.5	86	4.53
การศึกษา	Y	6	82	4.32
ความสามัคคี	F	7.5	79	4.16
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	7.5	79	4.16
ความกตัญญู	M	9	77	4.05
ความเสียสละ	R	10	72	3.79
สัมมาคารวะ	H	11	70	3.68
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	12	66	3.47
มนุษยสัมพันธ์	G	13	63	3.32
หลักศาสนา	W	14	60	3.16
เสรีภาพ	P	15	57	3.00
การสะสมทรัพย์สินสมบัติ	U	16	40	2.11

จากตาราง 53 จะเห็นว่าอันดับจริยธรรมที่กลุ่มอาจารย์อายุการทำงาน 16 - 20 ปี ให้ความสำคัญเป็นอันดับ 1, 2, 3 และ 4 ตามลำดับดังนี้คือ ความซื่อสัตย์ มนุษยสัมพันธ์ ความยุติธรรม และชีวิตครอบครัว สำหรับ 2 ประเภทหลังนี้ มีอันดับเท่ากัน ส่วนอันดับกลาง ๆ ได้แก่ ความสามัคคี ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน ซึ่งอันดับเท่ากันและ ความเสียสละ โดยมี การสะสมทรัพย์สินสมบัติและความเป็นอิสระ เสรีภาพ เป็นอันดับสุดท้าย และรองสุดท้าย.

ตาราง 54 แสดงอันดับที่ น้ำหนักคะแนน และคะแนนเฉลี่ยจริยธรรม
ของกลุ่มอาจารย์ที่มีอายุการทำงาน 21 ปี ขึ้นไป จำนวน 22 คน

จริยธรรม		อันดับที่	คะแนนรวม	คะแนนเฉลี่ย
		R	(T.S.)	($\bar{X}$)
ความซื่อสัตย์	C	1	128	5.82
ความสามัคคี	F	2	100	4.55
มนุษยธรรม	B	3	98	4.46
ความเสียสละ	R	4.5	96	4.36
ความยุติธรรม	Z	4.5	96	4.36
ปฏิบัติตามสังคมนิยม	L	6	93	4.23
ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน	N	7	89	4.05
มนุษยสัมพันธ์	G	8.5	88	4.00
ความกตัญญู	M	8.5	88	4.00
สัมมาคารวะ	H	10	84	3.82
การศึกษา	Y	11	82	3.73
สุนทรียภาพ	S	12.5	81	3.68
หลักศาสนา	W	12.5	81	3.68
ชีวิตครอบครัว	J	14	74	3.36
เสรีภาพ	P	15	66	3.00
การสะสมทรัพย์สินสมบัติ	U	16	53	2.41

จากตาราง 54 แสดงว่ากลุ่มอาจารย์ที่มีอายุการทำงาน 21 ปีขึ้นไป ให้ความสำคัญต่อความซื่อสัตย์เป็นอันดับที่ 1 ความสามัคคี มนุษยธรรม ความเสียสละ และความซื่อสัตย์เป็นอันดับรองลงไปตามลำดับ สำหรับ 2 ประเภหหลังนั้นมีอันดับเท่ากัน ส่วนอันดับกลาง ๆ คือ ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน มนุษยสัมพันธ์ และความกตัญญู ซึ่ง 2 ประเภหหลังนี้มีอันดับเท่ากันเช่นกัน นอกจากนั้นอันดับสุดท้ายและรองสุดท้ายคือ การสะสมทรัพย์สินสมบัติ และเสรีภาพ

ตาราง 55 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและอันดับจริยธรรม

แยกตามกลุ่มอาจารย์ที่อายุการทำงาน 0 - 5 ปี 6 - 10 ปี
11 - 15 ปี 16 - 20 ปี และ 21 ปีขึ้นไป

จริยธรรม	0 - 5 ปี		6 - 10 ปี		11 - 15 ปี		16 - 20 ปี		21 ปีขึ้นไป	
	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R
B	5.28	2	4.82	3.5	4.15	2	4.84	2	4.46	3
C*	5.77	1	5.64	1	6.00	1	6.26	1	5.82	1
F	4.54	5	3.73	9	4.30	5.5	4.16	7.5	4.55	2
G	4.02	9	3.36	11.5	3.65	10	3.32	13	4.00	8.5
H	3.72	11	4.55	6.5	4.20	7	3.68	11	3.82	10
J	3.84	10	4.55	6.5	4.15	8	4.53	4.5	3.36	14
L	2.91	15	2.64	15	3.50	12	3.47	12	4.23	6
M	4.09	7	4.82	3.5	3.80	9	4.05	9	4.00	8.5
N	4.56	4	5.09	2	3.55	11	4.16	7.5	4.05	7
P	3.61	12.5	3.09	13	3.20	15	3.00	15	3.00	15
R	4.05	8	3.36	11.5	4.30	5.5	8.79	10	4.36	4.5
S	3.61	12.5	3.55	10	3.25	14	4.53	4.5	3.68	12.5
U*	2.30	16	2.47	16	2.10	16	2.11	16	2.41	16
W	3.00	14	2.73	14	3.45	13	3.16	14	3.68	12.5
Y	4.67	3	4.65	5	4.40	4	4.32	6	3.73	11
Z	4.37	6	4.46	8	4.85	3	4.63	3	4.36	4.5

* อันดับจริยธรรมที่เท่ากัน

จากตาราง 55 เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยและอันดับของจริยธรรมแต่ละประเภทของกลุ่มแต่ละกลุ่มแล้ว จะเห็นได้ว่า แต่ละกลุ่มจัดอันดับและมีคะแนนเฉลี่ยอันดับที่ใกล้เคียงกันมาก ถึงจะสังเกตได้จากที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 กลุ่มนี้ ได้ให้ความสำคัญต่อ ความซื่อสัตย์อยู่ในอันดับสูงสุด คือ เลือกเป็นอันดับที่ 1 เหมือนกัน ส่วนการจัดอันดับรอง ๆ ลงไปนั้นก็แตกต่างกันเพียงเล็กน้อยดังนี้

พิจารณาจากอันดับที่ 2 ปรากฏว่า กลุ่มอาจารย์ที่มีอายุการทำงาน 0 – 5 ปี กลุ่มที่มีอายุการทำงาน 11 – 15 ปี และกลุ่มที่มีอายุการทำงาน 21 ปีขึ้นไป ต่างก็เลือก มนุษยธรรมเหมือนกัน ในขณะที่กลุ่มที่มีอายุการทำงาน 6 – 10 ปี เลือก ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน และกลุ่มที่มีอายุการทำงาน 21 ปีขึ้นไปเลือก ความสามัคคีไว้เป็นอันดับที่ 2

ส่วนอันดับที่ 3 กลุ่มที่มีอายุการทำงาน 0 – 15 ปีเลือก การศึกษา กลุ่มที่มีอายุการทำงาน 6 – 10 ปี เลือก มนุษยธรรมและความกตัญญู เป็นอันดับที่ 3 เท่ากัน ในขณะที่กลุ่มที่มีอายุการทำงาน 11 – 15 ปี และกลุ่มที่มีอายุการทำงาน 16 – 20 ปี ต่างก็เลือก ความยุติธรรม เหมือนกัน โดยมีกลุ่มที่มีอายุการทำงาน 21 ปีขึ้นไป เลือก มนุษยธรรมเป็นอันดับที่ 3 เหมือนกับกลุ่มที่มีอายุการทำงาน 6 – 10 ปี

อย่างไรก็ดี ผลการ เลือกให้ความสำคัญต่อจริยธรรมในอันดับท้าย ๆ ก็พบว่า การเลือกมีลักษณะใกล้เคียงกัน จะเห็นว่า ทั้ง 5 กลุ่มต่างก็ให้ความสำคัญต่อการ สะสมทรัพย์สินสมบัติเป็นอันดับสุดท้ายเหมือนกัน โดยมีอันดับรองสุดท้ายที่แตกต่างกันเล็กน้อยเท่านั้น กล่าวคือ ในขณะที่กลุ่มที่มีอายุการทำงาน 0 – 5 ปี และกลุ่มที่มีอายุการทำงาน 6 – 10 ปี ได้เลือก การปฏิบัติตามสังคมนิยมนั้น อีก 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่มีอายุการทำงาน 11 – 15 ปี กลุ่มที่มีอายุการทำงาน 16 – 20 ปี และกลุ่มที่มีอายุการทำงาน 21 ปีขึ้นไป ต่างก็เลือก เสรีภาพเป็นอันดับรองสุดท้าย

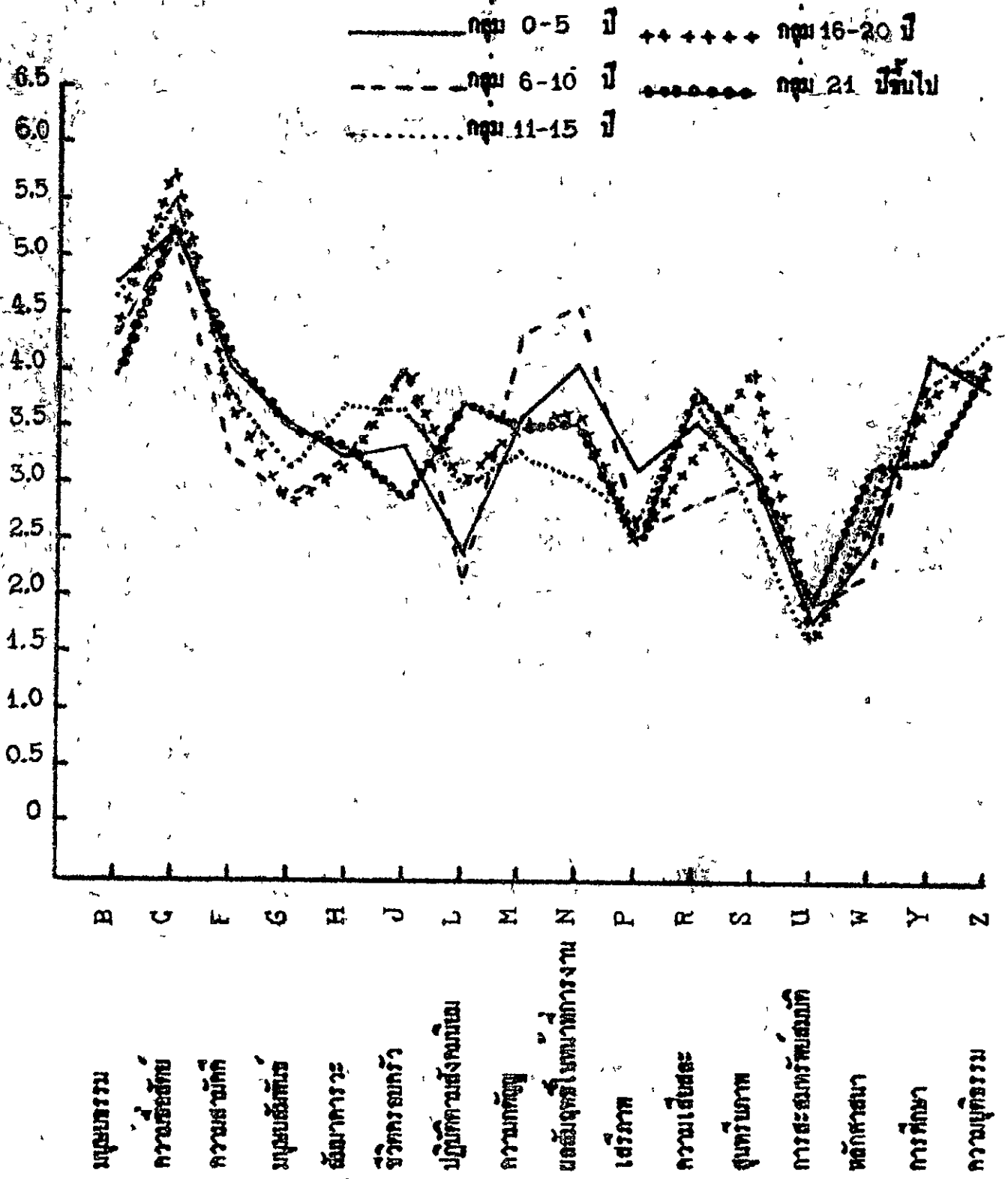
ดังนั้นกล่าวได้ว่า ความรู้สึกต่อจริยธรรมของกลุ่มอาจารย์ที่มีอายุการทำงานแตกต่างกันนั้น ใกล้เคียงกัน

ตาราง 36 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างของอันดับจริยธรรม
ด้วยวิธี H-Test ระหว่างกลุ่มอาจารย์ที่มีอายุการทำงาน
ต่างกัน

จริยธรรม	0 - 5 ปี		6 - 10 ปี		11 - 15 ปี		16 - 20 ปี		21 ปีขึ้นไป		df	H-test
	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	K-1	
B	5.28	75	4.82	69.5	5.15	74	4.81	71	4.46	57.5	4	0.1160
C	5.77	76	5.64	77	6.00	79	6.26	80	5.82	78		
F	4.54	61	3.73	32.5	4.30	50.5	4.16	46.5	4.55	63.0		
G	4.02	40	3.36	18.0	3.65	27	3.32	16	4.00	38.5		
H	3.72	31	4.55	63.0	4.20	48	3.68	29.0	3.82	36		
J	5.84	57	4.55	63.0	4.15	45	4.53	59.5	6.56	18.0		
L	2.91	8	2.64	6	3.50	23	3.47	21	4.23	49		
M	4.09	44	4.82	69.5	3.80	50	4.05	42.0	4.00	38.5		
N	4.56	65	5.00	73	3.55	23.5	4.16	46.5	4.05	42.0		
P	3.61	25.5	3.00	12	3.20	14	3.00	10.0	3.00	10.0		
R	4.05	42.3	3.36	18.0	4.30	50.5	3.79	34	4.36	53.5		
S	3.61	25.5	3.55	23.5	3.25	15	4.53	59.5	3.68	29.0		
U	2.30	3	2.47	5	2.10	1	2.11	2	2.41	4		
W	3.00	10.0	2.73	7	3.45	20	3.16	13	3.68	29.0		
Y	4.67	68	4.05	67	4.40	56	4.32	52	3.75	32.5		
Z	4.57	55	4.46	57.5	4.85	72	4.63	66	4.26	53.5		
รวม	$R_1 = 666$		$R_2 = 661.5$		$R_3 = 632.5$		$R_4 = 648$		$R_5 = 652$			

จากตาราง 5C ได้ผลการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างระหว่างอันดับจริยธรรมของกลุ่มอาจารย์ที่มีอายุการทำงานต่างกัน ดังนี้คือ ค่า $H = 0.1160$ หมายความว่า เมื่อแบ่งกลุ่มอาจารย์ออกตามอายุการทำงาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของอันดับแล้ว แต่ละกลุ่มมีความรู้สึกต่อจริยธรรมแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ค่าที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรืออาจกล่าวได้ว่า อายุการทำงานของอาจารย์นั้นไม่เป็นเรื่องที่จะทำให้ความรู้สึกต่อจริยธรรมประเภทต่าง ๆ ของแต่ละกลุ่มแตกต่างกัน ดังนั้นข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ค่าความแตกต่างของอันดับครั้งนี้จึงไม่มีเหตุผลเพียงพอจะสนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า "กลุ่มอาจารย์ที่มีอายุการทำงานต่างกัน น่าจะมีอันดับจริยธรรมแตกต่างกัน" นั่นก็คืออันดับของการเลือกจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมาจากอันดับที่ของบรรดาจริยธรรมเดียวกัน

เพื่อให้เห็นลักษณะการเลือกจัดอันดับจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มได้ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงได้แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับไว้ดังในภาพ 10 ซึ่งเมื่อพิจารณาแยกแต่ละจริยธรรมเพื่อเปรียบเทียบกลุ่มอาจารย์ที่มีอายุการทำงานมาก กับกลุ่มอาจารย์ที่มีอายุราชการน้อย ที่ต่างกันเห็นเด่นชัดคือ การปฏิบัติตามสังคมนิยม ความกตัญญู และผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน แสดงให้เห็นว่า ผู้ทำงานนานให้คุณค่าการปฏิบัติตามสังคมนิยม และผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน มากกว่าผู้ทำงานน้อย ส่วนเรื่องความกตัญญูและผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงานนั้น กลุ่มอาจารย์หนุ่มหรืออายุราชการน้อยให้คุณค่าค่านับสูงกว่าอาจารย์ที่มีอายุมาก

10 แผนภาพแสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับจิตวิทยาของนักเรียนระหว่างอายุการทำงาน 0-5 ปี 6-10 ปี 11-15 ปี 16-20 ปี และ 21 ปีขึ้นไป

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาเปรียบเทียบความรู้สึกรับรู้ต่อจริยธรรมของกลุ่มอาจารย์ผู้สอนระดับปริญญาตรีและนิสิตชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตรว่าเป็นอย่างไร มีความแตกต่างกันหรือไม่เพียงไร และเพื่อให้กว้างขวางจึงได้ศึกษาเปรียบเทียบตามตัวแปรอิสระอื่น ๆ เพิ่มเติมด้วยดังนี้คือ เพศ ภูมิฐานะเดิม สถานภาพของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา และอายุการทำงานของอาจารย์ อนึ่งจากผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะช่วยเป็นข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ต่อ ครู อาจารย์ และแผนกแนะแนวโดยตรงว่า นิสิตหรืออาจารย์ที่ควรได้รับการปรับปรุงระบบจริยธรรมเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จัดกระทำกับกลุ่มอาจารย์ผู้สอนระดับปริญญาตรี และนิสิตระดับชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร จำนวนกลุ่มละ 115 คน รวมทั้งหมด 230 คน

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามด้วยวิธี คิว - ซอร์ต (Q - Sort Technique) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 3 ส่วนด้วยกันคือ ส่วนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของกลุ่มอาจารย์และนิสิตตามตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษา

ส่วนที่ 2 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับข้อประโยคจริยธรรมที่ให้เลือกจัดอันดับ
16 ข้อประโยค

ส่วนที่ 3 เป็นตารางแบบ คิว - ซอร์ต ให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้จัดอันดับ
จริยธรรมตามความรู้สึก จากที่สำคัญต่อตนเองมากที่สุด ไปจนถึงที่สำคัญน้อยที่สุด
แบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่น 0.9794

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากข้อมูลทั้งหมด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เพื่อหาค่าต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความแตกต่างระหว่างอันดับจริยธรรม
(Rank - Differences Correlation Coefficient)
2. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยอันดับจริยธรรม (Weighted-rank mean)
3. วิเคราะห์ค่าความแตกต่างระหว่างอันดับจริยธรรมโดยวิธี H - Test

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและการจัดอันดับจริยธรรมของทั้ง 2 กลุ่ม
รวมกัน ปรากฏว่า ทั้งหมดให้ความสำคัญต่อ ความซื่อสัตย์ เป็นอันดับที่ 1 การศึกษา
หาความรู้ เป็นอันดับที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน เป็นอันดับที่ 3 และมนุษยธรรมเป็น
อันดับที่ 4 ส่วนอันดับรองสุดท้ายและอันดับสุดท้ายคือ หลักศาสนา และการสะสมทรัพย์สมบัติ
2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและอันดับจริยธรรมในระหว่างกลุ่มอาจารย์
กับกลุ่มนิสิตแตกต่างกันบ้าง เพียงเล็กน้อย โดยในอันดับแรก ๆ นั้น กลุ่มอาจารย์ได้จัดอันดับ จ
ริยธรรม ความซื่อสัตย์ เป็นอันดับที่ 1 มนุษยธรรม เป็นอันดับที่ 2 และความยุติธรรม
เป็นอันดับที่ 3 ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มนิสิตจัด ความกตัญญูไว้เป็นอันดับที่ 1 ผลสัมฤทธิ์
ในหน้าที่การงาน เป็นอันดับที่ 2 และ การศึกษาเป็นอันดับที่ 3 ส่วนจริยธรรมอันดับ

รองสุดท้ายและอันดับสุดท้ายนั้น ทั้ง 2 กลุ่มจัดไว้เหมือนกันคือ หลักศาสนา และ การสะสมทรัพย์สมบัติ

3. เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและอันดับจริยธรรมของกลุ่มอาจารย์ และนิสิตโดยแยกตามเพศชายและเพศหญิง ปรากฏว่า ไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวคือ การให้อันดับจริยธรรมของกลุ่มเพศชายและหญิงนั้นต่างก็เลือก ความซื่อสัตย์เป็นอันดับที่ 1 เหมือนกัน ส่วนอันดับที่ 2 และ 3 นั้น เพศชายเลือก มนุษยธรรมและผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่ การงาน เพศหญิงเลือก ความภักดี และผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงานตามลำดับ ในขณะที่เดียวกันทั้ง 2 กลุ่มก็เลือก การสะสมทรัพย์สมบัติและหลักศาสนาเป็นอันดับสุดท้ายและ รองสุดท้ายเหมือนกัน

4. การให้อันดับจริยธรรมจำแนกตามภูมิภาคเดิมของกลุ่มตัวอย่างก็ แตกต่างกันเพียงเล็กน้อย กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ต่าง เลือกความซื่อสัตย์เป็นอันดับที่ 1 เหมือนกัน ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างภาคอีสานเลือกการศึกษา เป็นอันดับที่ 1 ส่วนอันดับที่ 2 และ 3 กลุ่มตัวอย่างภาคเหนือเลือก มนุษยธรรม และ ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงานเท่า ๆ กัน กลุ่มตัวอย่างภาคอีสานเลือกความซื่อสัตย์เป็น อันดับ 2 ความสามัคคีและผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงานเป็นอันดับที่ 2 และ 3 ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างภาคใต้เลือก ความภักดีเป็นอันดับที่ 2 และผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน เป็นอันดับที่ 3

ส่วนอันดับสุดท้ายและรองสุดท้าย กลุ่มตัวอย่างภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ เลือก การสะสมทรัพย์สมบัติและหลักศาสนาเหมือนกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างภาคอีสานเลือก ชีวิตครอบครัวเป็นอันดับสุดท้าย และการสะสมทรัพย์สมบัติเป็นอันดับรองสุดท้าย

5. เมื่อแบ่งแยกกลุ่มตัวอย่างออกตามสถานภาพสมรสของบิดามารดา ปรากฏว่า กลุ่มที่มีบิดามารดาอยู่ด้วยกัน แยก - หย่าร้าง และกลุ่มตัวอย่างที่มีบิดามารดา ถึงแก่กรรมต่างก็เลือก ความซื่อสัตย์ เป็นอันดับที่ 1 เหมือนกัน ส่วนอันดับที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง ที่มีบิดามารดาอยู่ด้วยกันและกลุ่มตัวอย่างที่มีบิดามารดาถึงแก่กรรมได้เลือกการศึกษาไว้เป็น อันดับ 2 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีบิดามารดาถึงแก่กรรมเลือกเท่า ๆ กับมนุษยธรรมด้วย

✓ ในอันดับที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่มีความสามารถอยู่ด้วยกัน เลือก ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน ขณะที่ กลุ่มที่มีความสามารถถึงแก่กรรม จัดไว้เป็นอันดับที่ 4 และกลายเป็นอันดับที่ 5 ของกลุ่มที่มีความสามารถแยกและหย่าร้าง

ส่วนอันดับสุดท้ายและรองสุดท้ายทั้ง 3 กลุ่มจัดไว้เหมือนกันคือ การสะสมทรัพย์สินสมบัติ และหลักศาสนา

6. การให้อันดับจริยธรรมของทั้งกลุ่มอาจารย์และนิสิต จำแนกตาม การศึกษาของบิดาปรากฏว่าแตกต่างกันไปบางดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่มีความมีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา เลือก ความซื่อสัตย์ เป็นอันดับที่ 1 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีความมีการศึกษาอื่น ๆ เลือก ความกตัญญูเป็นอันดับที่ 1 อันดับรอง ๆ ลงไปนั้นก็กระจายกันไปในแต่ละกลุ่ม หนึ่ง ปรากฏว่าทั้ง 5 กลุ่ม ต่างก็เลือกการสะสมทรัพย์สินสมบัติไว้เป็นอันดับสุดท้ายเหมือนกัน โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่มีความมีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา เลือก หลักศาสนา เป็นอันดับรองสุดท้ายในขณะที่กลุ่มที่มีความมีการศึกษาอื่น ๆ เลือกการปฏิบัติตามสังคมนิยมแทน

7. เปรียบเทียบอันดับจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการศึกษา ของมารดา นั้น แตกต่างกันเพียงเล็กน้อย กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีความมีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และกลุ่มตัวอย่างที่มีความมีการศึกษาประเภทอื่น ๆ ต่างก็เลือกความซื่อสัตย์เป็นอันดับที่ 1 โดยจัดอันดับรอง ๆ ไว้ใกล้เคียงกันในแต่ละกลุ่ม ส่วนอันดับสุดท้ายทั้ง 5 กลุ่มก็เลือก การสะสมทรัพย์สินสมบัติเหมือนกัน ในขณะที่แต่ละกลุ่มเลือกอันดับรองสุดท้ายแตกต่างกันไปบางดังนี้คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีความมีการศึกษา มัธยมศึกษาเลือก การปฏิบัติตามสังคมนิยมและกลุ่มตัวอย่างที่มีความมีการศึกษาระดับอุดมศึกษาเลือก มนุษยสัมพันธ์ ไว้เป็นอันดับรองสุดท้าย

8. เมื่อแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกตามอาชีพของบิดาแล้ว ปรากฏว่า แตกต่างกันเล็กน้อยเท่านั้น กล่าวคือ ทั้งกลุ่มที่มีความมีการอาชีพราชการ ค้าขาย เกษตรกรรม และกลุ่มตัวอย่างที่มีความมีการอาชีพอื่น ๆ ต่างก็จัด ความซื่อสัตย์เป็นอันดับที่ 1 ส่วนอันดับที่ 2

กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ และกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพอื่น ๆ เลือก การศึกษา
 ขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพค้าขายเลือกมนุษยธรรม และกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพ
 เกษตรกรรมเลือก ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน ส่วนอันดับรอง ๆ ลงไปนั้นก็แตกต่างกันบ้าง
 โดยกระจายไปในแต่ละกลุ่ม

อนึ่งอันดับสุดท้ายและรองสุดท้ายนั้นทั้ง 4 กลุ่มต่างก็เลือกการสะสมทรัพย์สินสมบัติ
 และหลักศาสนาเหมือน ๆ กัน

9. การให้อันดับจริยธรรมจำแนกตามอาชีพของมารดานั้น ก็ไม่แตกต่างกัน
 มากนักทั้งเช่น กลุ่มตัวอย่างที่มารดา รับราชการ ค้าขาย เกษตรกรรม และกลุ่มที่
 มารดา มีอาชีพประเภทอื่น ๆ ต่างก็เลือกความซื่อสัตย์เป็นอันดับที่ 1 เหมือนกัน ส่วนการ
 จัดอันดับรอง ๆ ลงไปนั้นก็แตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่ม แต่ก็มักจะแนบแน่นไล่เรียงกัน
 ส่วนการจัดอันดับสุดท้ายทั้ง 4 กลุ่มก็เลือก การสะสมทรัพย์สินสมบัติเหมือนกัน โดยจัดอันดับ
 รองสุดท้ายแตกต่างกันเล็กน้อย คือ กลุ่มตัวอย่างที่มารดา มีอาชีพรับราชการค้าขายและ
 เกษตรกรรม เลือกหลักศาสนา ส่วนกลุ่มที่มารดา มีอาชีพประเภทอื่น ๆ เลือกเสรีภาพ
 เป็นอันดับรองสุดท้าย

10. เมื่อได้แยกเปรียบเทียบการจัดอันดับจริยธรรมระหว่างกลุ่มอาจารย์
 จำแนกตามอายุการทำงาน ก็ปรากฏว่า แตกต่างกันเล็กน้อย ทั้งนี้คือ ทั้งกลุ่มที่มีอายุ
 การทำงาน 0 - 5 ปี 6 - 10 ปี 11 - 15 ปี 16 - 20 ปี และกลุ่มที่มีอายุการทำงาน
 21 ปีขึ้นไปได้เลือก ความซื่อสัตย์เป็นอันดับที่ 1 เหมือนกัน โดยได้จัดอันดับรอง ๆ ลงไป
 แตกต่างกันไปบ้างแต่ก็มักจะแนบแน่นไล่เรียงกันด้วย ส่วนการจัดอันดับสุดท้ายทั้ง 5 กลุ่ม
 เลือก การสะสมทรัพย์สินสมบัติเหมือน ๆ กัน และอันดับรองสุดท้าย กลุ่มที่มีอายุการทำงาน
 0 - 5 ปี และกลุ่มที่มีอายุการทำงาน 6 - 10 ปี เลือก การปฏิบัติตามสังคมนิยมในขณะ
 อีก 3 กลุ่ม เลือก เสรีภาพ เป็นอันดับรองสุดท้ายเหมือน ๆ กัน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลของการศึกษาเปรียบเทียบอันดับจริยธรรมของอาจารย์ผู้สอนระดับปริญญาตรี และนิสิตระดับชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ปรากฏว่า เมื่อพิจารณา การเลือกจัดอันดับจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์และกลุ่มตัวอย่างนิสิต พบว่า ทั้งหมด จัดอันดับจริยธรรมอันดับที่ 1, 2 และ 3 ตามลำดับดังนี้คือ ความซื่อสัตย์ การศึกษา หาความรู้ และผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน ส่วนอันดับสุดท้ายและรองสุดท้ายได้แก่ การสะสมทรัพย์สินสมบัติ และหลักศาสนา และเมื่อวิเคราะห์ค่าความแตกต่างของอันดับ จริยธรรม จำแนกตามตัวแปรต่าง ๆ คือ สถานภาพอาจารย์และนิสิต เพศ ภูมิลำเนา สถานภาพสมรสของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา และ จำแนกตามอายุการทำงานของอาจารย์ ปรากฏว่า ผลที่ได้ใกล้เคียงกัน คือ ค่าที่ได้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อปรัยผล

จากผลของการศึกษาเปรียบเทียบจริยธรรมของกลุ่มอาจารย์ผู้สอนระดับปริญญาตรี และนิสิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ครั้งนี้ มีข้อน่าสนใจเกี่ยวกับการ จัดอันดับจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสามารถจะแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วนดังต่อไปนี้คือ

ส่วนที่ 1 การเลือกจริยธรรมที่เด่น ๆ ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ในการศึกษาครั้งนี้แม้ว่าจะได้แยกแยะเปรียบเทียบจริยธรรมตามตัวแปรอิสระ อย่างกว้างขวางก็ยังคงใกล้เคียงกัน กล่าวคือได้พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้เลือกเน้น "ความซื่อสัตย์" ไว้เป็นจริยธรรมอันดับสูงสุดเหมือนกัน ซึ่งก็นับว่าได้ผลสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ชาลี สัทธี ที่ได้ศึกษาคุณธรรมของครูและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กล่าวคือ ทั้งครูและนักเรียนต่างก็ให้ความสำคัญต่อความซื่อสัตย์มากกว่าคุณธรรมประเภทอื่น ๆ (ชาลี สัทธี, 2507 : 111)

สิ่งนี้นับว่าน่าสนใจอย่างยิ่ง เพราะว่า ในสภาพสังคมปัจจุบันนี้ ความเจริญทางวัตถุธรรมกำลังได้รับการพัฒนาก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ภาวะเศรษฐกิจก็เต็มไปด้วยความสับสนวุ่นวาย วัฒนธรรมทางจิตใจก็เสื่อมทรามลง และค่านิยมหลาย ๆ อย่างกำลังเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การแข่งขัน การแก่งแย่งชิงดีกันในอาชีพการประกอบและในความ เป็นอยู่ของชีวิตประจำวัน สภาพดังกล่าวบีบบังคับให้วิถีชีวิตบุคคลค่อยตาม ค่านิยมแห่งความ ซื่อสัตย์สุจริตในหน้าที่ที่เริ่มจะเสื่อมคลายลงไป เกิดความเห็นแก่ตัว ความเอารัดเอาเปรียบ มุ่งหวังแต่ประโยชน์สุขส่วนตัว ขึ้นแทนที่ (โรน่าน อรุณรังษี, 2509 : 102) อีกประการหนึ่ง มูลเหตุที่ทำให้ความซื่อสัตย์สุจริตเริ่มเสื่อมคลายลงไปในั้น คณะกรรมการสภาวิจัยได้เปิดเผย ผลการวิจัยว่า "ข้อที่สังคมของเราแทนที่จะรังเกียจบุคคลที่ประพฤติทุจริตคดโกงจนร่ำรวย กลับยกย่องว่าเป็นผู้มีเกียรติ มีค่านับหน้าถือตาเกินไป ส่วนบุคคลที่มีศีลธรรมตั้งอยู่ใน ความซื่อสัตย์ แต่ยากจนกลับถูกเหยียดหยามว่าเป็นคนโกง หาเกียรติมิได้ไปเสีย"

(บทนำพิมพ์ไทย, 2509 : 58) ดังนั้นการที่กลุ่มอาจารย์และนิสิตได้ให้ความสำคัญอย่างสูง ต่อความซื่อสัตย์ จึงนับได้ว่าต่างก็มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในสภาพปัญหาของสังคมปัจจุบัน เหมือนกับที่สุชีพ บุญญานุภาพ ได้กล่าวไว้ว่า "ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ทางจิตใจที่เราจะต้องช่วยกันซ่อมแซมส่งเสริมให้ดีขึ้นนั่นก็คือ การปลูกฝังความซื่อสัตย์ให้ เป็นมรดกของสังคมที่มั่นคงสืบต่อไป (สุชีพ บุญญานุภาพ, 2514 : 7) นับได้ว่าเป็น ข้อนำพิจารณาอย่างหนึ่งที่กลุ่มอาจารย์และนิสิตซึ่งจะต้องออกไปทำหน้าที่ "ครู" ต่อไปต่างก็ เห็นสอดคล้องกันว่าจริยธรรมใดที่จะต้องเน้นกันมากในภาวะสังคมไทยปัจจุบันนี้

จริยธรรมอันค้ำรองลงไปนั้น กลุ่มตัวอย่างอาจารย์และนิสิตต่างก็ให้ความสำคัญต่อการ ศึกษาหาความรู้ อยู่ในอันดับสูง ซึ่งก็ใกล้เคียงกับผลการวิจัยของพจนีย์ มณีสุวรรณ ที่ได้ศึกษาค่านิยมของนัก เรียนวิทยาลัยครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (เดิม) พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมดให้ความสำคัญต่อการ ศึกษา เป็นอันดับที่ 1 (พจนีย์ มณีสุวรรณ, 2514 : 141) ผลการศึกษาที่สอดคล้องกันดังกล่าวก็นับว่ามีใช้สิ่งที่น่าแปลกเลย เพราะว่าบุคคลในสังคม ปัจจุบันนี้ต่างก็เห็นความสำคัญของ "การศึกษาหาความรู้" ว่าเป็นจริยธรรมที่ควรปลูกฝัง ให้เกิดเป็นนิสัยขึ้นในบุคคลในชาติทั้ง เช่น พระบรมราชาธิราชของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

๒/ องค์รัชกาลที่ ๑ ที่ทรงพระราชทานแด่คณาจารย์และนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ว่า "การศึกษาหาความรู้ นั้น มีความสำคัญมาก ทำให้แต่ละคนมีความสะดวกสบายในชีวิต และมีความมั่นคงทางจิตใจ อันเป็นผลมาถึงความเจริญและความมั่นคงของบ้านเมืองต่อไป" (พระบรมราโชวาท, 2515 : 35) หากสังคมใด บุคคลจะมีนิสัยรักการศึกษาค้นคว้า หาความรู้แล้ว ก็จะเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาตัวบุคคลให้สามารถปรับตัวได้ดี อันเป็นผล ไปสู่ความเจริญทั้งทางวัตถุและทางจิตใจควบคู่กันไป ในสังคมและประเทศชาติได้โดยส่วนรวม ดังนั้นคงเป็นควมเหตุที่กล่าวนี้ กลุ่มอาจารย์และนิสิตจึงได้เน้น การศึกษาหาความรู้ อยู่ในอันดับสูงควบคู่กันแล้ว

จริยธรรมในอันดับสูงอีกประเภทหนึ่งที่กลุ่มอาจารย์และนิสิตเลือกไว้เหมือนกัน ก็คือ ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กลุ่มอาจารย์และนิสิตต่างก็เห็นว่า ไม่ว่าในสังคมใด หากบุคคลในชาติจะมุ่ง ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงานจนเป็นลักษณะนิสัย อันพึงปรารถนาแล้ว บ่อมจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยผลักดันให้การพัฒนาสังคมในทุก ๆ ด้าน เจริญไปได้ด้วยดี เพราะว่าบุคคลในสังคมย่อมจะมีความซื่อสัตย์ เพียรที่จะประกอบ การในหน้าที่การงานและอาชีพของตนให้บรรลุตามความต้องการได้

ดังนั้นจริยธรรมดังกล่าวนี้จึง เป็นค่านิยมอันสำคัญที่จะส่งผลให้บุคคลรักความซื่อสัตย์ เพียรอยู่เป็นนิจ ทั้งนี้เพื่อผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงานของเขาเหล่านั้น ผลการวิจัย ในตอนนี้ก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรมา อาจารย์รัฐ ที่ได้ศึกษาและพบว่าวัยรุ่นในปัจจุบันนี้ มีแนวโน้มที่จะมีค่านิยมสัมฤทธิ์สัมพันธ์เพิ่มขึ้นเป็นอันมาก ทั้งนี้เพราะว่าสังคมไทยและความก้าวหน้าทางวิทยาการใหม่ ๆ ได้ช่วยผลักดันให้บุคคลไปในทางต้องการ ผลสัมฤทธิ์มากขึ้น (ฉัตรมา อาจารย์รัฐ, 2514 : 117)

จริยธรรมที่กลุ่มอาจารย์และนิสิตได้เลือกอยู่ในอันดับสูงอีกประการหนึ่งก็คือ "มนุษยธรรม" ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของสวสดี พินิจจันทร์ ที่กล่าวว่า นอกจาก ศีลธรรมอื่น ๆ แล้ว ยังต้องอบรมฝึกหัดจิตใจบุคคลให้มีความเมตตา กรุณา และความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ (สวสดี พินิจจันทร์, 2514 : 4) ทั้งนี้เพราะว่าในยุควัตถุนิยมของสังคม ปัจจุบัน มนุษย์บางส่วนกำลังละเลยคุณค่าทางจิตใจ หันมาหลงใหลแต่ในคุณค่าทางวัตถุ

ซึ่งย่อมเป็นทางนำไปสู่ภาวะการเห็นแก่ตัว การเอารักเอาเปรียบผู้อื่น และความแข็ง
กระด้างทางจิตใจขึ้นในหมู่ชน (จอมพลถนอม กิตติขจร, 2506 : 148 - 149) ดังนั้น
จริยธรรมจึงกล่าวถึงนับได้ว่า กลุ่มอาจารย์และนิสิตต่างก็มองเห็นสอดคล้องกัน จึงได้เลือก
เน้นไว้ในอันคับสูงดังกล่าวแล้ว จากผลการวิจัยในตอนนี้ก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ
ฉัตรมา อาษารัฐ ฉัตรมา ได้พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานั้นมีแนวโน้มที่จะมีความเชื่อเพื่อ
เผื่อแผ่สูงถึงร้อยละ 68.68 (ฉัตรมา อาษารัฐ, 2514 : 117) ซึ่งผลการศึกษารังนี้
อาจอธิบายได้ว่า โดยทั่ว ๆ ไปนั้น กลุ่มอาจารย์และนิสิตต่างก็มีความต้องการที่จะเป็นผู้มี
มนุษยธรรม มากกว่าที่จะยึดถือสิทธิส่วนตัว ซึ่งเป็นมูลเหตุแห่งการเป็นผู้เห็นแก่ตัว

จริยธรรมในอันคับสูงที่กลุ่มนิสิตและอาจารย์ให้ความสำคัญมากก็คือ "ความกตัญญู"
ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คนไทยส่วนใหญ่เน้นยกย่องคนที่มีความกตัญญู เป็นส่วนหนึ่งในคำสอน
ของศาสนา บุคคลที่มีความกตัญญู จะได้รับการสรรเสริญจากสังคมว่าเป็นผู้ที่รู้จักบุญคุณของ
ชาวแครงแครงรอน เปรียบเหมือน เป็นประกาศนียบัตรที่สังคมมอบไว้ให้เพื่อแสดงว่าบุคคลนั้น เป็น
บุคคลที่น่าคบค้าสมาคมด้วย (อานนท์ อาภาภิรม, 2514 : 52) ด้วยเหตุผลดังกล่าว
ทั้งกลุ่มอาจารย์และนิสิตจึงได้ให้ความสำคัญต่อความกตัญญูไว้ในอันคับสูงด้วย ซึ่งก็ใกล้เคียง
กับผลงานวิจัยของฉัตรมา อาษารัฐ อีก ซึ่งฉัตรมา พบว่าค่านิยมค่านับประเพณี และวัฒนธรรม
ไทยที่วัยรุ่นเห็นควรรักษาไว้มากที่สุดก็คือความเคารพผู้ใหญ่และความกตัญญู

สำหรับจริยธรรมอันคับสุดท้ายที่กลุ่มอาจารย์และนิสิตต่างให้ความสำคัญน้อยที่สุดก็คือ
การสะสมทรัพย์สมบัติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลที่ว่า อาจารย์และนิสิตต่างก็มีความเห็น
เหมือนกันว่า ทรัพย์สินมัตินั้นจะเป็นเหตุให้บุคคลเกิดกบฏองในจริยธรรมที่สำคัญอื่น ๆ ขึ้นได้
เช่น เมื่อบุคคลหันมามีถือถือความสำคัญของการสะสมทรัพย์สมบัติจนเกินไป และมองข้ามจริยธรรม
ด้านอื่น ๆ เขาก็จะกลายเป็นบุคคลที่มีแต่ "ความโลภ" มุ่งหวังแต่การกอบโกย แกร่งแย่ง
ชิงดี ไม่ว่าจะด้วยวิธีการที่ถูกต้องหรือไม่ก็ตาม ความซื่อสัตย์ ความเมตตากรุณาเอื้อเพื่อ
เผื่อแผ่ และความเสียสละก็ย่อมจะหมดไปจากจิตใจของบุคคลผู้นั้น สภาพความเสื่อมโทรม
ทางจิตใจ ก็จะเข้ามาครอบงำแทนที่ซึ่งเป็นการเพียวยร้างไว้มิให้โอกาสที่ชาติบ้านเมือง
จะเจริญพัฒนาได้โดยสมบูรณ์ (ป๋วย อึ๊งภากรณ์, 2514 : 31)

/อนึ่งมีข้ออ้างเถวว่า ทั้งอาจารย์และนิสิตนั้นต่างก็เลือก "การยึดหลักศาสนา" ว่าเป็นอันดับรองสุดหายเห่นกัน ทั้งนี้ก็สอดคล้องกับผลงานวิจัยเกี่ยวกับ เรื่องค่านิยมของ นักเรียนวิทยาลัยครู ในพระนครและชนบุรีของ เชนนีย์ มณีสุวรรณ ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในสภาพทางสังคมเห่นวกันกับกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ เชนนีย์ ไคพบวากลุ่มตัวอย่างทางกึ่งิกานิยมทางศีลธรรมอยู่ในระดับต่ำเห่นกัน (เชนนีย์ มณีสุวรรณ, 2514 : 141)

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากก็อาจเป็นเห่นวว่า ทั้งกลุ่มอาจารย์และนิสิต ต่างก็อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความเจริญก้าวหน้าทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมสูง สภาพะทางสังคมตกอยู่ในสภาพรัคตัว การแข่งขันแก่งแย่งชิงก็กันเห่นวความอยู่รอดก็มีมากขึ้น ในชีวิตประจำวันของสังคมเมือง บุคคลมักจะไ้เวลาส่วนไ้ของตนอยู่กับการอาชีพและการกิดกานึงหาวิธีการทางๆ ที่จะไ้มาเห่นวความอยู่ดีกินดีมากกว่าที่จะกิดถึงพิธีการหรือหลักยึดเห่นยวทางศาสนา

คร.ปวบ ก็ยังกลางเสริมวว่า แบบตทางฝ่ายบ้านเบื่อง เองก็ยังมีมองข้ามความสำคัญของการปฐนียสถา และการ ัฒนาศาสนาควบไ้ไปกับการพัฒนาประเทศอื่ควบ แสดงไ้เห่นวว่า สังคมปัจจุบันนี้แนวโน้มที่จะละเลยจากหลักศาสนาและหันไปยึดความสำคัญของสิ่งอื่นแทนเสียอื่ประการหนึ่ง บุคคลโลกั้ตาบที่ประพฤติธรรมอย่างเคร่งครัด ก็มักจะไ้รับการตำหนิจากสังคมบางส่วนของเห่นวเป็นบุคคลที่คร่ำครึไม่ทันสมัย เป็นบวงงมงายหรือไมก็ เป็นพวกหัวโบราณ เหตุผลจากสิ่งแวดล้อมทางสังคมปัจจุบันดังกลาว ล้วนเป็นแนวโน้มที่แสดงไ้เห่นวว่า บุคคลเริ่มออกห่างจากหลักธรรมคำสอนของศาสนา การยึดหลักธรรมก็เริ่มลดความสำคัญลงไ้ตามลำดับ ซึ่งก็สอดคล้องกับค่ากลางของ สุลักษณ์ กีวัรกับที่วว่า เมื่อบุคคลห่างวัดและพระก็ยอมจะตองห่างเห่นวจากหลักธรรมเป็นธรรมดา ไม่ประพฤติปฏิบัติธรรม ไม่ไ้รับผล คือ สันติสุขจากพระธรรม บุคคลก็จะหันไปยึดหลักอื่ๆ

เป็นปรชชาชีวิตแทน (สุลักษณ์ กีวัรกับ, 2514 : 49) ฉะนั้นการที่กลุ่มอาจารย์และนิสิตที่อยู่ในสภาพสังคมดังกลาวนี้มานาน ไ้ไ้ความสำคัญต่อจริยธรรมประการนี้ อยู่ในระดับต่ำ ก็จึงน่าจะควบเหตุผลดังกลาว

ส่วนที่ 2 การเปรียบเทียบจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ และนิสิตทางตัวแปรอิสระอื่น ๆ

เมื่อได้แยก เปรียบ เปรียบการจัดอันดับระหว่างกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรอิสระต่าง ๆ ได้แก่ สถานภาพ (อาจารย์กับนิสิต) เพศ ภูมิลำเนาเดิม การศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา และอายุการทำงานของอาจารย์ ปรากฏว่าค่าที่ได้จากการวิเคราะห์ความแตกต่างอันดับทางตัวแปรดังกล่าว ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือการจัดอันดับจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย อันดับจริยธรรมส่วนใหญ่ที่กลุ่มตัวอย่าง เลือก ก็ใกล้เคียงกัน เช่น จริยธรรมในวินัยสูง ๆ โดยเฉพาะอันดับที่หนึ่งนั้น ต่างก็ให้ความสำคัญต่อ ความซื่อสัตย์ สูงสุดเหมือนกันหมด ส่วนจริยธรรมอันดับรอง ๆ ลงไปได้แก่ การศึกษา หากาษาบรู ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน ความกตัญญูและความมีมนุษยธรรม ยิ่งจริยธรรมอันดับสุดท้ายบรรจงสุกตายนั่น แต่ละกลุ่มตัวอย่างก็เลือก การสะสมทรัพย์สินสมบัติ เป็นอันดับสุดท้าย และหลักศาสนาเป็นอันดับรองสุดท้ายเหมือนกัน

ผลการศึกษา เปรียบ เปรียบครั้งนี้ก็แย้งกับสมมุติฐานที่ตั้งเอาไว้เป็นส่วนใหญ่ มีอยู่เพียงข้อเดียวที่สอดคล้องกับสมมุติฐาน เดิมก็คือ "อาจารย์กับนิสิตน่าจะมีจริยธรรมไม่แตกต่างกัน" การที่กลุ่มตัวอย่างอาจารย์และนิสิตที่จำแนกตามตัวแปรต่าง ๆ จัดอันดับจริยธรรมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญครั้งนี้ ก็คงจะเป็นด้วยเหตุผลหนึ่งที่ได้อธิบาย เปรียบ เปรียบผลการจัดอันดับจริยธรรมแต่ละอันดับของอาจารย์และนิสิตไว้ข้างต้นแล้ว อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการ จัดอันดับจริยธรรมไม่แตกต่างกันก็คือ

ประการแรก กลุ่มตัวอย่างทั้งอาจารย์และนิสิตนั้นต่างก็อยู่ในสภาพแวดล้อมหรือลักษณะทางสังคมเหมือนกัน แม่ว่าแต่ละบุคคลจะมีภูมิลำเนาเดิมแตกต่างกัน แต่กลุ่มตัวอย่าง เหล่านี้ก็ใช้เวลาอยู่ในสิ่งแวดล้อมเดียวกัน เป็นเวลานาน ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตนั้นส่วนใหญ่สำเร็จมาจากวิทยาลัยครู ในส่วนกลาง เป็นส่วนมาก อาจารย์ผู้สอนเองก็มีอายุการทำงานอยู่ในส่วนกลาง มาเป็นเวลานานเช่นกัน

ประการที่สอง การที่กลุ่มตัวอย่างทั้งอาจารย์และนิสิตต่างก็อยู่ในสาขาวิชาชีพ "ครู" เหมือนกันนั้นก็ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้แบบแผนของการจัดอันดับจริยธรรม สอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ การได้รับการ สั่งสอนอบรมและได้รับการปลูกฝังค่านิยมจาก สถาบันฝึกหัดครูนั้นแต่ละแห่งก็น่าใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ก็เพราะว่าผู้ที่รับหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรม ในสังคมนั้นก็คือ "ครู" (ภิญโญ สาร, 2514 : 11) ดังนั้นแบบแผนของจริยธรรม ซึ่งถือเป็นวัฒนธรรมอันดีงามทางจิตใจ กลุ่มตัวอย่างอาจารย์และนิสิตจึงมีความเห็น สอดคล้องกัน

ประการที่สาม "จริยธรรม" เป็น เรื่องของค่านิยมพื้นฐานอันพึงประสงค์ ที่ได้ฝังรากฐานอันแน่นแฟ้นอยู่ในโครงสร้างทางวัฒนธรรมของไทยมาช้านานแล้ว บรรพบุรุษ ไทยได้สร้างสมนับเป็นพัน ๆ ปี และได้เป็นมรดกตกทอดมาถึงปัจจุบัน (เบื่อ วิชัยดิษฐ์, 2515 : 4) นับว่าเป็นวัฒนธรรมทางจิตใจที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

โดยเหตุดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างอาจารย์และนิสิตจึงได้จัดอันดับจริยธรรม ไม่แตกต่างกันมากนัก

ผลการ ศึกษาเปรียบเทียบตามตัวแปรอิสระต่าง ๆ เหล่านี้ ก็ได้ผลสอดคล้องกับ งานวิจัยของ เคล่อม มุขย์แก้ว ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมของนักเรียนฝึกหัดครู นักเรียนเกษตรกรรม และนักเรียนมัธยมสายสามัญ โดยแยกตาม เพศ อาชีพผู้ปกครอง การศึกษาของผู้ปกครอง และแบบของการเลี้ยงดู ปรากฏผลว่าการ จัดอันดับค่านิยมตาม ตัวแปรต่าง ๆ ก็ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญเช่นกัน ยกเว้นแบบของการเลี้ยงดูเท่านั้น และเหตุผลอันสำคัญก็คือ กลุ่มตัวอย่างที่เปรียบเทียบต่างก็อยู่ในสภาพสังคมเดียวกัน (เคล่อม มุขย์แก้ว, 2515 : 165) นอกจากนี้ ผลการวิจัยก็ยังสอดคล้องด้ยการศึกษา ของ พจนิย์ มณีสุวรรณ อีกด้วย กล่าวคือ นักเรียนวิทยาลัยครูนั้น เมื่อแบ่งแยก เปรียบเทียบตามเพศ รายได้ผู้ปกครอง สถานภาพสมรสของผู้ปกครองและภูมิลำเนาแล้ว พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เหมือนกัน ส่วนเหตุที่พอจะเชื่อถือได้ก็คือ กลุ่มตัวอย่างต่างก็อยู่ในสังคม พระนคร และชนบุรี (เดิม) เหมือนกัน (พจนิย์ มณีสุวรรณ, 2514 : 141)

✓ อย่างไรก็ตามเมื่อแยก เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรต่าง ๆ ด้วยเส้นภาพแล้ว ก็ยังมีจริยธรรมบางประเภทที่แตกต่างกันอย่างเห็นชัด สามารถจะจำแนกอภิปรายในแต่ละตัวแปรได้ดังนี้

1. จากการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของอันดับจริยธรรมระหว่าง

กลุ่มตัวอย่างอาจารย์และกลุ่มตัวอย่างนิสิตด้วยเส้นภาพ ก็พบว่า จริยธรรมที่กลุ่มตัวอย่างนิสิตให้ความสำคัญแตกต่างไปจากกลุ่มตัวอย่างอาจารย์อย่างชัดเจนก็คือ ความมีสัมมาคารวะ และเสรีภาพ ทั้งนี้ก็อาจเป็นด้วยเหตุผลที่ว่า กลุ่มตัวอย่างนิสิตเหล่านี้ได้รับอิทธิพลจากการสั่งสอนอบรม มาจากบิดามารดา หรือผู้ปกครองอื่น ๆ ต่อ ๆ กันมาว่า การแสดงความเคารพนับถืออ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่และท้าว เป็นผู้ที่มีความกตัญญู สอนองคุณต่อผู้มีพระคุณนั้น ย่อมเป็นที่ยกย่องสรรเสริญจากสังคม บุคคลใดที่ขาดจริยธรรมดังกล่าวเหล่านี้ไป ก็มักจะได้รับการตำหนิอย่างรุนแรงจากสังคม ถือว่าเป็นบุคคลที่ไม่น่าคบค้าสมาคมด้วย อีกประการหนึ่ง กลุ่มตัวอย่างนิสิตต่างก็อยู่ในวัยที่กำลังพัฒนาจากระยะวัยรุ่น ไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ และ "ความเป็นผู้ใหญ่" ของนิสิตในที่นี้มีความหมายกว้างขวางออกไปอีก นั่นคือจะต้องไปเป็น "ครู" ทำหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมอันดี ตลอดจนต้องเป็นแบบแผนอันพึงปรารถนาต่อนักเรียนในระดับต่าง ๆ ต่อไป ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงจากระยะวัยรุ่นไปสู่วัยแห่งการมีภาระรับผิดชอบ จึงน่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้กลุ่มนิสิตมองหาจริยธรรมพื้นฐานทางสังคมที่ตนได้รับการอบรมถ่ายทอดกันมาเพื่อเอาไว้เป็นแบบแผนที่จะถ่ายทอดต่อ ๆ ไป จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างนิสิตให้ความสำคัญต่อจริยธรรม ความมีสัมมาคารวะและความกตัญญู สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างอาจารย์ที่ได้ผ่านวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงมานานแล้ว ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของฉัฐมา อาษารัฐ ที่ได้ศึกษาคำนิยมจากวรรณกรรมที่วัยรุ่นสนใจ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 17 - 19 ปี ซึ่งใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างนิสิตที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ฉัฐมาได้พบว่า คำนิยมด้านขนบธรรมเนียมประเพณีไทยที่กลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นเห็นควรรักษาไว้มากที่สุดก็คือ การมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ และยึดมั่นอยู่ในความกตัญญู (ฉัฐมา อาษารัฐ, 2514 :

จริยธรรมอีกประการหนึ่งที่กลุ่มตัวอย่างนิสิตให้ความสำคัญสูงกว่ากลุ่มอาจารย์ก็คือ

✓ การมีอิสระเสรีภาพ ซึ่งอาจอธิบายได้ว่า น่าจะเป็นเพราะแนวการอบรมสั่งสอนในปัจจุบันนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันการศึกษา แนวคิดแบบประชาธิปไตยที่บุคคลได้รับการปลูกฝังใหม่นี้ เปิดโอกาสให้บุคคลมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลมากขึ้น เปิดโอกาสให้บุคคลได้ใช้เวลาศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และพึ่งตนเองมากขึ้น (บุญยิ่ง เจริญยิ่ง, 2514 : 25) จากการที่เปิดโอกาสให้บุคคลได้เป็นตัวของตัวเองมีอิสระเสรีในการคิดมากขึ้นกว่าที่จะปฏิบัติตามคำสั่งสอนบุคคลอื่นแต่เพียงอย่างเดียวเหมือนแต่ก่อนนี้เอง จึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างนิสิตได้ให้ความสำคัญต่อการมีอิสระเสรีภาพ อยู่ในระดับสูงต่างจากกลุ่มอาจารย์

หรือในอีกนัยหนึ่ง การที่กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ให้ความสำคัญต่ออิสระเสรีภาพต่ำกว่ากลุ่มนิสิตนี้ ก็อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มตัวอย่างอาจารย์เหล่านั้นต่างเป็นผู้ที่มีอาวุโส ได้รับแบบแผน การสั่งสอนอบรมมาในแบบการปฏิบัติตามคำสั่งสอนมากกว่าการเป็นอิสระในการคิดด้วยตนเอง ซึ่งแบบแผนการอบรมสั่งสอนแบบนี้ นับว่าสะดวกต่อการอบรมสั่งสอน และควบคุมให้อยู่ในโอวาทและการปล่อยให้มีอิสระเสรีภาพนั้น ก็จะทำให้ยากต่อการควบคุมและอบรมสั่งสอนให้ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้ ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างอาจารย์จึงได้ให้คุณค่าจริยธรรมด้านการมีอิสระเสรีภาพ ต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างนิสิต

2. เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับจริยธรรมด้วยเส้นภาพ จำแนกตามกลุ่มตัวอย่างภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง และภาคใต้ ก็พบว่ากลุ่มตัวอย่างภาคอีสานได้ให้คุณค่า ความสุขในชีวิตครอบครัวอยู่ในระดับต่ำต่างไปจากกลุ่มตัวอย่างภาคอื่น ๆ อย่างเด่นชัด เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็อาจเป็นเพราะว่าลักษณะของภูมิภาคนั้นมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจากผลการวิจัยของ ศาสตราจารย์ มาเรียน อาร์ ไมเนอร์ เกี่ยวกับการย้ายออกจากภูมิลำเนาเดิมภายในประเทศไทย พบว่าในอีสานมีการย้ายออกมากที่สุด ในขณะที่ภาคอื่น ๆ มีการย้ายเข้ามากกว่าการย้ายออก ปัจจัยที่สำคัญในครั้งนั้นก็ คือ สภาพความเป็นอยู่และความขาดแคลนอาหาร ผู้ย้ายออกจากถิ่นฐานภาคอีสานไปสู่ภาคอื่น ๆ ร้อยละ 80 ตอบว่า ภูมิลำเนาของตนนั้นขาดแคลนอาหาร แห่งแล้ง ไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้ จึงต้องเคลื่อนย้ายเพื่อหาที่ทำงาน (มาเรียน อาร์ ไมเนอร์, 2514 : 8 - 16) การที่สภาพความเป็นอยู่ในภาคอีสานเป็นปัจจัยผลักดัน (Push

Factors) นี้เอง ซึ่งน่าจะเป็นสาเหตุให้ ความสุขในชีวิตครอบครัว ต้องลดความสำคัญลงไป ทำให้แต่ละครอบครัวหันไปเน้นถึงความปลอดภัยและความจำเป็นในการต่อสู้ชีวิต เพื่อหารายได้มาประทังความขาดแคลนของตนเองมากกว่าที่จะเน้นถึงการสร้างความสุขในชีวิตครอบครัว

3. จากการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีคามารคาอยู่ด้วยกัน กลุ่มตัวอย่างที่มีคามารคาแยก-หย่าร้าง และกลุ่มตัวอย่างที่มีคาและหรือมารคาถึงแก่กรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีคามารคาแยก-หย่าร้างนั้นให้ความสำคัญต่อการศึกษาคหาความรู้ อยู่ในระดับต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ อย่างเด่นชัด ทั้งนี้ก็อาจเป็นเพราะว่าภาวะทางครอบครัวในลักษณะที่มีคามารคาต้องแยก-หย่าร้างกันนั้น ทำให้ชีวิตครอบครัวขาดความผูกพันต่อกันและขาดเสียซึ่งความอบอุ่นในระหว่างสมาชิกครอบครัว สิ่งนี้ย่อมทำให้เกิดภาวะความกดดัน เกิดความกังวลที่จะเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ อย่างมั่นใจได้ เพราะขาดบุคคลที่จะช่วยสนับสนุนหรือเป็นที่ปรึกษาให้ (ทวิรัสมิ์ ชนาคม, 2514 : 15) ดังนั้นควรเหตุดังกล่าวจึงอาจเป็นเหตุให้กลุ่มตัวอย่างที่มีคามารคาแยกกัน-หย่าร้างนั้นให้ความสำคัญต่อการศึกษาคหาความรู้ อยู่ในระดับต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เพราะว่าการที่ต้องอยู่นั้น เป็นความต้องการที่จะมีความผูกพันและมีความอบอุ่นในค่านครอบครัวมากกว่า ซึ่งก็พบว่ากลุ่มตัวอย่างนี้ได้ให้ความสำคัญต่อชีวิตครอบครัวอยู่ในระดับสูงด้วย

4. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบการเลือกจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการศึกษาของบิดามารดา ก็พบว่า มีจริยธรรมที่แตกต่างกันเด่นชัดดังต่อไปนี้

4.1 การปฏิบัติตามสังคมนิยมและความเสียสละ จากเสนาภาพจะพบว่าจริยธรรมทั้งสองประเภทนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีคามารคามีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาได้ให้คะแนนสูงแตกต่างไปจากกลุ่มอื่น ๆ มาก ซึ่งอาจจะเป็นด้วยเหตุผลที่ว่า อิทธิพลของการอบรมสั่งสอนและการปลูกฝังค่านิยมทางจริยธรรมจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ได้รับถ่ายทอดมานั้น ยังฝังแน่นอยู่ในความรู้สึกของกลุ่มตัวอย่างอีกอย่างหนึ่งการปฏิบัติตามสังคมนิยมและการเสียสละ ล้วนเป็นจริยธรรมที่มีรากฐานมาจากศาสนาและสังคมไทยยอมรับปฏิบัติกันมาเป็นเวลาช้านานแล้ว กลุ่มทางสังคมที่ยึดถือค่านิยมแบบดั้งเดิมเหล่านี้อย่างไม่ค่อย

เปลี่ยนแปลงก็มัก เป็นกลุ่มชนที่มีการ ศึกษาอยู่ในระดับต่ำ เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเมื่อมาพิจารณาถึง ระดับการศึกษาของบุคคล ก็มีผลงานวิจัยอันหนึ่งของ แคมป์เบลล์ เกี่ยวกับการ เปลี่ยนแปลง แบบแผนค่านิยมของบุคคล ผู้วิจัยได้ติดตามผลเกี่ยวกับแบบแผนค่านิยมของกลุ่มตัวอย่าง ก็ได้พบว่าค่านิยมนั้นจะ เปลี่ยนแปลงไปตามระดับของการศึกษา ยิ่งบุคคล เรียนในระดับสูงขึ้น แบบแผนของค่านิยมก็ เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากขึ้น (Doris K. Campbell, 1963:380) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทย ค่านิยมที่ได้รับจากการอบรมสั่งสอนต่อ ๆ กันมานั้นมักมี อิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิด เมื่อการศึกษาของบุคคลมาอยู่ใน ระดับต่ำแบบแผนค่านิยมที่ปลูกฝัง ให้กับลูกหลาน จึงมัก เป็นค่านิยมพื้นฐานที่ถ่ายทอดกันมาในสังคมเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นก็จึงเป็น ควบเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ กลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดา มีการ ศึกษา ระดับต่ำกว่า ประถมศึกษา ยังยึดถือการปฏิบัติตามสังคม และความเสียสละ อยู่ในระดับสูง แตกต่างไปจากกลุ่มตัวอย่าง อื่น ๆ

สำหรับจริยธรรมอีกประเภทหนึ่งที่กลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดา มีการ ศึกษาต่ำกว่า ประถมศึกษา ให้ความสำคัญอยู่ใน ระดับต่ำต่างจากกลุ่มอื่น ๆ คือ ชีวิตครอบครัว ซึ่งเหตุผล ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับเหตุผลในข้อ 2 ที่กล่าวแล้ว อาจสรุปได้ว่ากลุ่มบุคคลที่มีการ ศึกษา น้อยนั้น ภาวะความเป็นอยู่และชีวิตครอบครัวมักจะด้อยกว่ากลุ่มผู้ที่มีการ ศึกษาสูงกว่า สิ่งที่เป็นความจำเป็นสำคัญเหนือสิ่งอื่นก็คือความจำเป็นที่จะต่อสู้ชีวิต เพื่อการอยู่รอด จึงทำให้ กระทบกระเทือนต่อชีวิตครอบครัว ในบางครั้งครอบครัวก็ต้องอพยพโยกย้าย เพื่อแสวงหาแหล่ง ที่ทำมาหากิน บางทีสมาชิกในครอบครัวก็ต้องแยกย้ายกันไปเพื่อหารายได้เลี้ยงชีพ สิ่งเหล่านี้ ย่อมทำให้ บุคคลให้ความสำคัญต่อ ความสุขในชีวิตครอบครัวน้อยลง และคงเป็นควบเหตุผล ดังกล่าว จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดา มีการ ศึกษาต่ำกว่า ประถมศึกษา เลือก ชีวิตครอบครัวอยู่ใน ระดับต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ

4.2 ยังมีจริยธรรมที่น่าสนใจอีกประเภทหนึ่งก็คือ ความยุติธรรม จากการแสดง เสนภาพจะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดา มีการ ศึกษา ระดับต่ำกว่า ประถมศึกษา ให้ความสำคัญสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ทั้งนี้ก็อาจอธิบายได้ว่า โดยทั่ว ๆ ไปแล้วภาวะ าว ความเป็นอยู่ ตลอดจนการครองชีพที่ได้นั้น กลุ่มผู้มีการ ศึกษา น้อย โดยเฉพาะผู้ที่ยังมิได้

✓ **จบชั้นประถมศึกษา** มักจะต่ำกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า ความเหลื่อมล้ำกันในฐานะทางเศรษฐกิจและสภาพความเป็นอยู่นี้เอง อาจมีอิทธิพลให้กลุ่มผู้มีการศึกษาน้อยต้องการความเท่าเทียมและความเสมอภาคกันในสังคม จริงอยู่แม้สังคมไทยจะปกครองด้วยระบบประชาธิปไตยทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน แต่โดยสภาพความเป็นจริงแล้ว ก็ยังมีความเหลื่อมล้ำและมีช่องว่างอยู่มาก ระหว่างคนจนกับคนรวย หรือ ผู้มีการศึกษาระดับสูงกับผู้มีการศึกษาระดับต่ำกว่า ทั้งเรื่องโอกาสในเศรษฐกิจ และสิทธิที่พึงจะมีได้ในสังคม ความกดดันต่าง ๆ ดังกล่าวจึงเป็นแรงผลักดันที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวนี้ ให้เล็งเห็นความยุติธรรมอยู่ในระดับสูง

4.3 สำหรับจริยธรรมที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งก็คือแก่ ความมีมนุษยสัมพันธ์จาก เสนาภพจะพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดา มีการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้ความสำคัญต่อมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคคลที่มีการศึกษาในระดับสูงมากขึ้นนั้น มักจะมีแนวโน้มที่จะแยกตัวออกไปอยู่ในหมู่พวกของตนเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทย มักจะพบได้เสมอว่า กลุ่มคนที่ได้รับการศึกษาถึงขั้นอุดมศึกษานั้นมักจะเรียกตนเองว่า "ชนชั้นปัญญาชน" ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกว่าต้องการแยกไปจากกลุ่มชนอื่น ๆ อย่างสิ้นเชิง การที่มีค่านิยมดังอยู่ในความรู้สึกของผู้ที่จบการศึกษาชั้นอุดมศึกษาเช่นนี้ จึงอาจมีผลส่งมายังความรู้สึกนึกคิดของกลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดา มีการศึกษาระดับอุดมศึกษาเหล่านี้ จึงได้ให้ความสำคัญต่อการที่จะทำตนให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่น้อยลงไป ซึ่งความจริงแล้ว เรื่องมนุษยสัมพันธ์นั้น เป็นเรื่องของการทำตนให้เข้าได้กับชนทุกชั้น มิใช่คำนึงถึงเพียงระดับชนชั้นเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ที่จะมีความสัมพันธ์ด้วย ด้วยเหตุดังกล่าวกลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดา มีการศึกษาระดับอุดมศึกษา จึงให้ความสำคัญต่อมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ

5. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับจริยธรรมจำแนกตามกลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดาอาชีพรับราชการ อาชีพค้าขาย อาชีพเกษตรกรกรรม และอาชีพอื่น ๆ แล้วก็พบว่า จริยธรรมที่แตกต่างกันชัดเจนก็ได้แก่ ความเสียสละ และความยุติธรรม กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดาอาชีพเกษตรกรกรรมนั้นได้ให้คะแนนความเสียสละ

✓ และความยุติธรรม อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า ในสภาพสังคมไทย ผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบท ลักษณะทางสังคมทั่ว ๆ ไปมีการเคลื่อนไหวถ่ายเทน้อย ไม่นิยมการเปลี่ยนแปลงแบบแผนของค่านิยมที่ได้รับการถ่ายทอดต่อ ๆ กันมา ซึ่งค่านิยมพื้นฐานดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นค่านิยมที่มีรากฐานมาจากทางศาสนา ส่วนคุณสมบัติเด่น ๆ ส่วนบุคคลของผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมนั้น ก็ได้แก่การรักษาแบบแผนทางศีลธรรม และคำสั่งสอนทางศาสนา ไว้อย่างแน่นแฟ้น ดังเช่นจริยธรรม ความเสียสละก็มีพื้นฐานมาจากคำสั่งสอนทางศาสนาเช่นกัน เมื่อใดก็ตามที่มีบุคคลชอบเอาใจเอาเปรียบบุคคลอื่น ไม่รู้จักการช่วยเหลือ ไม่มีใจบุญสุนทน ไม่รู้จักการเสียสละเพื่อประโยชน์สุขของคนอื่นบ้าง ก็จะได้รับคำตำหนิอย่างรุนแรงจากสังคมว่าเป็นบุคคลที่ไม่สมควรแก่การคบค้าสมาคมด้วย ในทางตรงกัน บุคคลใดมีใจกว้างขวาง รู้จักการเสียสละประโยชน์สุขส่วนตนเพื่อบุคคลอื่น ๆ แล้ว บุคคลในชนบทก็จะพากันยกย่องสรรเสริญ ถือเป็นคนงาม ความดีของบุคคล ตลอดจนเป็นเกียรติยศของวงศ์ตระกูลของบุคคลนั้น ๆ สืบต่อไป ถือได้ว่าจริยธรรมพื้นฐานดังกล่าวนี้เป็นสิ่งสำคัญ ในการควบคุมพฤติกรรมในสังคมชนบท ให้รู้จักการแลกเปลี่ยนแรงงาน และการทำงานเพื่อประโยชน์ในสังคม รวมทั้งมีความสัมพันธ์ทางจิตใจ มีการเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันได้

การที่บิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในสังคมเกษตรกรรม จึงมักจะอาศัยอยู่ในชนบทที่ซึ่งรักษาริยธรรมแห่งการเสียสละไว้อย่างแน่นแฟ้น แม้การเสียสละเหล่านั้นในบางครั้งจะถูกบุคคลบางพวกนำเอาไปใช้เพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว มีการเอาใจเอาเปรียบต่อเกษตรกรก็ตาม แต่ชาวเกษตรกรส่วนใหญ่ก็ยังยึดมั่นอยู่ในหลักจริยธรรมสิ่งใดที่ไม่รุนแรงจนเกินไป สามารถที่จะอดกลั้นได้ เขาเหล่านั้นก็ยอมเสียสละได้ ดังนั้นอิทธิพลของการอบรมสั่งสอน จริยธรรมพื้นฐานดังกล่าวเหล่านี้ จึงน่าจะฝังรากฐานอยู่ในความรู้สึกของกลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดาเป็นอาชีพเกษตรกรรมที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ทำให้เลือกการเสียสละอยู่ในระดับสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ

จริยธรรมอีกประเภทหนึ่งก็คือ "ความยุติธรรม" จริยธรรมดังกล่าวนี้ กลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดาเป็นอาชีพเกษตรกรรม ก็ให้คุณค่าสูงมาก ซึ่งถ้าพิจารณาจาก

เป็นด้วยเหตุผลที่ว่า ลักษณะของสังคมไทยนั้น ความแตกต่างระหว่างชุมชนชนบท ซึ่งส่วนใหญ่ก็คือผู้มีอาชีพเกษตรกรรมกับสังคมในเมืองนั้นยังมีความแตกต่างกันสูงมาก ไม่ว่าจะเป็นบริการสาธารณสุขต่าง ๆ เช่น สถานศึกษา ถนน ไฟฟ้า สถานพยาบาล หรือ ความเจริญในด้านต่าง ๆ ก็ตาม ความเจริญและบริการ สาธารณชน เหล่านี้มีอยู่อย่างบริบูรณ์ในสังคมเมือง (Urban Society) แต่กับสังคมชนบท (Rural Society) แล้วจะหาสิ่งดังกล่าวได้ยาก ดังนั้นช่องว่างของการได้รับสิทธิความเท่าเทียมที่ควรจะมีได้ในสังคมในฐานะประชากรของประเทศคนหนึ่งจึงห่างมาก เพราะการปล่อยให้สังคมเมือง กับสังคมชนบทมีความเหลื่อมล้ำกันมาก ย่อมเป็นหนทางให้ฝ่ายตรงกันข้ามหาทางแทรกซึม โดยยกหลักแห่งความยุติธรรมในสังคมขึ้นมาเป็นเครื่องมือการโฆษณาชวนเชื่อได้ ดังนั้น ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 พ.ศ. 2515 - 2519 นโยบายของการพัฒนาสังคมข้อหนึ่ง จึงเน้นที่จะพยายามลดความแตกต่างระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบทให้น้อยลง (สภาพัฒนาการ เศรษฐกิจแห่งชาติ, 2515) แต่โดยสภาพความเป็นจริง สภาพความแตกต่างก็ยังคงมีอยู่ทั่วไปในสังคมชนบทไทย ดังนั้นจึงน่าจะเป็นด้วยเหตุดังกล่าวนี้นี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีความเหมาะสมที่สุดในการศึกษาจึงได้ให้ความสำคัญต่อ "ความยุติธรรม" อยู่ในระดับสูงต่างจากกลุ่มตัวอย่างอาชีพอื่น ๆ

6. จากการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอันดับจริยธรรม จำแนกออกตามกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ที่มีอายุการทำงานสูง หรือกล่าวได้ว่า กลุ่มอาจารย์อาวุโส นั้น ได้ให้คะแนนการ ปฏิบัติตามสังคมนิยมและปฏิบัติตามคนอื่น สูงกว่ากลุ่มอาจารย์ที่มีอายุการทำงานน้อยหรือผู้ที่เพิ่งทำงานใหม่ ทั้งนี้ก็อาจอธิบายได้ว่าในระบบการทำงาน โดยเฉพาะในวงราชการ เมืองไทยนั้น เป็นระบบการปกครองในลักษณะปกครองกันตามลำดับชั้น บุคคลที่พยายามปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งเบื้องบนอย่างเคร่งครัด ก็มักจะมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของตน ตรงกันข้ามหากบุคคลใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของหัวหน้างานหรือไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และระเบียบแบบแผนที่วางไว้แต่เดิม อาจจะด้วยเหตุผลที่ว่าไม่ถูกต้อง หรือทำไปแล้วจะไม่ได้ประโยชน์เท่าที่ควรก็ตาม บุคคลนั้นก็มักจะไม่มี ความก้าวหน้าในหน้าที่ของตนและอาจจะอยู่ในวงงานนั้น ๆ ได้อย่างยากยิ่ง ทั้งนี้ถ้าพิจารณาให้ดีแล้วจะเห็นได้ว่า ค่านิยมของ

สังคมไทยนั้นส่วนใหญ่ยังยึดมั่นต่อระบบอาวุโส เจ้าขุนมูลนาย "ผู้น้อยทำตามผู้ใหญ่" เจ้าท่านเอง "นโยบายมักจะมีอยู่เหนือเหตุผล" จนมีคำพังเพยที่ว่า "เดินตามผู้ใหญ่สุนัขไม่กัด" ซึ่งค่านิยมเหล่านี้ในบางครั้งก็ขัดต่อการพัฒนาสังคมให้เจริญไปอย่างรวดเร็วได้ แต่ว่าเนื่องจากระบบสังคมและตัวบุคคลยังคงยึดมั่นอยู่ในการปฏิบัติตามแบบแผนที่สังคมวางไว้ หรือทำตามบุคคลอื่น ระบบงานจึงมีลักษณะเป็นการ "ตูดกลิ้ง" ระหว่างผู้ทำงานเก่ากับผู้ที่จะเข้าทำงาน (ข้าราชการใหม่, 2516 : 5) จะพบว่าตัวบุคคลที่เริ่มเข้าทำงานใหม่ ๆ นั้น มักจะมีอุดมคติสูง มุ่งมั่นในการทำงานอย่างแท้จริง ตรงต่อหลักการแห่งเหตุผลเหมือน ๆ กับลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุการทำงานน้อยเหล่านี้ ต่างก็ยังมีอุดมการณ์ ยังมีความต้องการที่จะทำงานด้วยความสามารถของตนเอง ยึดมั่นเหตุผลอย่างเต็มที่ จึงพบได้ว่าได้ให้ความสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ในการทำงานสูงมาก แต่เมื่อใช้เวลาการทำงานระยะนานขึ้น ก็พบว่า ระบบงานมีความขัดข้อง เนื่องจากต้องเป็นไปตามลำดับขั้นและต้องถือคำสั่งจากหัวหน้างานเป็นเกณฑ์ งานหรือแผนการที่เสนอขึ้นไป บางครั้งก็มิได้รับการพิจารณาเท่าที่ควร และบางครั้งเมื่อมีการทวงถามหรือโต้แย้งหัวหน้าก็มักจะกระหนกระเถินถึงความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของตน ในไม่ช้าก็จะพบว่า ผู้ทำงานใหม่ ๆ เหล่านี้เริ่มจะหมดกำลังใจ มองเห็นว่าการทำงานตามระบบงานโดยยึดถือการปฏิบัติตามคนอื่น ๆ นั้นจะเป็นช่องทางให้มีความก้าวหน้ามากกว่าที่เป็นอยู่ การทำงานตามบุคคลอื่นก็จะเกิดขึ้น กลายเป็นการยึดตัวบุคคลมากกว่า อุดมการณ์ที่ตั้งไว้แต่เดิม ซึ่งก็คงเป็นด้วยเหตุดังกล่าวนี้นี้ จึงเป็นสาเหตุให้ กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ผู้มีอายุการทำงานมากเป็นผู้อาวุโส และได้ผ่านการทำงานมานาน เลือกให้คุณค่าการปฏิบัติตามสังคมและคนอื่นสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างอาจารย์ผู้เพิ่งจะทำงาน เพราะเห็นว่า การทำงานตามคำสั่งนั้นย่อมจะสามารถอยู่ในระบบงานในสังคมได้อย่างมีความสุข

ในทางตรงกันข้าม กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ผู้เพิ่งจะทำงาน มีอายุการทำงานน้อย ได้ให้คุณค่าต่อผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงานสูง แต่เน้นการปฏิบัติตามคนอื่นในระดับต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างอาจารย์อาวุโส ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า การที่ผู้ที่จะปฏิบัติหน้าที่การงาน อุดมคติ ความกระตือรือร้นส่วนตัวยังมีมาก ยังมีพลังที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ อย่างเต็มที่ ผิดกับกลุ่มตัวอย่างอาจารย์อาวุโส ซึ่งส่วนมากกับบรรลุในขั้นสูงของหน้าที่การงาน

มาแล้ว จึงทำให้ให้ความสำคัญกับ "ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน" ต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่าง
อาจารย์ผู้มีการทำงานน้อย

ข้อเสนอแนะ

เกี่ยวกับการปลูกฝังจริยธรรม

1. ผลการศึกษาครั้งนี้ ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างอาจารย์และนิสิตต่างก็เลือกเน้น
ความซื่อสัตย์ เป็นอันดับแรก การศึกษาหาความรู้เป็นอันดับที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่
การงาน มนุษยธรรม และความกตัญญู เป็นอันดับรอง ๆ ลงไป จากการเลือกเน้นจริยธรรม
ดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมทางวัฒนธรรมที่สำคัญ 2 ประการด้วยกันคือ

ประการแรกค่านิยมค่านิยมทางจิตใจ จริยธรรมพื้นฐานที่ถือได้ว่าเป็น
ค่านิยมค่านิยมทางจิตใจก็ได้แก่ ความซื่อสัตย์ มนุษยธรรม ความกตัญญู และยังมี
พวกความสามัคคี ความยุติธรรมและความเสียสละ จริยธรรมเหล่านี้ กลุ่มตัวอย่างอาจารย์
และนิสิตต่างก็ให้ความสำคัญอยู่ในระดับสูง

ประการที่สองค่านิยมค่านิยมทางวัตถุ จากผลของการศึกษาครั้งนี้
จะเห็นว่าในขณะที่จริยธรรมที่สนับสนุนวัฒนธรรมทางจิตใจได้รับการ เน้นอยู่ในระดับสูง
จริยธรรมที่สนับสนุนวัฒนธรรมทางวัตถุก็ได้รับการ เน้นอยู่ในระดับสูงควบคู่กัน ได้แก่ การศึกษา
หาความรู้ และ ผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน

การเลือกจริยธรรมดังกล่าวของกลุ่มตัวอย่าง นั้นว่าสอดคล้องกับความต้องการ
ทางสังคมและวัฒนธรรม ในปัจจุบันอย่างยิ่ง กล่าวคือ ถ้าเราพิจารณาสภาพสังคมไทย
ปัจจุบันนี้ จะพบว่า ประเทศไทยกำลังเร่งรัดพัฒนาในทุก ๆ ด้านและที่เน้นมากที่สุดก็คือ
ในด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ กล่าวได้ว่าสังคมไทยพยายามพัฒนาจากสังคมเกษตรกรรม
ไปสู่สังคมอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นแบบที่พัฒนาการทางเศรษฐกิจสูง ดังนั้นจริยธรรมที่เน้น
กันมากก็จึงมีแนวโน้มมาทางจริยธรรมที่สนับสนุนวัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น การ เน้นให้บุคคล
ในชาติเป็นผู้มุ่งการศึกษาหาความรู้ เพื่อความเจริญในวิชาการต่าง ๆ อยู่เป็นนิจ และในขณะที่

เดียวกันก็นำความรู้ในมาปฏิบัติด้วยความขยันหมั่นเพียร เพื่อผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน จนกระทั่งจะพบว่าในปัจจุบัน ความเจริญทางด้านวัตถุของประเทศเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว มีการรับเอาวิทยาการใหม่ ๆ เข้ามา ในรูปการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ซึ่งบางครั้งสังคมไทยรับเข้ามาก็มีได้ดัดแปลงให้เข้ากับสภาพความเป็นอยู่ของสังคมไทย ดังนั้นสภาพปัญหาต่าง ๆ ก็จึงตามมา เช่น ปัญหาแรงงาน ปัญหาอาชีพ ปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย อนามัยและของฟุ่มเฟือย ฯลฯ ปัญหาเหล่านี้ทำให้เกิดการแข่งขันแย่งกันมากขึ้น บุคคลขาดความมั่นคงทางจิตใจ ไปเน้นถึงตัววัตถุสิ่งของมากกว่าจิตใจ กลายเป็น การรับยึดถือวัฒนธรรมทางวัตถุ และค่านิยมวัฒนธรรม สลัดเอกลักษณ์ของชาติไปเสีย (บุญถิ่น อัตถากร , ๒๕๑๕ : ๑ - ๒) วัฒนธรรมทางจิตใจจึงลดความสำคัญลง ตามลำดับ สิ่งเหล่านี้สังคมไทย กำลังประสบและต้องการการแก้ไขโดยเร่งด่วน

เมื่อพิจารณาการปรับปรุงแก้ไขสภาพสังคมไทยปัจจุบัน สิ่งที่สะท้อนให้เห็นจาก ผลการศึกษาครั้งนี้จากกลุ่มตัวอย่างก็คือ การ เน้นที่จะปลูกฝังวัฒนธรรมทางจิตใจให้มีความเจริญไปพร้อม ๆ กับความเจริญทางวัตถุ วัฒนธรรมทางจิตใจของสังคมไทยนั้น ส่วนมาก ก็มีรากฐานมาจากศาสนา ซึ่งถ่ายทอดกันต่อ ๆ มา ไม่ว่าจะเป็น ความซื่อสัตย์ มนุษยธรรม ความกตัญญู ความสามัคคี เสียสละ ฯลฯ จริยธรรมเหล่านี้นับว่าเป็นจริยธรรมที่ช่วยพัฒนาจิตใจของบุคคลให้มีความเจริญงอกงามไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาทางด้านวัตถุ กล่าวได้ว่า เมื่อใดก็ตามที่สังคม สามารถเน้นให้บุคคลในชาติเห็นความสำคัญของความเจริญโดยทางสายกลาง นั่นคือให้ความเจริญทางวัตถุ พัฒนาไปพร้อม ๆ กับความเจริญทางจิตใจแล้ว การพัฒนาความเจริญรุ่งเรืองอันถาวรย่อมจะมีขึ้นในชาตินั้น ๆ ได้

การที่กลุ่มตัวอย่างได้ให้ความสำคัญต่อจริยธรรมทั้งประเภทที่ส่งเสริมความเจริญทางจิตใจและความเจริญทางวัตถุ ในระดับสูงเหมือน ๆ กันนี้ ย่อมจะช่วยสนับสนุนการพัฒนาประเทศโดยรวม ไม่ว่าจะเป็นด้านตัวบุคคล สังคม หรือเศรษฐกิจก็ตาม มากกว่าเป็นอุปสรรค กล่าวได้ว่าบุคคลย่อมรู้จักที่จะนำเอาความเจริญทางวิทยาการ ความก้าวหน้าทางวัตถุเข้ามาใช้ในลักษณะปรับปรุงให้เข้ากับสภาพวัฒนธรรมไทย เอกลักษณ์ของชาติก็จะยังได้รับการรักษาไว้อย่างมั่นคง การยึดมั่นในคุณงามความดีต่าง ๆ ก็จะต้องคงมีอยู่ในตัวบุคคล

อย่างน้อยที่สุดบุคคลก็รู้ตัวว่า จะนำวัฒนธรรมทางวัตถุเหล่านั้นมาใช้เพื่อประโยชน์สุขของสังคมอย่างไร หากบุคคลจะเน้นเพียงความสำคัญของการพัฒนาวัฒนธรรมทางวัตถุแล้ว ในไม่ช้าบุคคลก็จะลดตัวเองลงเป็นสมียปาเถื่อน ความเป็นอยู่ประกอบทั่ววัฒนธรรมทางวัตถุพร้อม แต่จิตใจก็ขาดสติสัมปชัญญะ ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริต คิดแต่จะเอาเปรียบซึ่งกันและกัน จิตใจโหดเหี้ยมไม่มีเมตตากรุณาต่อกัน ไม่ช้าก็จะไม่สามารถรักษาอารยธรรมให้รุ่งเรืองต่อไปได้ ปัญหาสังคมต่าง ๆ ก็จะตามมา แต่ในทางตรงกันข้าม หากจะเน้นเพียงวัฒนธรรมทางจิตใจแล้ว ก็จะทำให้บุคคลมองข้ามความเจริญทางวัตถุ และเศรษฐกิจไปเสีย ความเจริญทางสังคมก็จะมีไต่ยากยิ่ง จึงจำเป็นต้องอย่างยั้งที่วัฒนธรรมทางวัตถุและวัฒนธรรมทางจิตใจควรที่จะได้รับการ เน้นที่จะพัฒนาไปพร้อม ๆ กันในสังคม จึงจะไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศชาติโดยส่วนรวม

ดังนั้นการที่กลุ่มตัวอย่างอาจารย์และนิสิต ต่างให้ความสำคัญต่อจริยธรรมที่สนับสนุนทั้งวัฒนธรรมทางจิตใจและวัฒนธรรมทางวัตถุ จึงน่าจะสะท้อนให้เห็นแนวทางการสร้างความเจริญอันถาวรให้แก่ประเทศไทยโดยส่วนรวมด้วย

2. ข้อมาสังเกตอีกประการหนึ่งก็คือ จริยธรรมต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้า วิจัยได้ยึดถือมาจากระบบโครงสร้างทางวัฒนธรรมไทย จริยธรรมดังกล่าวต่างก็มีรากฐานอันมั่นคงมาแล้วในสังคม ดังนั้นการที่ ครู อาจารย์ และนิสิตต่างเลือกจริยธรรมต่าง ๆ สอดคล้องกันนั้น จึงควรจะได้พิจารณาว่า กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้เลือกไปตามพื้นฐานของสังคมด้วยหรือไม่ หรือว่าเลือกเน้นจริยธรรมจากความรู้สึที่แท้จริง หากเลือกด้วยความรู้สึที่แท้จริงก็นับว่าค่านิยมพื้นฐานของกลุ่มอาจารย์และนิสิตนั้นสอดคล้องกัน จะเป็นประโยชน์ต่อการสั่งสอนอบรมได้ตามเป้าหมายเดียวกัน แต่หากว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกไปตามพื้นฐานของสังคม ก็น่าจะได้สังเกตว่า เมื่อการสั่งสอนอบรมดำเนินไปอาจจะมีการขัดแย้งกันบ้างในระบบจริยธรรม หรือ ที่เรียกว่าค่านิยมพื้นฐาน ซึ่งจะเป็นอันตรายอย่างยิ่ง เพราะอาจารย์ผู้สอนและนิสิตผู้จะออกไปทำหน้าที่ปลูกฝัง ค่านิยมอันนี้เรียนระดับต่าง ๆ นั้น ควรที่จะต้องมีแบบจริยธรรมที่สอดคล้องกันมากกว่าขัดแย้ง การสั่งสอนอบรมวัฒนธรรมทางจิตใจจึงจะดำเนินไปสู่จุดหมายร่วมกันได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ในการศึกษาครั้งนี้

ครั้งต่อ ๆ ไปจึงควรจัดกระทำด้วยวิธีการ หรือใช้กลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ดูบ้าง ซึ่งจะได้เสนอแนะในส่วนที่ 3

3. ในการศึกษาครั้งนี้ยังได้พบว่า กลุ่มตัวอย่างอาจารย์และนิสิตต่างเน้นความสำคัญต่อหลักศาสนาอยู่ในระดับต่ำ จึงเป็นสิ่งที่น่าจะได้พิจารณาให้รอบคอบอีกว่าในภาวะปัจจุบันที่บุคคลเริ่มเห็นห่างจากหลักธรรมไปทุกขณะนี้ จะเกิดผลเสียหายอย่างไรหรือไม่ บุคคลจะหันไปยึดปรัชญาอื่นใดมาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ซึ่งแต่เดิมคำสอนทางศาสนาเป็นหลักที่มั่นคงมาก่อน ดังนั้นในการปลูกฝังหลักธรรมในปัจจุบัน จึงมีข้อน่าคิดว่า เราจะให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งดำเนินการไปโดยลำพังมิได้ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

3.1 การอบรมเลี้ยงดู การปลูกฝังหลักธรรมที่พึงปรารถนานั้น ควรเริ่มต้นที่ครอบครัวก่อนอื่น ผู้ปกครอง บิดามารดาควรมองหาจริยธรรมที่ดีและเหมาะสมกับภาวะปัจจุบัน ปลูกฝังให้กับเด็ก เช่น ความซื่อสัตย์ มนุษยธรรม การศึกษาหาความรู้ ความเสียสละ และความสามัคคี ฯลฯ จริยธรรมเหล่านี้ย่อมช่วยสร้างเสริมพัฒนาตัวบุคคลให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบอันดีต่อสังคมต่อไป

3.2 การเรียนการสอน ในปัจจุบันนี้ สถาบันการศึกษานับว่ามีอิทธิพลอย่างมากต่อการช่วยสร้างเสริมจริยธรรมที่เด่น ๆ ให้กับเด็กได้ การสอนที่เน้นทั้งแบบเรียนที่เกี่ยวข้องกับ ศีลธรรมจริยธรรม รวมทั้งการปฏิบัติจริง การทำจริง มากกว่าการท่องจำ วิชาศีลธรรมนั้นจะช่วยให้นักเรียนมีความซาบซึ้งในจริยธรรม ความดีความงามต่าง ๆ ได้ทางหนึ่ง

3.3 สร้างตัวอย่างที่ดี การปลูกฝังจริยธรรมให้ได้ผลอีกทางหนึ่งก็คือ การที่สังคมไม่ว่าจะเป็นผู้นำในสังคม บิดามารดา ครูบาอาจารย์ ตลอดจนบุคคลทั่ว ๆ ไปได้กระทำตัวอย่างที่ดีงาม ทั้งการยึดมั่นในจริยธรรมต่าง ๆ ภูมิธรรม รักษาไว้ให้มั่นคง พฤติกรรมเหล่านี้ย่อมจะถ่ายทอดกันต่อไปให้กับบุคคลรุ่นหลังได้ยึดถือปฏิบัติตามด้วย นับว่าเป็นวิธีที่สร้างความมั่นคงในแบบแผนจริยธรรมทางหนึ่ง

3.4 เผยแพร่ผลงานการศึกษาและวิจัยทางจริยธรรม ในปัจจุบันก็มี

ก็มีผู้สนใจศึกษาวิเคราะห์และทำการวิจัยทางจริยธรรม ศีลธรรม หลายฝ่ายแต่เท่าที่ปรากฏ ผลงานเหล่านี้ยังกระทำการในวงแคบ ๆ มิได้รับการ เผยแพร่ออกไปให้บุคคลทั่ว ๆ ไป ได้ศึกษา หากจะมีการ เผยแพร่โดยได้รับการสนับสนุนจากบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายอย่างจริงจังแล้ว ย่อมเป็นวิธีหนึ่งที่บุคคลจะสามารถเข้าใจและยึดถือหลักธรรม-จริยธรรมต่าง ๆ ได้เหมาะสม กับสภาพของสังคมไทย โดยส่วนรวม

๖.๕ รัฐบาลควรให้การสนับสนุน ปัจจัยที่สำคัญอันหนึ่งในการ ส่งเสริม การปลูกฝังศีลธรรมจริยธรรมในสังคมก็คือ การสนับสนุนจากฝ่ายรัฐบาล รัฐบาลควรให้ความสนใจและส่งเสริมในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาวิจัย คำนงมประมาณ และบุคคลากร ทั้งนี้ก็เพื่อให้การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมต่าง ๆ ได้มั่นคงแน่นแฟ้นอยู่ในโครงสร้างของ วัฒนธรรมไทย อันจะเป็นการสร้างความสำเร็จที่ถาวรสืบไป

เกี่ยวกับครูอาจารย์และแผนกแนะแนว

๑. จากผลงานวิจัยครั้งนี้ น่าจะเป็นประโยชน์ต่อครูอาจารย์โดยทั่ว ๆ ไป ในอันที่จะได้นำผลงานวิจัยนี้มาร่วมพิจารณาด้วยว่า ตนเองควรจะมองหาจริยธรรมเด่น ๆ ด้านใดบ้างที่จะปลูกฝังให้กับนักเรียนระดับต่าง ๆ ต่อไป ทั้งนี้ก็เพราะว่าการปลูกฝังค่านิยม พื้นฐานในสังคมนั้น ควรจะได้สอดคล้องกันทั้งผู้ทำหน้าที่ปลูกฝังและผู้ที่ได้รับการปลูกฝัง เพราะ การขัดแย้งกันในระบบค่านิยมพื้นฐานนั้นย่อมนำมาซึ่งความสับสนวุ่นวายในสังคมโดยรวม

๒. นับเป็นหน้าที่ของบริการแนะแนวโดยตรง ที่จะช่วยให้ข้อสนเทศ (Information) แก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา และครูอาจารย์ผู้สอน โดยเลือกหาข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับปลูกฝังจริยธรรมต่าง ๆ ให้นิสิต นักศึกษา และอาจารย์ผู้สนใจได้ศึกษา อีกทั้งบริการแนะแนวควร จัดให้คำปรึกษาแก่บุคคลที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวทางจริยธรรม ต่าง ๆ ด้วยตัวอย่างเช่น ในสถานศึกษาหนึ่ง ๆ อาจจะพบว่า เด็กบางคนอาจจะมีนิสัย โทกหก ชอบลักขโมย หรือมีปัญหาทางด้านความประพฤติต่าง ๆ ขึ้น สิ่งเหล่านี้ก็เป็นหน้าที่ ของบริการแนะแนวที่จะได้ศึกษาเด็กเป็นรายกรณี และให้คำปรึกษาเพื่อให้ความช่วยเหลือ ได้ตรงกับปัญหาที่แท้จริงมากขึ้น

เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยครั้งต่อ ๆ ไป

1. ในการศึกษาครั้งต่อ ๆ ไป ควรมีการศึกษาวิจัยในหัวข้อเดียวกันนี้ แต่ควรศึกษาให้กว้างขวางออกไป กล่าวคือ ควรจัดกระทำกับ อาจารย์และนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จัดนำผลมาเปรียบเทียบกันว่าจะได้ผลสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้หรือไม่ นิสิตและอาจารย์จะเน้นจริยธรรมแตกต่างกันออกไปในรูปใดบ้าง หัวข้อสำหรับการ ศึกษาวิจัยครั้งต่อไปก็คือ "การศึกษาเปรียบเทียบจริยธรรมของอาจารย์และนิสิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ในส่วนกลางกับส่วนภูมิภาค"

2. ผลการวิจัยครั้งนี้ยังมีข้อน่าสังเกตบางอย่าง กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษายังมีจำนวนไม่เท่ากับกลุ่มหมายที่วางไว้เดิม บางตัวแปรที่ผู้วิจัยมุ่งศึกษา เปรียบเทียบ ปรากฏว่า มีกลุ่มตัวอย่างไม่เพียงพอ ดังนั้นในครั้งต่อ ๆ ไป ควรจะได้เพิ่มกลุ่มตัวอย่างขึ้นไปอีก

3. หากเป็นไปได้ ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรจะได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรม กับการปรับตัวของสังคม ของกลุ่มตัวอย่างในระดัใด ๆ ก็ได้ ทั้งนี้ ก็เพื่อจะได้ทราบว่าบุคคลที่มีจริยธรรมด้านหนึ่งด้านใดนั้น มีการปรับตัวหรือไม่เพียงใด

4. ในการศึกษาครั้งต่อ ๆ ไป อาจจัดกระทำกับกลุ่มวิชาชีพที่แตกต่างกันดูบ้าง เช่น พาณิชยการ แพทย์ หรือ ข้าราชการต่าง ๆ การศึกษาอาจใช้หาความสัมพันธ์จริยธรรมระหว่างวิชาชีพต่าง ๆ หรือ เปรียบเทียบหาค่าความแตกต่างโดยใช้วิธีการเดียวกันกับการ ศึกษาในครั้งนี้ได้ ผลที่ได้ อาจจะมี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติก็ได้

5. เกี่ยวกับวิธีการรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาครั้งต่อ ๆ ไปอาจใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างไปจากนี้ดูบ้าง กล่าวคือ วิธีแรก อาจใช้แบบสำรวจจริยธรรม ที่ให้ขอจริยธรรมหลาย ๆ ประโยค เพื่อที่ว่า บุคคลจะเลือกขัดแย้งกันเองหรือไม่ ในระบบจริยธรรมที่ให้เลือก วิธีที่สอง อาจใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรงแล้ว นำผลจากการใช้แบบสำรวจและการสัมภาษณ์ มาเปรียบเทียบกันว่าสอดคล้องกันหรือไม่ เมื่อได้ผลการวิจัยออกมาแล้ว ก็อาจนำมาเปรียบเทียบกับการศึกษาวิจัยครั้งอื่นๆ ได้ผลตรงกันหรือไม่ ก็นั่นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาด้านจริยธรรมยิ่งขึ้น.

๑
บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ แผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 3, 2515 - 2519 โรงพิมพ์การศาสนา 2514, 804 หน้า.
- กอ สวัสดิ์พานิชย์, คร. "หลักธรรมประจำใจกับการฝึกความรับผิดชอบ" การฝึกความรับผิดชอบ โรงพิมพ์บรรหาร 2505, 68 หน้า.
- ข้าราชการใหม่ "การเลื่อนหายของข้าราชการใหม่ควบบระบบราชการที่เป็นอยู่" สยามรัฐ 15 กุมภาพันธ์ 2516 หน้า 5.
- เจียน ชีรวิทย์ ระบบการปกครองของไทย โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช 2511 หน้า 15.
- คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. "หลักจริยธรรมที่ควรคำนึงถึงในการให้การศึกษา" จริยธรรม โรงพิมพ์สุภาพระสุเมรุ 2514, 38 หน้า.
- ฉัฐมา อมาตย์ "การศึกษา ค่านิยมที่สัมพันธ์กับการพัฒนาประเทศจากวรรณกรรมที่อบอุ่นสนใจ" ปริญดาภิพนธ์ ภค.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2515, 117 หน้า.
- ชาติ ลัทธิ "การศึกษาเรื่องคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองก็บางประการของเด็ก" ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5, " ปริญดาภิพนธ์ ภค.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2507, 111 หน้า.
- ทวน กรีนวอ "เด็กวันนี้" ศูนย์ศึกษา 4(6) มิถุนายน 2501.
- ถนอม กิตติขจร, จอมพล, "คุณค่าทางจิตใจ" พุทธศาสนิกก้าวหน้า โรงพิมพ์พัฒนาการพิมพ์ 2506, 494 หน้า.

ทวีร์สมิ์ รัตนคม และคณะ พัฒนาการของครอบครัวและเด็ก โรงพิมพ์ศรีหงส์ 2509, 385 หน้า.

บุญ แสงงักกี้, ดร. "การแนะแนวกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ" เอกสารประกอบการสัมมนาครูใหญ่ - อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วราชอาณาจักร 1 - 9 เม.ย. 14 โรงพิมพ์กุสุมาภรณ์ 2514, 224 หน้า.

บุญถิ่น อัตถากร "การพัฒนาโยบายการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชาติ" เอกสารการประชุมศึกษานิเทศก์อำเภอทั่วราชอาณาจักร 2515, 10 หน้า (โรเนียว)

บุญถิ่น อัตถากร และรัตนว คันบุญเต็ก, ดร. การเตรียมครู โรงพิมพ์กุสุมาภรณ์ 2513, 35 หน้า.

บุญปิง เจริญปิง "สังคมเด็ก" วารสารจิตวิทยา โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ 2514, 64 หน้า.

บุญเปี่ยม มีสุข "ทางสามแพร่ง" สยามรัฐ 16 สิงหาคม 2501 หน้า 5.

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.อ. "การศึกษาตามพุทธวิธีจะมีได้หรือไม่ในสมัยปัจจุบัน" พุทธศาสนากับการศึกษา โรงพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์ 2513, 63 หน้า.

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.อ. "ความหมายจริยศึกษา" เอกสารเรื่องพระพุทธศาสนา กับการศึกษาในประเทศไทย กรมศาสนา 2513, 200 หน้า.

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.อ. แนวการอบรมจริยศึกษาของโรงเรียน โรงเรียนการช่างวุฒิศึกษา (แผนกการพิมพ์) 2506, 112 หน้า.

ประคักกี้ ตาปนียากร "ความสมคูลย์ทางการศึกษา" วิทยาสาร 21(35) 15 กันยายน 2513 โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช 2513 หน้า 10.

ประสาธ หลักกิลว สังคมวิทยา โรงพิมพ์ก้าวหน้า 2507, 402 หน้า.

ป๋วย อึ๊งภากรณ์, คร. "พุทธศาสนากับการพัฒนาชาติ" รายงานกิจการของ
มหาวิทยาลัยราชวิทยาลัย โรงพิมพ์ประยูรวงศ์ 2514, 50 หน้า.

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 "พระบรมราโชวาทวันเสด็จทรงคนกรี
ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร" วิทยาสาร 23(13) 1 เมษายน 2515
โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช 2515, 66 หน้า.

พุทธทาสภิกขุ หลักธรรมสำหรับนักศึกษาและวิธีแห่งการเข้าถึงพุทธธรรม โรงพิมพ์การพิมพ์
พระนคร 2512, 251 หน้า.

ไพฑูริย์ เกื้อแก้ว, คร. ลักษณะสังคมไทยและหลักการพัฒนาชุมชน การพิมพ์เกื้อกูล
2506, 98 หน้า.

ไพฑูริย์ สีนลาร์กัน "อนาคตของการศึกษาในประเทศไทย" วิทยาสาร 23(24)
22 มกราคม 2515 โรงพิมพ์วัฒนาพานิช 2515, 66 หน้า.

ปิฎก โสธร, คร. หลักบริหารการศึกษา โรงพิมพ์วัฒนาพานิช 2514, 550 หน้า.

มหาดไทย, กระทรวง กรมแรงงาน การศึกษาข้อเท็จจริงเรื่องการอพยพของพลเมือง
ในประเทศไทย กรมแรงงานกระทรวงมหาดไทย 2506, 157 หน้า.

เปื้อน วิชัยดิษฐ์ "ข้อคิดในเรื่องวัฒนธรรมไทย" บทความวัฒนธรรม โรงพิมพ์คุรุสภา
2515, 138 หน้า.

รุ่งเรือง บุญไทรส ปรัชญาสังคม นันทบุรีการพิมพ์ 2513, 267 หน้า.

โรน่าน อรุณรังษี ความรับผิดชอบทางจริยธรรมเป็นความจำเป็นในการพัฒนาประเทศ
โรงพิมพ์เจริญธรรม 2509, 114 หน้า.

- วิทย์ พินกันเงิน "ปริทัศน์วัฒนธรรมไทย" วัฒนธรรมไทย 11(12) กุมภาพันธ์ 2515
 โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี 2515, 78 หน้า.
- วิรัช วิเชียรโชติ "สังคมไมตรีสัมพันธ์กับการพัฒนาประเทศ" วารสารจิตวิทยา
 โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ 2513, 59 หน้า.
- กักดิ์ ผาสุนิรัตน์, กร. "การพัฒนาแรงงานบุคคล" ประมวลบทความการวางแผนการศึกษา
กับการพัฒนากำลังคน สำนักวางแผน กระทรวงศึกษาธิการ 2507, 170 หน้า.
- ส. ภูระหงษ์ "ดอกไม้ไหว้ครู" สยามรัฐ 20 มิถุนายน 2515 หน้า 7.
- สนั่น อินทรประเสริฐ, กร. "การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม"
ประมวลบทความการวางแผนการศึกษา กองวางแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
 โรงพิมพ์คุรุสภา 2513, 337 หน้า.
- สมชัย วุฒิธีระชา "เยาวชนกับการพัฒนาเศรษฐกิจ" ประมวลบทความการวางแผนการศึกษา
 กองวางแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โรงพิมพ์คุรุสภา 2513, 337 หน้า.
- สมพร บัวทอง, กร. "เราควรพัฒนาอะไรก่อน" 1 ตุลาคม วันสถาปนา วศ.สงขลา
 โรงพิมพ์เมืองสงขลา 2513, 79 หน้า.
- สมเด็จพระวชิรญาณวงศ์, พระสังฆราช "ทศพิศราชธรรม" พุทธทาสกัณฑ์
 โรงพิมพ์ ป. พิณากะการพิมพ์ 2506, 494 หน้า.
- สวัสดิ์ พินิจจันทร์ "คติธรรม" วารสารวัฒนธรรมไทย 11(10) ธันวาคม 2514
 โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี 2514, 78 หน้า.
- สาโรช บัวศรี, กร. และคณะ "ค่าน้ำ" การฝึกความรับผิดชอบ สมาคมการศึกษา
 แห่งประเทศไทย โรงพิมพ์บรรหาร 2505, 68 หน้า.

ฉิปปนนท์ เกตุทัต, ดร. "บทบาทวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการพัฒนาการศึกษา"

ประมวลบทความเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ โรงพิมพ์คุรุสภาพระสุเมรุ 2515, 242 หน้า.

สุชีพ บุญญานุภาพ ข้อคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางจิตใจ วัฒนธรรมไทย 11(1) มีนาคม 2514
โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี 2514, 80 หน้า.

สุลักษณ์ กิวิรักษ์ "อุดมคติทางการศึกษาของไทย" ชุมนุมบทความทางวิชาการศึกษา
โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช 2514, 96 หน้า.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่สาม พ.ศ. 2515 - 2519 โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี
2515, 134 หน้า.

อนนต์ อนันตรังสี "หลักการแนะแนว" วิทยานิพนธ์เพื่อเลื่อนเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์
วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2512, 178 หน้า.

อนันต์ ลิวเฉลิมวงศ์ "การพัฒนากำลังคนในพัฒนาการเศรษฐกิจ" ประมวลบทความ
การวางแผนการศึกษา การพัฒนากำลังคน โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2506,
170 หน้า.

อภิรมย์ ๓ นคร, ดร. "พื้นฐานทางปรัชญาของการมัธยมศึกษาไทย" พุทธศาสนากับการศึกษา
โรงพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์ 2513, 63 หน้า.

เอกวิทย์ ๓ กลาง, ดร. "ข้อคิดเห็นบางประการเพื่อการปฏิรูปการศึกษา" ชุมนุมบทความ
ทางวิชาการศึกษา โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช 2514, 96 หน้า.

อานนท์ อาภาภิรม "กานินมของสังคมไทย" มนุษย์กับสังคม : สังคมและวัฒนธรรมไทย
โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ 2514, 155 หน้า.

อำนวย ทะพังก์แก, คร. "คานิยม" เอกสารประสารประกอบคำบรรยายในการอบรม
ครูใหญ่ โรงเรียนปรับปรุงตามโครงการการศึกษาชนบท 2513, 4 หน้า
 (จัดสำเนา).

Beech, Paul Robert., "Value Systems, Attitudes and Interpersonal Attraction," Dissertation Abstracts, 28 : 1125, September, 1969.

Bloom, Benjamin S., Taxonomy of Educational Objectives : Affective Domain, David McKay Co., New York, 1961, 196 pp.

Campbell, Doris Klein, "Difference of Values among College Students at Different Class Levels." Dissertation Abstracts, 10(23): 3809, April, 1963.

Chasin, Barbara Helen, "Value - orientations and Attitudes toward Death." Dissertation Abstracts, 6(29) : 1963, December, 1969.

Garrett, Henry E., Statistics in Psychology and Education, Longmans Green and Co., New York, 1961, 478 pp.

Green, Nelson B., "Socialization Value in the Negro and East Indian Sub-Culture of Trinidad," Journal of Social Psychology, 14(2) : 204, June, 1964.

Hill, Albert Dee, "Value of High School Homemaking Teachers," Dissertation Abstracts, 5(20) : 1985 - 1686, November, 1959.

Hughes, Julius H., and Thompson, George C., "A Comparison of the Value System of Southern Negro and Northern White Youth." The Journal of Educational Psychology, 5(45) : 300 - 309, May, 1954.

Keenan, Dorothy Maie, "An Exploration of Value Patterns" Dissertation Abstracts, 2(23) : 546, August, 1962.

Lents, William P., "Rural - Urban Differential and Juvenile Delinquency" The Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science : 331 - 337, September - October, 1959.

Moore, Milton Robert., "Value Change Among Junior College Students." Dissertation Abstracts, 29 : 126, January, 1968.

Ouist, David Howard., "A Study of the Value Pattern of Sixth, Eighth and Eleventh Grade Students," Dissertation Abstracts, 32(7) : 3569, January, 1972.

- Peters, Frank C., "A Comparison of Attitudes and Values Expressed by Mennonite and Non-mennonite College Students," Dissertation Abstracts, 7(2) : 2680, January, 1960.
- Phenix, Philip H., Philosophy of Education, Henry Holt and Co., New York, 1958, 623 pp.
- Ritter, Edith Carolyn,, "American College Student Values. Their Relationships to Selected Personal and Academic Variable," Dissertation Abstracts, 29 : 2806, February, 1969.
- Sethna, Rustum J., "A Cross-national Comparison of Certain Values among Graduate. Students from the United States, Pakistan, India and Thailand." Dissertation Abstracts, 10(25) : 5751, April, 1965.
- Siegel, Sidney, Nonparametric Statistics for Behavioral Sciences, McGraw Book Company, Inc., 1956, 312 pp.
- Singer, Richard Emil, "A Study of the God Concepts of Children in Three Suburban Religious Schools Using the Osgood-Suci Tannenbaum Semantic Differential Techniques," Dissertation Abstracts, 6(20) : 2148 - 2149, December, 1959.
- Schubert, David Joe, "Impact of Selected College on Student's Values," Dissertation Abstracts, 28 : 91, July, 1967.
- Szabo, Charles C. Jr., "A Comparative Study of the Dominant Value Pattern of Students Majoring in Education," Dissertation Abstracts, 22(7) : 3706 January, 1972.
- Vaughan, Lawrence E., "Relationship of Values to Leadership, Scholarship, and Vocational Choice." Dissertation Abstract, 1(20) : 209 - 210, July, 1959.
- White, Robert T., "A Study of the Values and Attitudes of Distributive Education Teacher - coordinators as Compared to two Groups of Potential Teacher-coordinators." Dissertation Abstract, 2(30) : 610, August, 1969.

ภาคผนวก

ตาราง 57 แสดงค่า X^1 , Y^1 , D , D^2 และ $\sum D^2$ จากการหาค่า
ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม จำนวนกลุ่มทดลอง 60 คน

จริยธรรม	อันดับจริยธรรม ครั้งที่ 1 X^1	อันดับจริยธรรม ครั้งที่ 2 Y^1	D	D^2	$\sum D^2$
B	4	5	-1	1	14
C	1	1	0	0	
F	7	7	0	0	
G	10	9	1	1	
H	8	8	0	0	
J	9	10	-1	1	
L	14	14	0	0	
M	5	3	2	4	
N	3	2	1	1	
P	13	12	1	1	
R	11	11	0	0	
S	12	13	-1	1	
U	16	16	0	0	
W	15	15	0	0	
Y	2	4	-2	4	
Z	6	6	0	0	

$$\text{สูตร } \rho = 1 - \frac{6\sum D^2}{N(N^2-1)} = 1 - \frac{6(14)}{16(16^2-1)} = 1 - \frac{84}{4080}$$

$$\text{เมื่อ } \sum D^2 = 14 \quad N = 16 \quad \rho = 0.9794$$

แบบสอบถามฉบับที่.....

แบบสอบถามความคิดเห็นส่วนตัว

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญของข้อประ โยค 16 ข้อ ตามความรู้สึกส่วนตัวของท่าน ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนด้วยกัน คือ

- ส่วนที่ 1 เป็นรายละเอียดส่วนตัว
- ส่วนที่ 2 เป็นวิธีการจัดลำดับความสำคัญของข้อประ โยค
- ส่วนที่ 3 เป็นข้อประ โยคที่ให้ เลือกจัดลำดับความสำคัญตามความรู้สึกของท่าน 16 ข้อ และตารางการจัดลำดับ

โปรดทำดังต่อไปนี้

1. กรอกรายละเอียดส่วนตัวในส่วนที่ 1
2. โปรดอ่านวิธีการจัดลำดับข้อประ โยคอย่างละเอียดก่อนลงมือจัดลำดับ
3. อ่านข้อประ โยคทั้ง 16 ข้อ ในส่วนที่ 3 ที่ให้ เลือกจัดลำดับความสำคัญตามความคิดเห็นของท่าน
4. ลงมือจัดลำดับความสำคัญลงในตารางที่กำหนดให้

ส่วนที่ 1 รายละเอียดส่วนตัว

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน
โดยตั้งแต่ข้อ 1 – 6 ทำร่วมกันทั้งอาจารย์และนิสิต สำหรับข้อ 7 กรอกเฉพาะนิสิต
และข้อ 8 กรอกเฉพาะอาจารย์

1. สถานภาพ

_____ อาจารย์
_____ นิสิต

2. เพศ

_____ ชาย
_____ หญิง

3. ภูมิลำเนา

_____ ภาคเหนือ
_____ ภาคอีสาน
_____ ภาคกลาง
_____ ภาคใต้

4. สถานภาพบิดามารดา

_____ อยู่ด้วยกัน
_____ หย่าร้าง
_____ แยกกันอยู่
_____ ถึงแก่กรรม

5. การศึกษาบิดามารดา

บิดา	มารดา	
_____	_____	ต่ำกว่าประถมศึกษา
_____	_____	ประถมศึกษา
_____	_____	มัธยมศึกษา
_____	_____	อุดมศึกษา
_____	_____	อื่น ๆ

6. อาชีพบิดามารดา

บิดา	มารดา	
_____	_____	รับราชการ
_____	_____	ค้าขาย
_____	_____	เกษตรกรรม
_____	_____	ประมง
_____	_____	อื่น ๆ

7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (เกรดครั้งหลังสุด)

_____ ต่ำกว่า 2.5
_____ สูงกว่า 2.501 ขึ้นไป

8. อายุการทำงานของอาจารย์

_____ 0 – 5 ปี
_____ 6 – 10 ปี
_____ 10 – 15 ปี
_____ 16 – 20 ปี
_____ 21 ปีขึ้นไป

ส่วนที่ 2 วิธีการจัดลำดับข้อประโยค

สำหรับข้อประโยคในหน้าต่อไปทั้ง 16 ข้อนั้น เป็นตัวเลือกให้ท่านได้เลือก จัดลำดับความสำคัญตามความรู้สึกที่แท้จริงส่วนตัวของท่าน โดยให้ท่านเลือก จัดลำดับข้อที่ท่านเห็นว่าสำคัญมากที่สุด ไปจนถึงปานกลาง และสำคัญน้อยที่สุด

เมื่อท่านได้อ่านข้อประโยคทั้ง 16 ข้ออย่างละเอียดแล้ว ก็เริ่มลงมือจัดลำดับความสำคัญของข้อประโยคที่ตรงกับความรู้สึกส่วนตัวของท่าน จากความสำคัญมากที่สุด ไปหาน้อยที่สุด ในตารางที่จัดไว้ 7 อันดับ ดังนี้

อันดับที่ 1 เลือกข้อประโยคที่ท่านเห็นว่ามีความสำคัญมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ โดยนำเอาเพียงตัวอักษรหน้าข้อนั้น เขียนลงใน ☐ แถวอันดับที่ 1. และกาตัวอักษรหน้าประโยคที่เลือกแล้วนั้นออก เพื่อกันความสับสนภายหลัง

อันดับที่ 2 เลือกข้อประโยคที่ท่านเห็นว่ามีความสำคัญรองลงมา จำนวน 2 ข้อ และเอาตัวอักษรหน้าข้อทั้ง 2 นั้น เขียนลงใน ☐ แถวอันดับที่ 2. แล้วกาตัวอักษรหน้าประโยคทั้ง 2 นั้นออกเช่นกัน

อันดับที่ 3 เป็นข้อประโยคที่ท่านเห็นว่ามีความสำคัญรองเป็นอันดับที่ 3 จำนวน 3 ข้อ และเอาตัวอักษรหน้าข้อประโยคทั้ง 3 นั้น เขียนลงใน ☐ ของแถวอันดับที่ 3 และกาตัวอักษรที่เลือกแล้วนั้นออกเช่นกัน

ขณะนี้ท่านก็ได้เลือกไปแล้ว 3 อันดับด้วยกัน ก็ยังเหลืออันดับที่ 4 จนถึงอันดับที่ 7 ก็ขอให้ท่านใช้วิธีการเดียวกันกับทั้ง 3 อันดับแรกนั้น โดยอันดับที่ 4 ก็เลือกข้อประโยคที่มีความสำคัญปานกลาง จำนวน 4 ข้อ และอันดับต่อ ๆ ไปคือ อันดับที่ 5 จำนวน 3 ข้อ อันดับที่ 6 จำนวน 2 ข้อ และอันดับสุดท้าย คือ อันดับที่ 7 เป็นข้อที่มีความสำคัญน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของท่าน

/ ส่วนที่ 3

ข้อประโยค 16 ข้อ ที่ให้ท่านเลือกจัดลำดับความสำคัญตามความรู้สึส่วนตัวของท่าน

B	มีเมตตากรุณาและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	C	มีความซื่อสัตย์และสุจริตใจ
F	มีความร่วมมือและสามัคคีกับบุคคลอื่น	G	สร้างความสัมพันธ์กับชนทุกชั้น
H	มีสัมมาคารวะต่อผู้มีอาวุโสและผู้มีอุปการะคุณ	J	สร้างความสุขในชีวิตครอบครัว
L	ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของสังคม	M	สนองคุณผู้มีอุปการะคุณ
N	มุ่งความสำเร็จในหน้าที่การงาน	P	มุ่งความมีอิสระเสรีภาพของตนและสังคม
R	เสียสละเพื่อส่วนรวม	S	ตระหนักในคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ
U	สะสมทรัพย์สมบัติแห่งตนเอง	W	ปฏิบัติตามหลักคำสั่งสอนของศาสนา
Y	มุ่งศึกษาและค้นคว้าหาความรู้	Z	ยึดมั่นในหลักความยุติธรรม

ตารางสำหรับจัดลำดับข้อประโยคที่ให้เลือก

เลือกอันดับที่ 1	☐				
เลือกอันดับที่ 2	☐	☐			
เลือกอันดับที่ 3	☐	☐	☐		
เลือกอันดับที่ 4	☐	☐	☐	☐	
เลือกอันดับที่ 5	☐	☐	☐		
เลือกอันดับที่ 6	☐	☐			
เลือกอันดับที่ 7	☐				